

373.1395

83370

7.3

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วย
วิธีการใช้กรณีตัวอย่าง กับการสังเกตแบบมีโครงสร้าง

ปริญญาโท

ของ

จารุวรรณ เจริญสุข

1-9 ก.ย. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กรกฎาคม 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

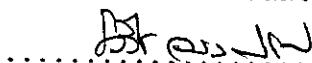
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาเป็นเอกฉันท์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาตรี
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ประธาน

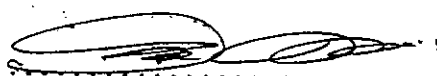
(ผศ.ดร.วิทย์ ดิสสระ)

กรรมการ

(ผศ.ดร.วิทย์ วราพรโต)

คณะกรรมการสอบ

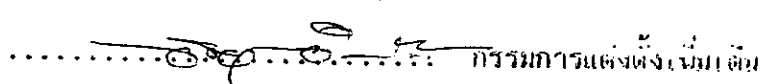
ประธาน

(ผศ.ดร.วิทย์ ดิสสระ)

กรรมการ

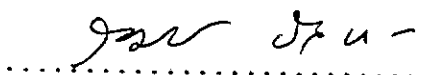
(ผศ.ดร.วิทย์ วราพรโต)

กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.วิเชียร อำมระรักษ์)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับปริญญาฉบับนี้ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีมหาวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช ดิสรณะ
ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความสนใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกกราบตั้ง
ใจในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุภาภิน รุ่งเรืองธรรม ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ ดร.วิเชียร ลำเกตุแก้ว
ที่กรุณาช่วยเป็นกรรมกรก่อสร้าง

ขอความเมตตาการขอพระคุณ พระสุเมธมณี เจ้าคณะจังหวัดอุทัยธานี ที่กรุณาให้ความรู้
ในเรื่องรูปแบบของบทกวีสมัยใหม่ และตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ วังศ์ศาสตราจารย์ อาวี สุกัญจน์ อาจารย์สุเจน โฉนวน
ที่กรุณาให้คำแนะนำและกำลังใจมาตลอดระยะเวลาที่ศึกษา คุณวิระ เจริญสุข คุณวราภรณ์ รุ่งรัชมิ
คุณรุ่งโรจน์ รุ่งรัชมิ ที่ให้ความอุปการะแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ใหญ่ คณะครูอาจารย์ โรงเรียนลานสักวิทยา และ โรงเรียน
สว่างอารมณ์วิทยาเขต ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย ขอขอบคุณ คุณทองดี รักเรียน
คุณวรภัทร ทัฬหะคุณ คุณชัยศักดิ์ อธิราชสกุล และเพื่อนๆ นิสิตวิชาเอกการมัธยมศึกษาทุกท่าน
ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา
มารดา และครูอาจารย์

จารุวรรณ เจริญสุข

กรกฎาคม 2533

1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนรู้แบบเป็นทีม	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลสัมพัทธ์	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนรู้แบบเป็นทีม	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลสัมพัทธ์	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
วิธีดำเนินการทดลอง	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58

4 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม	64
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของ กลุ่มทดลอง	66
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของ กลุ่มควบคุม	67
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	68
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	72
ข้อสังเกตในการศึกษาค้นคว้า	76
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79

ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก	88
ภาคผนวก ข	95
ภาคผนวก ค	116
ประวัติของวิทยุ	173

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลอง	56
2	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	64
3	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม	65
4	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่ม ทดลอง	66
5	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่ม ควบคุม	66

บทนำ

การที่จะพัฒนาประเทศได้ด้วยความเจริญก้าวหน้าขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรเป็นสิ่งสำคัญ และสิ่งที่จะช่วยให้ประชากรมีคุณภาพได้คือ การศึกษา (เนาวิ รังสิวารักษ์. 2527 : 43) ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการเสริมสร้างความสามารถ ความเจริญของผลงาน ของ บุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (สิบลักษณ์ เกตพัต. 2522 : 10) และไม่ใช่เพียงแต่ จะช่วยให้บุคคลมีรู้จักแต่เฉพาะการเพิ่มพูนชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังสามารถช่วยเหลือ หมู่คณะและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าอีกประการหนึ่งด้วย (ระณี สาคริก. 2531 : 51) วิชา สังคมศึกษาก็เป็นวิชาหนึ่งที่มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้เป็นสมาชิกและกำลังที่ดี ของสังคม โดยมุ่งให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีทักษะในการคิด รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักการอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (ประพนธ์ เดชชัย. 2521 : 75-81) ทั้งยังเห็นวิชาที่สอนให้เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสังคม วิเคราะห์การ ความคิด และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (เอกวิทย์ ณ. กลาง. 2531 : 12) แต่จากผลการวิจัยพบว่า ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ทั่วประเทศมีคะแนนเฉลี่ยเพียง 27.69 จากคะแนน 60 (หน่วยศึกษาในเทศก์. 2527 : 87) และจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ระดับประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 พบว่า ในวิชาสังคมศึกษามีเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์ 80% ส่วนเกณฑ์ 70% ก็ยังมีผ่านไม่บริบูรณ์อย่างมาก คือประมาณร้อยละ 1-3 ของ นักเรียนทั้งหมด (กรมวิชาการ. 2532 : 8) จากการประเมินผลดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า การเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรซึ่งจากรายงานผลการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการ การหลักสูตรโดยกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2532 : 336) ได้สรุปผลการใช้หลักสูตรในส่วนวิถี การสอนของครูพบว่า โดยทั่วไปครูสอนเกินเนื้อหามากกว่าที่จะนำกระบวนการสอนมาใช้เพื่อให้

นักเรียนรู้เกิดการเรียนรู้ ขีดทั้งสื่อเรียนสอนเพื่อเร่งให้จบเนื้อหา ประการสำคัญครูยังเป็นศูนย์กลาง
ของการเรียนการสอน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียน แม้จะมีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มโดยมอบหมาย
ให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกัน นักเรียนก็จะยังเป็นกลุ่มและต่างคนต่างทำงานไม่ปรึกษาหารือกัน
(ถาวร ชูจันทร์, 2525 : 12) หรือแม้จะมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบงานภายในกลุ่ม ก็จะมีผู้
ปฏิบัติงานเพียง 1-2 คน เท่านั้นคือประธานและเลขานุการกลุ่ม ซึ่งครูต้องปฏิบัติโดยการติดตามดูแล
ปลูกฝังนิสัยให้ทำงานเป็นหมู่คณะควรมีกฎกติกากำหนดไว้ให้นักเรียนปฏิบัติตาม (เอกวิทย์ ณ กลาง,
2531 : 14) ^Bประการสำคัญครูควรเสนอแนะวิธีการทำงานกลุ่มที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนก่อนการ
เรียนการสอน (ไชยรัตน์ ปราณี, 2531 : 85) พฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวมาแล้วแสดงให้เห็น
เห็นว่าครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการทำงานเป็นทีม เพราะการทำงานเป็นทีมขึ้นกับประสิทธิภาพ
นี้ไม่ได้หมายความว่าแค่เพียงว่า ครูแบ่งกลุ่มแล้วปล่อยให้นักเรียนต่างคนต่างปฏิบัติงานกันไป
แต่หมายถึงการที่ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการทำงานกลุ่มที่ดี ฝึกปฏิบัติให้
ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนฝึกให้นักเรียนสามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาที่
สุดมาให้ได้ (ทัศนดา แสงมณี และคณะอื่น ๆ, 2530 : 51)

ในเรื่องของการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยการเรียนเป็นทีมนี้ ได้มีผู้ทำการวิจัย
และสรุปผลดังงานวิจัยของอวยชัย โสภณสิทธิ์ (2525 : 51) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการเรียนเป็นทีมกับการ
สอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการเรียนเป็นทีม มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า
นักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครูแต่ทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ต่อมา สุรัชติ มาโนชัย (2523 : 42) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการใช้
สอนแบบการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ
การเรียนเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการ
สอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกาญจนา มีนัง (2531 : 58)
ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยของนักเรียนที่สอนแบบการเรียนเป็น
ทีมกับการสอนตามคู่มือครูพบว่า นักเรียนที่สอนแบบการเรียนเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ

ความไว้วางใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่สอนตามคู่มือครู การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมเป็นการมุ่งให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีมสมาชิกในทีมมีความสามารถแตกต่างกันออกไป ทุกคนร่วมมือกันทำงาน ยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน โดยครูเป็นผู้นำแนะแนวทางในการเรียนให้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม ๆ ละ ประมาณ 4-6 คน (Kim and Kellough, 1984: 101-102) นอกจากนี้การเรียนเป็นทีมยังสอนให้สมาชิกในทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน รู้จัก เลี่ยงสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีความเข้าใจและเข้าใจผู้อื่น มีการควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ของตนเอง สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามกฎและกติกาที่กำหนดไว้ (Weisend, 1982: 44) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นทีมยังมีการแข่งขันระหว่างทีม (ชัยลิจิต สุกขารจารเกษม, 2529 : 15) ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของเกอร์ริสัน (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์, 2528: 229; อ้างอิงมาจาก Gerrison, 1972: 216) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความร่วมมือและการแข่งขันทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน อันส่งผลต่อการเรียนรู้ และพบว่ากิจกรรมเหล่านี้เหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากท้าววิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่ผ่านมา กาญจนนา มิ่งลัง (2532 : 64) กล่าวว่า การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม ช่วยฝึกทักษะหลาย ๆ ด้านให้แก่ผู้เรียน เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะในการศึกษาค้นคว้า ทักษะทางปัญญา และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนมีความสำคัญต่อผู้เรียนทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในเรื่องของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 3-22) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรไว้เป็นแผนการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตชีวิตที่นำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข วิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้วิธีหนึ่งก็คือ การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง เพราะการให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงหรือถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ของธอร์นไคด์ที่ว่า การสอนของครูจะต้องสอนในสิ่งที่คล้ายกับโลกแห่งความจริงที่เด็กจะออกไปเผชิญให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ใน

ที่เรียน ไปสู่สังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประสาธน์ อิศวรปรีดา. 2523 : 75) จากงานวิจัยที่ใช้การตัวอย่างในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน คือ งานวิจัยของไชยรัตน์ บรรณ (2530 : 80-81) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มและความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบกึ่งคิดค้นกับการสอนตามคู่มือพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกึ่งคิดค้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูและอำนาจ กาทอง (2529 : 72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีชีวิตชีวาในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการสอน 3 วิธี คือ การสอนแบบกึ่งคิดค้น การสอนโดยการใช้บทเรียนโปรแกรม และการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกึ่งคิดค้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรมและการสอนแบบคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา

นอกจากนี้ ชูศักดิ์ สิงห์อุดร (2532 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาการกัตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาการกัตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครู และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกัน

การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การกัตัวอย่าง นอกจากจะช่วยส่งเสริมทักษะด้านความรู้ ทักษะในการแก้ปัญหาและทักษะในการทำงานกลุ่มแล้วยังช่วยเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนอีกประการหนึ่งด้วยเพราะมนุษย์สัมพันธ์ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันของบุคคล ให้เกิดความเต็มใจสามัคคีกันร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานและก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (อรุณ วัชรธรรม. 2522 : 47) ในการทำงานร่วมกันผู้ก่อตั้งนักเรียนควรปฏิบัติตนด้วยการทำตนเป็นมิตรกับบุคคลอื่น มองผู้อื่นในแง่ดี ไม่ทำให้อีกฝ่ายเกิดความขุ่นเคืองใจ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานช่วยจัดความขัดแย้งและทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ของงานที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน (เสนาอ อิงกรสุตศรี. 2524 : 23-26)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเกิดประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อได้ว่า วิธีการสอนแบบ การเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างนั้น จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ มนุษยสัมพันธ์ของนัก เรียนแตกต่างจากการสอนตามคู่มือครูหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อค้นหาวิธีการเรียน การสอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่เรียนด้วยการสอนแบบ การเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนัก เรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบ การเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนัก เรียนก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนัก เรียน ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง การสอนตามคู่มือครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเห็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และเนื้อหาสาระทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของนัก เรียนและ เพื่อประโยชน์ในการค้นหาข้อความรู้เกี่ยวกับวิธี การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ลานสักวิทยา ต.ป่าอัล อ. ลานสัก จ.อุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 4
ห้องเรียน รวม 151 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ลานสักวิทยา ต.ป่าอัล อ. ลานสัก จ.อุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 2
ห้องเรียน รวมนักเรียน 72 คน ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
โดยจับฉลากจาก 4 ห้องเรียน แล้วนำห้องเรียนทั้ง 2 ห้อง มาจับฉลากแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม คือ
 - กลุ่มทดลอง มีนักเรียน จำนวน 36 คน ได้รับการสอนวิชาสังคมศึกษาด้วย
การสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง
 - กลุ่มควบคุม มีนักเรียน จำนวน 36 คน ได้รับการสอนวิชาสังคมศึกษาด้วย
การสอนตามคู่มือครู
3. ระยะเวลาในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532
กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที
4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ส 102 (ประเทศของเรา)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ตัวแปร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการสอน 2 แบบ คือ
 1. การสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง
 2. การสอนตามคู่มือครู
 - ตัวแปรตาม ได้แก่
 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 2. มนุษยสัมพันธ์

นโยบายที่เฉพาะ

1. การนี้ตัวอย่าง หมายถึง เรื่องราวหรือสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเชื่อมโยงเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ตลอดจนบทความ ข่าว ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่นักเรียนศึกษาในแต่ละบทเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนฝึกความสามารถในการวิเคราะห์ แก้ปัญหา รู้จักยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น และฝึกทำงานร่วมกันเป็นทีม สำหรับการเลือกกรณีตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เลือกโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพวาด บทเพลง โบว์งใส่ประกอบคำบรรยาย ภาพวาดประกอบคำบรรยายและเอกสาร

2. การออกแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่จัดกิจกรรมการสอนโดยมุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมโดยครูเป็นผู้แนะแนวทางในการเรียน แต่ละทีมประกอบด้วยสมาชิก 6 คน ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกิจกรรมด้วยการค้นหาศึกษาจากบทเรียนใหม่ และกรณีตัวอย่างที่เป็นสถานการณ์ใกล้ตัว ทั้งยังเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แล้วหาคำตอบเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ และแก้ไขปัญหาคตามักกำหนด มีการแข่งขันระหว่างทีม โดยแต่ละทีมต้องปฏิบัติตามกฎกติกาในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งมีลำดับที่การเรียนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เล่าข่าวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่กำลังจะศึกษาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการสร้างความสนใจต่อบทเรียนที่จะเรียนต่อไป

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนจัดทีม เพื่อทำกิจกรรมในการเรียนร่วมกัน โดยให้นักเรียนจับฉลาก หรือจับจากหมายเลขประจำตัว แบ่งเป็น 6 ทีม ๆ ละ 6 คน แต่ละทีมจะเลือกหัวหน้าและเลขานุการของทีมอย่างละ 1 คน ครูแนะนำบทบาทของนักเรียนในการร่วมทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง โดยหัวหน้าทีม, เลขานุการ และสมาชิกในทีมมีบทบาทดังนี้

บทบาทหัวหน้าทีม

1. บริหารกลุ่มให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. ดำเนินการประชุมกลุ่ม
3. ติดตามผลการปฏิบัติงานของสมาชิก
4. ชักจูง ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่สมาชิก
5. ช่วยสมาชิกแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
6. หาวิธีการให้ความรู้ใหม่มาช่วยให้กลุ่มมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบาทเลขานุการ

1. จัดบันทึกการประชุม
2. รายงานผลการอภิปรายกลุ่มให้หัวหน้าและสมาชิกทราบ

บทบาทสมาชิกในทีม

1. ร่วมทำกิจกรรมด้วยความสนใจ สมัคใจ
2. ให้ความร่วมมือแก่หัวหน้าทีม
3. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยดี
4. เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
5. ยินยอมปฏิบัติตามมติของกลุ่ม
6. ไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น
7. ตรงต่อเวลา

การจัดทีมแต่ละครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลาย และนำจากหมายเลขประจำตัว จะช่วยให้
นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนอีกเรียนอย่างทั่วถึง และให้นักเรียนฝึกเปลี่ยน
หน้าที่รับผิดชอบกันเพื่อให้นักเรียนจะได้มีโอกาสดำเนินบทบาททั้งการเป็นหัวหน้าทีมและเลขานุการ

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ ครูเสนอกรณีตัวอย่างในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ในรูปแบบ
ของเรื่องสั้น ตัวจากหนังสือพิมพ์ บทความ ต่จากนั้น ครูเสนอบทเรียนใหม่ด้วยการใช้สื่อ
การเรียนต่าง ๆ เช่น เอกสารประกอบการเรียน สไลด์ประกอบเสียง แผ่นโปสเตอร์ประกอบคำ
บรรยาย รูปภาพประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้การเสนอกรณีตัวอย่างและบทเรียนใหม่จะให้อีกการ เรียน

ที่แตกต่างกันไปในแต่ละครั้งที่ให้ทำเรียนศึกษา

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติกิจกรรม หลังจากที่ยังเรียนศึกษากันด้วยตัวเองและบทเรียนใหม่ก็ควรเสนอแล้ว
ครูให้ทำเรียนรับทราบเนื้อหาในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันแล้วทุกทีมรับผิดชอบงาน เพื่อร่วมมือกัน
สรุปเนื้อหา หาเหตุผลตลอดจนแนวทางแก้ปัญหาตามที่ครูกำหนดไว้ เมื่อสรุปคำตอบของทีม ได้แล้ว
จึงส่งสมาชิกออกมาเสนอคำตอบ ทั้งนี้ สมาชิกในทีมทุกคนจะต้องผลัดเปลี่ยนกันออกมาเสนอคำตอบ

ขั้นที่ 6 สรุปและประเมินผล นักเรียนจะช่วยให้สรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมและตัดสิน
ทีมที่ชนะ ในกรณีที่มีความเห็นขัดแย้งกัน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ชี้แนะ ให้เข้าใจร่วมกัน

3. การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

3.1 ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่ครูให้ให้นักเรียนเกิดความตั้งใจจดจ่อในบทเรียน
โดยที่ครูอาจจะสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจ หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น
รูปภาพ สไลด์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ

3.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ เป็นขั้นที่ครูแจ้งให้นักเรียนทราบถึงผลที่ต้องการหลังจาก
เรียนรู้อย่างไรในแต่ละบท

3.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนที่เคยเรียนไป
แล้วว่า มีมากน้อยเพียงใด โดยอาจใช้วิธีซักถามหรือสนทนา

3.4 ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ เป็นการจัดกิจกรรมของบทเรียนใหม่ โดยให้วัสดุ
อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียน หรือครูอาจจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์นำทาง

3.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู เป็นขั้นที่ครูแนะนำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธี
การต่าง ๆ เช่น ครูอธิบาย อ่านเอกสาร เป็นต้น

3.6 ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือ
แสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3.7 ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติหรือการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการแสดงให้เห็นให้นักเรียนเห็นว่า
ว่าผลการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาได้ผลเป็นอย่างไรครูแจ้งผลการปฏิบัติได้โดย

ให้คำชมเชย คำแนะนำ หรือแสดงความยินดีในผลงานหรือการกระทำของนักเรียน

3.8 ที่ประเมินผล เป็นการประเมินผลพฤติกรรมหรือผลงานที่นักเรียนทำว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ของบทเรียนหรือไม่ โดยครูสังเกตจากการตรวจรายงาน การอภิปรายการตอบคำถามและความสนใจของนักเรียน

3.9 ที่ส่งเสริมความมุ่งมั่นและการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปท้ายบทเรียน การเรียนที่ผ่านมามีให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่แน่ชัด โดยครูอาจให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำรายงานเพิ่มเติมหรือการทดสอบหลังเรียน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่องประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากการตอนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าตามที่สมบูรณ์ พิตรพงศ์ (2523: 49 - 68) เรียบเรียงไว้ดังนี้

4.1 ความรู้ความจำ เป็นความรู้ความจำในการระลึกได้ของเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้วในเรื่องของเนื้อหา วิธีดำเนินการ ความคิดรวบยอดในเรื่อง

4.2 ความเข้าใจ คือความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่อง สามารถแปลความแล้วเปรียบเทียบกับและเชื่อมโยงเอาแต่ใจความสำคัญออกได้

4.3 การนำไปใช้ เป็นการนำเอาความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ ทฤษฎีจริง ฯลฯ ไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายกันได้

4.4 การวิเคราะห์ คือความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ซึ่งสามารถทราบว่าสิ่งนั้นหรือเรื่องราวนั้นมีส่วนประกอบย่อยอะไรบ้างมีความสำคัญอย่างไรและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ตลอดจนหลักการที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

4.5 การสังเคราะห์ คือความสามารถในการรวบรวมส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่วนรวมที่เกิดขึ้นเป็นรูปใหม่ หน้าใหม่ ที่ดีกว่าเดิม เป็นการสังเคราะห์จากความหมายและความสัมพันธ์

4.6 การประเมินค่า คือความสามารถในการวินิจฉัย ดีความและสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์เริ่มมาตรฐาน โดยสิ่งที่ตีความนั้น อาจเป็นวัสดุ สิ่งของ ผลงานที่เป็นรูปธรรม หรืออาจเป็นความคิดเห็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมก็ได้ หรืออาจโดยการสรุปเห็นคุณค่าว่า ดี ไม่ดี เหมาะสม ไม่เหมาะสม สมควร ไม่สมควร

5. มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะท่าทีหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อเรื่องในขณะดำเนินกิจกรรมของทีมให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด สามารถวัดได้จากคะแนนในการตอบแบบสอบถาม มนุษย์สัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยรูปแบบบุคลิกมนุษย์สัมพันธ์ (เวนิดา เกล็นเชอร์ และ ชลบท ลิมทรัพย์ประเสริฐกุล. 2530 : 107) อันเป็นพฤติกรรมแห่งบุคลิกลักษณะที่บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอันได้แก่ สังคเวตต์ธรรม 4 คือ

ทาน เป็นการแบ่งปันสิ่งของ ๆ คนให้แก่ผู้สมควรแก่การให้ อาจจะเป็นการให้เป็นการอนุเคราะห์ด้วยความเมตตาปรานี ให้โดยไม่หวังผลตอบแทนเพราะการให้จะเป็นการสร้างไมตรีต่อกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความมีใจกว้าง

ปิยวาจา คือการเจรจาอ่อนหวาน ทำให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์และเกิดความพึงพอใจ ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับพฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสาร

กตัญญู คือการประณมถนอมในสิ่งที่ให้ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่นและสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความรับผิดชอบ

สมานัตตตา คือความเห็นอกเห็นใจ สมถัน สมถวิลหา ไม่ถือตัว ไม่ทะนงถึงตนเอง ประพฤติตนให้เป็นที่ยกใคร่เห็นถือแก่บุคคลทั่วไป ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมากลางบุคคลในด้านความเห็นอกเห็นใจ

จากกิจกรรมแห่งพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนิยามพฤติกรรมทั้งสี่ด้านมนุษย์สัมพันธ์นี้

5.1 ความมีใจกว้าง หมายถึง ลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งที่บุคคลแสดงออกมาโดยพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น ให้เหตุผล ความจริงในทางแก่ใจหา รู้จักเสียสละพร้อมการขัดแย้งภายในกลุ่ม

5.2 การติดต่อสื่อสาร เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความคิดของกันและกันทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร เสนอความคิดที่ตรงประเด็น ให้อีกฝ่ายสามารถเข้าใจได้ง่าย บุคลากรที่ประหมัดได้ควบคุมการสนทนาให้ไม่สับสนเป้าหมายด้วยความราบรื่น วิจารณ์อย่างมีเหตุผล เคารพต่อปัญหาได้ตรงประเด็น บุคคลด้วยความระมัดระวัง และบุคคลที่คลายความตึงเครียดได้

5.3 ความรับผิดชอบ ลักษณะที่ซึ่งบุคคลแสดงออกมาโดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ทอดทิ้งงาน มีความเห็นอกเห็นใจให้ความรู้ความสามารถทางเต็มที่ ประารถนาที่จะให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง ทั้งยังรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

5.4 ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึงการที่บุคคลแสดงออกโดยการสนใจปัญหาและความต้องการของบุคคลอื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เคารพในสิทธิของผู้อื่น

สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใ้กรณีตัวอย่างน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนตามคู่มือครู
2. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใ้กรณีตัวอย่างน่าจะมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนตามคู่มือครู
3. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใ้กรณีตัวอย่างและการสอนตามคู่มือครูน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ สูงกว่าก่อนทดลอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัย ได้แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีมนุษยสัมพันธ์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องกรณีตัวอย่าง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีมนุษยสัมพันธ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม

การเรียนรู้เป็นทีม เป็นเทคนิคการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ซึ่งอาศัยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ซึ่งมีหัวข้อในการทำความเข้าใจถึงการเรียนเป็นทีมดังต่อไปนี้

กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน

กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของบุคคล กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการทางบุคคลิกภาพเป็นสิ่งคู่กัน การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้น เนื่องจากสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการปะทะสังสรรค์กัน กระบวนการกลุ่มที่ดีจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย (Bonher, 1959: 400-401) ดังนั้น ในการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน ครูจะต้องพิจารณาในเรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มของนักเรียน โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แล้วให้นักเรียนแก้ปัญหาาร่วมกัน นักเรียนจะเกิดแรงจูงใจความเข้าใจจากการปะทะสังสรรค์กับผู้อื่น ครูเป็นเพียงผู้ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี การเรียน

จึงออกมาในรูปการปะทะสังสรรค์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูก็จะเกิดการเรียนรู้อีก นักเรียนก็มีความภูมิใจ เพราะรู้สึกว่าเขาเป็นผู้นำให้ความรู้แก่ครูด้วย ไม่ใช่ได้รับความรู้จากครูฝ่ายเดียว (เนห์เก้า สุนทรเทศ. 2518 : 19) ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนเช่นนี้ ครูสามารถเข้าใจ และตีความหมายพฤติกรรมตัวครูเองด้วย และส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสคิดค้น หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ เฮอร์มาน (Herman. 1970 : 106) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้โดยครูเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดข้อมูลแล้วให้นักเรียนคิดหาเหตุผล วิธีนี้จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวางหลายแง่มุม ถ้านักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลและตัดสินใจว่าข้อมูลใดที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ นักเรียนจะเห็นใจกว้าง และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

การนำเอากระบวนการกลุ่มมาใช้ในวงการศึกษาขึ้น แตกแขนงออกไปหลายวิธี บางท่านนำมาประยุกต์เป็นกระบวนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน (Student-Centered Method) การเรียนการสอนแบบยึดกลุ่มศูนย์กลาง (Group-Centered) การเรียนเป็นทีม (Team Learning) เป็นต้น ซึ่งวิธีการเรียนการสอนทั้งหมดที่กล่าวมามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น

นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มยังช่วยฝึกเจตคติที่จำเป็นบางประการ ดังต่อไปนี้ (วิลโลรธ สันตะโกมล. 2522 : 20)

1. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการให้และผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน
3. ทักษะในทางปัญญา ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิเคราะห์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน
4. ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยกลุ่ม ถึงแม้จะมีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป หรือวิธีการปฏิบัติแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้ว การเรียนรู้ด้วยกลุ่ม มุ่งที่จะพัฒนาสติปัญญา ทักษะในด้านต่าง ๆ และพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง

แนวคิดพื้นฐานทางจิตวิทยาในการเรียนเป็นทีม

แนวความคิดพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เป็นรากฐานในการจัดการเรียนเป็นทีม (เอริ โนธัมมเชย์,

2517 : 18) คือ

1. ความพร้อมในการเรียนของนักเรียน ความพร้อมในการเรียน ซึ่งมีความสำคัญมากในการศึกษา เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การทำความเข้าใจกับความพร้อมของผู้เรียน เป็นขั้นต้นแรกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ธอร์นไคด์ (Thorndike) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ศึกษา และอธิบายความสำคัญของความพร้อมที่ชัดเจน และเห็นว่า ความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ เพราะความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการเรียนขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความพร้อมในการเรียน คือ สภาพของผู้เรียนที่เหมาะสมกับการเรียน หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะนักเรียนมีวุฒิภาวะทางกายเพียงพอ มีประสบการณ์เดิมที่เหมาะสม มีสภาพอารมณ์ และการปรับตัวที่ดี ได้รับวิธีการสอน และการใช้อุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดความสนใจ และความต้องการที่จะเรียน

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเสริมความพร้อมในการเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ ความแตกต่างที่มีมาแต่กำเนิด เช่น พันธุกรรม เซลล์ปัญญา ลักษณะที่สอง คือ ความแตกต่างที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ในทางจิตวิทยา ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีได้หลายลักษณะที่สำคัญคือ ความแตกต่างทางระดับความเจริญเติบโต ทางสติปัญญา ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างเพศ

3. การจูงใจ (Motivation) เป็นภาระกระตุ้นหรือล่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นด้วยสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง เมื่อนักเรียนถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

4. การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งเป็นหลักการของสกินเนอร์ (Skinner) เป็นที่ยอมรับว่า การเสริมแรงมีอิทธิพลต่อการศึกษามาก หลักการเสริมแรงที่นำมาใช้ในทางเรียนการสอน คือ เมื่อให้นักเรียนได้รับการตอบสนอง จะมีผลต่อทำให้ความต้องการลดลง เนื่องจากได้รับบางสิ่งบางอย่าง เช่น รางวัล การยอมรับ การชมเชย การตอบสนองที่นักเรียนรับรู้ว่าจะทำให้ตนเกิดความยินดีจะมีความมั่นคงขึ้น การเสริมแรงมีทั้งทางบวก (Positive Reinforcement) เช่น การให้รางวัล การให้คำชมเชย เป็นต้น และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เช่น การทำโทษ การดุ การตัดคะแนน เป็นต้น ในทางเรียนการสอน ครูจะใช้การเสริมแรงทั้งสองทาง โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ส่วนมากนิยมใช้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าการเสริมแรงทางลบ

ดังนั้น การเรียนเป็นที่ยั่งยืนอยู่บนรากฐานของความพร้อมในการเรียนของนักเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล การสนใจและการเสริมแรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดี

ความสำคัญของการสลับแบบการเรียนให้ทัน

เดวิดสัน (Davidson, 1974 : 101) ได้กล่าวว่า มีหลักอยู่ข้อหนึ่งในการเรียนการสอนวิชาใดก็ตาม ถ้าเราถูกบังคับให้พูด จะเข้าใจกันดีกว่านั่งฟังเขาพูด เราจะเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น เมื่อเราได้อธิบายให้คนอื่นฟัง เพราะในขณะที่ฟังคำอธิบายนั้น เราอาจจะไม่รู้เรื่องเท่าใดนัก แต่ถ้าเราอธิบายสิ่งที่เรียนไปให้คนอื่นฟัง ก็แสดงว่า เราเข้าใจในวิชาที่เรียนอย่างแจ่มแจ้ง ในบางครั้งนักเรียนจะอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนไปนั้นได้ดีกว่าครู ครูผู้ซึ่งผ่านประสบการณ์มาหลายปีอาจจะลืมไปว่า เมื่อตอนที่ตนเรียนครั้งแรกนั้น รู้สึกยุ่งยากใจเพียงใดต่อการเรียนในลักษณะที่ต้องนั่งฟังตลอดเวลา เพื่อให้นักเรียนด้วยกันจะยอมรับว่าเพื่อนไม่เข้าใจตรงไหน เขาจะช่วยเขาอธิบายให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันได้โดยง่าย ดังที่การที่เพื่อนอธิบายให้ฟังจึงทำให้เพื่อนนักเรียนเข้าใจง่ายกว่าการอธิบายจากครู การเรียนเป็นที่ยืดหยุ่นจะลดบทบาทในเรื่องเรียน ดังที่คิม และเคลลา (Kim and Kellough, 1974 : 101-102) ได้กล่าวว่า ห้องเรียนที่มีบทบาทของครูมากเกินไปนั้นจะไม่สามารถที่จะให้นักเรียนทั้งหมดเรียนรู้อย่างดี ถ้าสภาพห้องเรียนที่มีบทบาทของครูมากเกินไป

โดยการแบ่งออกเป็นทีมเล็ก ๆ มีสมาชิกทีมละ 5-8 คน จะทำให้มีบรรยากาศในการเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับนักเรียนคนอื่น ๆ เนื่องจากนักเรียนที่เป็นสมาชิกในทีมต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเสียสละเพื่อช่วยเหลือสมาชิกตลอดจนเข้าใจ เข้าใจผู้อื่น ดังนั้นสมาชิกในทีมจึงต้องรู้จักควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ของตนเองในการทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ในทีม และการแข่งขันระหว่างทีมที่อยู่ภายใต้กฎ กติกาอีกด้วย การสอนแบบการเรียนเป็นทีมจึงเป็นการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเองอันทำให้ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นลดน้อยลง (Young, 1972 : 634) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอวยชัย โสคนุญสิทธิ์ (2525 : 55) ที่พบว่า การเรียนเป็นทีมจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนใจในด้านการเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้จากการวิจัยของสุชาติ มานิตย์ (2530 : 40) พบว่า กิจกรรมของการเรียนเป็นทีมทำให้นักเรียนในทีมมีความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน เช่น การร่วมมือกันคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เมื่อได้ผลงานของกันดีที่สุด กิจกรรมดังกล่าวส่งผลทำให้นักเรียนที่เรียนเป็นทีมมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เข้าใจความต้องการของผู้อื่น และเคารพกติกาในสังคม

ดังนั้น การสอนแบบการเรียนเป็นทีม จะช่วยให้บทบาทของครูในห้องเรียนลดลง นักเรียนมีบทบาทในการเรียนมากขึ้น ในทางปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองร่วมกันเป็นทีม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และการฝึกความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ตลอดจนสามารถควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ของตนเองในการทำงานร่วมกัน และทำให้นักเรียนเคารพในกติกา ของสังคม อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยตนเองเพิ่มขึ้น

หลักการและลักษณะของการสอนโดยการเรียนเป็นทีม

จากการวิจัยของเพ็ก้า สุนทรเกส (2518 : 11) ได้สรุปถึงหลักการของการสอนโดยการเรียนเป็นทีม ดังต่อไปนี้

1. การจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็นทีมเล็ก ๆ แต่ละทีมมีสมาชิกตั้งแต่ 2-5 คน สมาชิกในทีมไม่ควรมากเกินไป สมาชิกของทีมจะได้รับการจัดสรรตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้ตาม

ความเหมาะสม การจัดทีมอาศัยสังคมมิติ (Sociometry) และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Score) เป็นองค์ประกอบสำคัญ สมาชิกในกลุ่มก็จะต้องมีความสามารถทางการเรียนเท่าเทียมกัน (Homogeneous Ability) หรือมีความสามารถแตกต่างกัน (Heterogeneous Ability) ก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ทีมที่ทดลองมาแล้วเห็นแบบหลังเพราะนักเรียนแต่ละห้องมีความสามารถแตกต่างกันอยู่แล้ว

2. การจัดห้องเรียนควรมียืดหยุ่นได้ (Flexible) คือสามารถจะโยกย้ายโต๊ะเก้าอี้ได้ตามความต้องการ การจัดโต๊ะของแต่ละทีมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม อาจเป็นวงกลม หรือสี่เหลี่ยมก็ได้แต่การนั่งเป็นวงกลมจะดีที่สุด นักเรียนจะสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง
3. การแข่งขัน ตำแหน่งชัยชนะ และคะแนน จะเป็นแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
4. ใช้พลังทีมเป็นสิ่งที่ผลักดันให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center) ความรับผิดชอบและบรรยากาศในการร่วมมือจะเป็นเครื่องมือ ของครูทางอ้อมที่จะปราบเด็กเกเรและที่เกียจ
5. ใช้หลักการเสริมแรง (Reinforcement) โดยเฉพาะการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้รางวัล การให้คำชมเชย เป็นต้น

นอกจากนี้ ไวเซ็นด์ (Weisend, 1974 : 44) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. แบ่งนักเรียนเป็นทีม ๆ ละ 5 คน สมาชิกในทีมมีความสามารถแตกต่างกัน (Heterogeneous Ability) และมีจำนวนเท่า ๆ กันในแต่ละทีม
2. ความก้าวหน้าของการเรียนแต่ละคน จะอยู่ที่การร่วมมือกันในการทำงานของสมาชิก โดยมีผู้นำทีม และผู้ช่วยนำทีมเป็นผู้นำคอยช่วยเหลืออย่างเหมาะสม
3. งานของทีมเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันนักเรียนจะค้นคว้าหาคำตอบและคำถามที่ครูกำหนดไว้ในการเรียนแต่ละครั้ง
4. การวัดผลควรใช้การวัดหลายแบบ คือ ในระหว่างเรียนจะวัดผลของกลุ่มจากการให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการเรียนในแต่ละครั้งของสมาชิกในทีม

บทบาทของครูและนักเรียนในภาระเรียนเป็นทีม

เชมเก้า สุนทรเกส (2518 : 10-11) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูและนักเรียนในภาระเรียนเป็นทีมไว้ดังต่อไปนี้

บทบาทของครู

1. เป็นผู้จัดทีมพร้อมอธิบายให้นักเรียนในห้องเข้าใจถึงวิธีการเรียน
2. จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น บทเรียนที่กำหนดให้ หนังสือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบบฝึกหัด แผนที่ แผนภูมิ
3. ติดตามผลและรายงานความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการออกข้อสอบวัดและแบบสอบถามความคิดเห็นต่างๆ ทำแบบภูมิแสดงสภาพการณ์ของทีมต่าง ๆ
4. เป็นที่ปรึกษา และช่วยแก้ปัญหาในการเรียน
5. เป็นผู้นำการเรียนโดยการสอนในเรื่องที่เริ่มต้นใหม่ ๆ
6. เป็นผู้มีความเข้าใจหลักจิตวิทยาการศึกษา และรู้จักนำไปใช้อย่างเหมาะสม
7. เป็นผู้มีความเป็นกันเอง แต่มีขอบเขตอยู่ในที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนนำทีมต่าง ๆ ไปยังเป้าหมาย และประโยชน์ในการเรียนรู้

บทบาทของนักเรียน

1. ติดตาม และทำความเข้าใจบทเรียนที่ได้รับไปแล้ว
2. รับผิดชอบในการทำงานร่วมกันตามที่ครูมอบหมาย เช่น การค้นคว้าก่อนการเรียน การช่วยกันทำแบบฝึกหัด เป็นต้น
3. นักเรียนที่เรียนเก่งมักทำหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยไม่คิดว่าเป็นผู้ช่วยหรือเพื่อน แต่คิดว่าเพื่อนช่วยกำจัดการแก้ต่าง ๆ ออกจากทีม โดยมีตำแหน่งผู้ทะเลาะเป็นหลักเสีย
4. ทำแบบทดสอบ และแบบสอบถาม

5. ร่วมกันอภิปรายหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาโดยตรง เพื่อแสวงหาวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดมาใช้ในทีม
6. เลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นทีมเป็นผู้จัดการกิจกรรมแก้ปัญหาของทีม สมาชิกคนอื่น ๆ ไม่ต้องจด แต่ถ้ามีคนอยากจดก็ได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยการเรียนเป็นทีม

ดันน์ (Dunn. 1972 : 155-156) ได้อธิบายการเรียนเป็นทีมไว้ว่า

1. แบ่งเด็กเป็นทีม ๆ ละ 5-8 คน สมาชิกแต่ละคนอาจมีคุณสมบัติเหมือนกัน หรือต่างกันได้
2. จัดเด็กแต่ละทีมให้เป็นวงกลมบนพื้นที่ห้อง ไม่ต้องมีโต๊ะหรือเก้าอี้
3. สมาชิกในแต่ละทีมเลือกผู้จัดบันทึก เพื่อจดคำตอบที่ทีมช่วยกันตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ คนอื่นๆ ไม่ต้องจด ถ้าบางคนแอบจดก็ได้ครูทำเฉยเสีย
4. อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าการทำงานเป็นทีม จะต้องช่วยเลือกกันเฉพาะในทีมเท่านั้น ห้ามปรึกษาข้ามทีม แต่ต้องระวังไม่ให้ทีมอื่นเอาคำตอบของทีมตนไปใช้ ต้องปรึกษากันเงียบ ๆ ภายในทีม
5. แจกบทเรียน และคำถามที่จะให้เด็กเรียนศึกษา แล้วครูศึกษาพฤติกรรมการเรียนของแต่ละทีม ปกติแล้วในชั้นแรกเด็กทุกคนจะเริ่มอ่านงานที่ได้รับมอบไปก่อนจะมีการถามความหมายของคำหรือสิ่งที่เขาไม่เข้าใจกับเพื่อนในทีม ในที่สุดก็มีการปรึกษากันหรือกันขึ้นเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ
6. เมื่อใกล้จะหมดเวลาเหลืออีก 2 นาที ครูเตือนเด็กเพื่อเร่งการทำงาน เด็กที่ทำงานช้าจะไม่รู้สึกอายหน้า เพราะทุกคนในทีมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ
7. ควรมีเวลาให้หยุดพักบ้าง เมื่อสองในสามทีมทั้งหมดทำงานเสร็จ มีบางทีมที่ยังไม่เสร็จ ก็อาจอนุญาตให้ทำต่อจนเสร็จ ครูอาจชมเชยเข้าทำงานร่วมกับทีมใดทีมหนึ่ง หรือมอบหมายให้เด็กที่เรียนเก่ง และเข้าใจบทเรียนนี้ดีแล้วไปช่วยเหลือคนอื่น ๆ จนกว่าจะไปหาทีมที่
8. เมื่อทุกทีมทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้ผู้จัดบันทึกของแต่ละทีมผลิตกับผลตอบปัญหาที่ตนจดบันทึกไว้ โดยให้ทีมเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้อ่านคำถาม ผู้จัดบันทึกทีมอื่นๆ จะต้องพยายาม

ฟังคำตอบให้ได้ ถ้าทีมของเรามีคำตอบเดียวกันหรือใกล้เคียงก็อาจจะตัดสินว่าคำตอบที่ออกจากรายการของสมาชิกจะข้อ ด้วยวิธีนี้หลังจากเด็กหลาย ๆ คนตอบปัญหาแล้ว คำตอบใดที่ยังไม่ได้คำตอบ เราจะได้อำตอบเพิ่มขึ้น

9. การตอบปัญหา ครูอาจจะเรียกสมาชิกบางคนที่ตอบไม่ได้มาถาม ถ้าสมาชิกคนใดคนใดในทีมถูกเรียกตอบ ผู้จัดทีมก็จะส่งกระดาษคำตอบที่จดบันทึกไว้ให้อ่าน เพราะเป็นคำตอบของทีม สมาชิกทุกคนในทีมเห็นสิทธิ์เอาไปอ่านตอบ

10. ครูอาจกำหนดหมายเลขแต่ละทีม เขียนลงไปในกระดาษคำตอบเพื่อให้คะแนนคำตอบที่ถูกต้อง และให้คำตอบที่มีความคิดสร้างสรรค์

11. เครื่องมือที่ใช้ในการให้ความรู้ นอกจากครูจะเป็นผู้บรรยายเองแล้วอาจใช้ภาพยนตร์ เร็คสไลด์ ในการบรรยายก็ได้ โดยครูเรียกแต่ละทีมให้ไปศึกษาเป็นรายทีม ซึ่งมีไม่เกิน 5 ทีม ครูอาจแต่งตั้งให้เด็กฉลาดคนหนึ่งเป็นผู้รับฟังการบรรยายย่อย ๆ 2 ครั้งแรกแล้วเป็นผู้ทำในครั้งที่ 3 และ 4 หลังจากนั้นเด็กก็จะกลับไปศึกษางานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายทีม

ส่วน ยัง (Young, 1972 : 630-633) ได้ให้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. ให้ทีมเรียนทำงานเป็นคู่ ๆ โดยเลือกเด็กที่มีความสามารถเท่าเทียมกันอยู่คู่กันครูเป็นผู้คัดเลือกโดยให้สังเกตมิติที่ช่วยในการพิจารณา

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนของทีมเรียนแต่ละคนในทีม ดำเนินไปตามอัตราความสามารถของตน

3. ครูแจกงานให้ทีมเรียนศึกษา และให้แบบฝึกหัดซึ่งมีคำตอบให้ตรวจสอบได้เองเมื่อนักเรียนมีปัญหาก็สามารถให้ครูอธิบายเพิ่มเติมได้ ไม่มีการตรวจการบ้าน เพราะถือว่าเป็นการแก้ข้อผิด และการให้คะแนนเด็กจะสนใจแต่ละคะแนนมากกว่า ที่ลืมนิดพลาด และการแก้ข้อผิดทำให้เกิดความเบื่อง่าย

4. เมื่อเรียนไประยะหนึ่งจะมีการทดสอบย่อย โดยให้ทีมเรียนแต่ละทีมปรึกษาหารือกันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา คะแนนการทดสอบแต่ละครั้งของสมาชิกของทีมแต่ละทีมจะได้เท่ากัน

จากการวิจัยของ อวยชัย โชคบุษยสิทธิ์ (2525 : 14-16) มีหลักในการจัดการเรียนการสอน โดยสรุปเป็นขั้นตอนในการสอนตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจของนักเรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 3 จัดทีม เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนจัดทีมเพื่อทำกิจกรรมในการเรียนร่วมกัน โดยการจับสลาก แบ่งเป็น 6 ทีม ๆ ละ 6 คน พร้อมทั้งครูอธิบายบทบาทและหน้าที่ในการเรียนเป็นทีมให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะต้องเลือกหัวหน้าทีมและเลขานุการของทีมขึ้นมา ในการแก้ปัญหาที่ครูกำหนดให้นักเรียนจะต้องใช้กระบวนการกลุ่มโดยทุกคนต้องร่วมมือกัน นักเรียนที่เรียนเก่งต้องช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ เป็นขั้นที่ครูให้ความรู้แก่นักเรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเสนอบทเรียนใหม่ เช่น เอกสาร ตำรา รูปภาพ สไลด์ ฯลฯ

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนในแต่ละทีม ร่วมมือกันกระทำการงานหลังจากที่ได้รับความรู้จากบทเรียนใหม่ ทั้งยังขึ้นอยู่กับคำถามของครู เช่น แข่งขันตอบคำถามอภิปรายหาวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดของทีม สร้างแผนภูมิ ฯลฯ

ขั้นที่ 6 สรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่ครูสรุป และตัดสินใจการปฏิบัติงานกิจกรรมของแต่ละทีมเพื่อหาทีมที่ชนะเลิศในการกระทำการงานในแต่ละครั้ง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิด และหลักการจัดกิจกรรมการสอนโดยการเรียนเป็นทีมจากงานวิจัยของ อวยชัย โชคบุษยสิทธิ์

ประโยชน์ของการเรียนเป็นทีม

ยัง (Young, 1972 : 634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนเป็นทีมไว้ว่า

1. ครูมีโอกาสเฝ้าหลังทีมของนักเรียนมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครูมีเวลามากขึ้น ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนจะเป็นผู้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ทั้งทีละคนในทีมของตน ในขณะที่ครูอธิบายปัญหาที่นักเรียนทีมอื่นสงสัยและแก้ปัญหาไม่ได้

2. การทำงานของครูมีความคล่องตัวมากขึ้น เพราะเมื่อแบ่งนักเรียนแล้ว แทนที่ครูจะตอบปัญหาของนักเรียน 25-40 คน ทั้งสิ้น ก็กลายเป็นว่าครูตอบปัญหาของนักเรียนเพียง 4-5 คนเท่านั้น ปัญหาที่จะมาถึงครูหรือที่ครูต้องอธิบายให้ฟัง มักเป็นปัญหาที่ทีมช่วยกันแล้วแต่ตอบไม่ได้เท่านั้น

3. บรรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกสบายใจและไม่เคร่งเครียดเมื่อทำงานร่วมกันเป็นทีม

4. ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องให้นักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อทีมเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้เพิ่มขึ้นมากขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองก็เริ่มพัฒนาขึ้นในทีมก่อน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประหม่าน้อย หรือไม่มีเลยเมื่อเขาเสนอปัญหาข้อข้องใจของเขาต่อทีม แต่จะประหม่ามากถ้าจะเสนอข้อข้องใจต่อนักเรียนทั้งทีม

5. การเรียนเป็นทีม จะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน

6. การเรียนแบบนี้จะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักผิดชอบ ในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อทีม

7. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่กว้างขวางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

8. ฝึกนักเรียนให้รู้จักการเสนอแนะและการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนด้วย

สรุปได้ว่า การสอนแบบการเรียนเป็นทีม ทำให้นักเรียนทำงานกลุ่มได้อย่างราบรื่นทำให้สนุกสนาน ส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ทักษะการค้นคว้าและสร้างเสริมความสามัคคี

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องมนุษยสัมพันธ์

ความหมายของมนุษยสัมพันธ์

พริษฐ์ ทัศนคติการ (2524 : 120) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นความสามารถที่คน ๆ หนึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิดไปยังผู้อื่นและขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในกิจกรรมที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความสนใจร่วมกันและมีจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน

ฌ. แสงสิงแก้ว (2523 : 56) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ ในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่เมตตา ความจงรักภักดีและความร่วมมือ

เดวิส (เสถียร เหลืองอร่าม, 2519 : 2 : อ้างอิงมาจาก Davis. n.d) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ ก่อให้เกิดวัตถุประสงค์และแรงจูงใจในกลุ่มคน เพื่อให้กลุ่มคนร่วมกันทำงานอย่างได้ผล และมีประสิทธิภาพโดยให้ได้รับความพึงพอใจ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ จิตใจ และสังคมทั่วทุกคน

สรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์คือศาสตร์และศิลป์ในการติดต่อและเสริมสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความเมตตา ความรักใคร่ชอบพอกและความร่วมมืออันดีต่อกัน

ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

สมาน จงล้อมกลาง (2526 : 9) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญมากทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงาน คนเราไม่สามารถจะอยู่โดยลำพังอยู่คนเดียวได้ ต้องติดต่อกับคนอื่นทุกระยะเวลาตลอดชีวิต ดังนั้นการที่จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสุขสันต์ จำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดีด้วย

วิทยา เทพยา (2524 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคม
2. ก่อให้เกิดความพอใจยินดีและความร่วมมือในการทำงาน
3. ก่อให้เกิดความรักใคร่รักใคร่ซึ่งกันและกัน
4. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
5. ก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมที่วัตถุประสงค์ร่วมกัน

วิจิตร วรุตบางกูร. (ม.ป.ป. : 131-132) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์

ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี ความสามัคคีในหมู่คณะ
2. ทำให้บรรยากาศในการทำงานราบรื่น
3. ทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและมีผลดี
4. ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน
5. ทำให้เกิดพลังงานในการทำงานและจัดความขัดแย้งในกลุ่ม

มนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้บรรยากาศของกลุ่มอยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์นั้นจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มนุษยสัมพันธ์จะเห็นเครื่องมือที่จะช่วยน้ำใจในการทำงานให้บุคคลทำงานด้วยความเต็มใจ ให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ ก่อให้เกิดพลังงานอย่างมหาศาล อาจกล่าวได้ว่า มนุษยสัมพันธ์เปรียบเสมือน "น้ำ" อันเห็นเครื่องมือเสริมสร้างให้ อัฐิ กรวด ทราย เหล็ก หิน หินเกาะตัวกันเป็นกำแพงได้มั่นคง "น้ำใจ" ก็ย่อมเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงมนุษย์ทั้งหลายให้เข้าใจกันได้ เห็นอกเห็นใจกันร่วมมือกันด้วยดีนั่นเอง (อรรถ วัชรธรรม, 2522 : 47)

หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้น มีอยู่หลายท่าน ซึ่งบางท่านก็มีหลักในการสร้างที่เหมือน ๆ กันหรือซ้ำกัน จึงยกกล่าวถึงเฉพาะที่เห็นว่าสำคัญและน่าสนใจดังนี้

คาร์เนกี กล่าวว่า "จงให้สิ่งที่เขาต้องการแล้วเราจะได้เช่นกัน" หมายความว่า ต้องให้สิ่งที่เขาต้องการก่อน แล้วเราก็จะได้รับสิ่งที่เราต้องการ การให้นั้นอาจจะทำอะไรก็ได้ เช่น การยิ้ม การยกมือไหว้ เขาก็จะให้ตอบ (เสถียร เหลืองอร่าม, 2519 : 8)

ในศาสนาคริสต์ก็ได้บัญญัติ "กฎทองคำ" (Golden Rule) ไว้ว่า "จงปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านของท่านเหมือนกับที่ท่านได้ปฏิบัติต่อตัวท่านเอง"

ทั้งสองอย่างนี้สามารถนำมาใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างดียิ่ง

เสมอ อินทรสุทธิ (2524 : 23-26) กล่าวว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์มีหลักที่ควรปฏิบัติโดยทั่วไปดังนี้

1. จึงทำตามเป็นมิตรกับผู้อื่นเกี่ยวข้องกับทุกคน การกระทำตามเป็นมิตรต่อผู้อื่น จะเริ่มจุดเริ่มต้นของการสร้างบรรยากาศที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ฉะนั้นจึงควรปฏิบัติดังนี้

- 1.1 รู้จักทักทายปราศรัยกับบุคคลต่าง ๆ
- 1.2 พยายามจดจำที่บุคคลที่เราทักทายปราศรัยด้วยอย่างแม่นยำ
- 1.3 ใช้คำพูดที่เหมาะสม และยกย่องให้เกียรติผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ

2. มองผู้อื่นในแง่ดีเสมอ การมีเจตคติที่ดีต่อกัน จะเป็นจุดเริ่มต้นของการมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน จึงควรปฏิบัติดังนี้

2.1 ต้องคำนึงเสมอว่าคนเราแตกต่างกัน ฉะนั้นการ ได้รู้จักกันคุ้นกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันมากขึ้น

2.2 ไม่ควรนำข้อบกพร่องและเรื่องส่วนตัวของผู้ที่เข้ามาพบหรือเปิดเผย

2.3 ไม่ควรโอ้อวดความดีของตนโดยขาดกาลเทศะ และโยนความผิดหรือความไม่ดีให้แก่ผู้อื่น

3. จงหลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความท้อแท้ใจ ไม่พอใจควรละเว้นการกระทำดังต่อไปนี้

- 3.1 การก้าวร้าวและกระทบกระทั่งกับผู้อื่น
- 3.2 การตำหนิติเตียนผู้ร่วมงานต่อหน้าคนอื่นจำนวนมาก
- 3.3 การแสดงอารมณ์โกรธไม่พอใจโดยปราศจากเหตุผล

4. มีความเป็นกันเองและให้ความสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเสมอการที่ผู้เข้ามีลักษณะเป็นกันเองจะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจในทางปฏิบัติงาน และหากผู้เข้าให้ความสนใจที่จะสนับสนุนช่วยเหลือผู้ร่วมงานอยู่เสมอแล้ว ย่อมจะทำให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคคลในหน่วยงานมีมาก อันจะนำมาซึ่งผลดีแก่หน่วยงานทุกด้าน ฉะนั้นผู้เข้าที่ควรปฏิบัติดังนี้

- 4.1 ทำตนเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้าพบได้ทุกเมื่อตามความจำเป็น
- 4.2 หาโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจัดขึ้น
- 4.3 เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนความคิดเห็นที่ดีของเขา

รวมทั้งปรับปรุงตำแหน่งงานของเขาให้เป็นไปตามความสามารถ

4.4 ชกชองชมเชยผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

5. หากทางจัดความขัดแย้งใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยทันที ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันของบุคคลในหน่วยงานย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายแก่หน่วยงานอย่างมาก ผู้นำจึงควรปฏิบัติดังนี้

5.1 หาต้นเหตุของความขัดแย้งแล้วรีบปรับความเข้าใจของคู่กรณีให้ความชัดเจนหรือเป็นทางออกที่ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจ

5.2 ต้องไม่พูดหรือแสดงตนเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด พยายามวางตัวเป็นกลาง และตัดสินใจแก้ไขความขัดแย้ง ไม่ลงรอยกันด้วยความยุติธรรม

5.3 วิพากษ์วิจารณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา และให้ทั้งสองฝ่ายได้รับฟังและหากทางในการแก้ไขร่วมกัน

6. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนในการขอความร่วมมือจากบุคคลอื่น การกระทำทุกอย่างนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนชัดเจน เพราะวัตถุประสงค์ก็คือเครื่องมือที่ช่วยชี้ในทางปฏิบัติ และทุกคนที่จะร่วมกันปฏิบัติงานด้วยย่อมต้องการทราบวัตถุประสงค์นี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้วางแผนหรือทำงานได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้นผู้นำจึงควรปฏิบัติดังนี้

6.1 ชี้แจงให้ผู้ร่วมงานได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกันโดยให้ทุกคนมีความเข้าใจอย่างดีที่สุด

6.2 วัตถุประสงค์นั้นจะต้องมีลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การยืนยันและสามารถทบทวนได้

6.3 จะต้องมีความสามารถที่แจ้งการปฏิบัติงานทุกชนิดได้ทุกเมื่อและกำกับได้บังคับบัญชาได้ทุกคน

6.4 เปิดโอกาสให้ทุกคนในหน่วยงานได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน

6.5 จงถือว่าทุกคนในหน่วยงานมีความสำคัญโดยเท่าเทียมกัน ที่ควรจะต้องได้รับรู้ในการทำงานและมีความรับผิดชอบร่วมกัน

6.6 ชี้แจงให้ทุกคนได้ทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน และทำให้บุคคลเหล่านั้นคาดการณ์ได้ว่าหากที่เขาได้ร่วมงานด้วยนั้นสามารถสร้างความมั่นคงกับชีวิตและหน้าที่การงานของเขาได้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2522 : 134-135) กล่าวว่า ผู้ที่ปรารถนาจะประสบผลสำเร็จโดยให้มนุษยสัมพันธ์เป็นเครื่องช่วย ควรจะกระทำดังนี้

1. บุคคลกับคนอื่น ผู้นำจะนั่งอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องพูด ต้องสื่อความหมายกับคนอื่น ต้องรู้จักพูดและรู้จักกาลเทศะของการใช้คำพูด
2. ยิ้มกับคนอื่น ยิ้มเป็นเครื่องหมายของการมีไมตรีในการยิ้มกับมนุษยใช้กล้ามเนื้อน้อยขึ้นว่าการทำท่าหัวคิ้วขมวด
3. เรียกชื่อคนอื่นบ้าง ควรจำชื่อคนให้ได้ ทักทายโดยเรียกชื่อให้ถูก สำหรับมนุษยหลาย ๆ คนมีความเห็นว่าไม่มีอะไรจะไพบรณะไปกว่าเรียกชื่อตัวเอง
4. มีไมตรีและช่วยเหลือคนอื่น
5. มีความจริงใจ ความจริงใจจะแสดงออกทั้งทางคำพูดและสีหน้าท่าทางด้วย
6. สนใจบุคคลอื่น ผู้นำต้องสนใจในงานของเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา
7. รู้จักยกย่องคนอื่น
8. สนใจความรู้สึกของคนอื่นบ้าง
9. คำนึงที่จะให้บริการ มีไฟรอให้บุคคลอื่นมาบริการ
10. มีอารมณ์ขัน
11. มีความอดทนและอดกลั้น

โดยสรุปแล้ว ผู้นำจำเป็นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องทัก "ยิ้ม" กับคนอื่น ๆ "ขานรับ" ในความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชา "ยกย่อง" เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชากระทำดี และควรจะ "ยอม" รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง "4 ข" ของมนุษยสัมพันธ์ก่อนที่ผู้นำไปประสบผลสำเร็จในการทำงานได้ตามสมควร

อัมภิกา ไกรฤกษ์ (2522 : 13-14) กล่าวถึงวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไว้ดังนี้

1. จงยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ การยิ้มสามารถทำได้ง่าย ไม่ต้องลงทุนใด ๆ แต่ได้กำไรอย่างมหาศาล เพราะทุกคนย่อมพอใจที่ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่ใบหน้ายิ้มแย้มมากกว่าผู้ที่ใบหน้าบึ้งตึง

2. จงให้วาจาที่ไพเราะที่มนุษย์ จงยึดหลักที่ว่า "อันเอื้อยตาลหวนลั่นแล้วสิ้นเทราก แต่
ลมปากหวานหูไม่รู้หาย" ให้คำพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะ หลีกเลี่ยงการวิพากษ์ว่าร้าย

3. จงยกย่องชมเชยผู้อื่นอย่างสุจริตใจ หลักธรรมคณาของมนุษย์ต้องการให้การยกย่อง
มากกว่าตำหนิ การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการให้ทางใจที่สำคัญยิ่ง แต่ต้องกระทำด้วยความจริงใจ
และตามความเหมาะสม

4. จงเป็นนักฟังที่ดี การเป็นนักฟังที่ดีเป็นสิ่งที่อย่างหนึ่งในการคบหาสมาคมกับผู้อื่น
ไม่ควรพูดฝ่ายเดียว ต้องสนใจขณะที่คนอื่นพูด ต้องให้ผู้คนที่พูดหรือแสดงความคิดเห็นด้วย

5. จงให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ การช่วยเหลือก็ถูกกลั่นเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยว
น้ำใจกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี การให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มอกเต็มใจนั้นเป็น
การแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงามเป็นรากฐานที่ทั้งแรงปรารถนาทั้งในการเอาใจใส่จิตใจผู้อื่น

ฮันท์ (Hunt) กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ที่มีดังนี้ (ประชุม
วอดประเสริฐ ม.ป.ป. : 92; อ้างอิงมาจาก Hunt. 1958 : 146-147)

1. จงเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
2. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
3. จงเป็นผู้มีกริยามารยาทและความประพฤติที่น่ารัก
4. ทำความเข้าใจกับกลุ่มบุคคล
5. ให้ความเคารพในความคิดเห็น ความรู้สึก และความสามารถของบุคคลอื่น
6. ให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของสังคม และพยายามประสานความสัมพันธ์อันดี

ของสังคม เอาไว้

7. พยายามพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งพฤติกรรม ความเชื่อ ระเบียบประเพณี และสิทธิ
ต่างๆ ที่ดีและมีความชอบธรรมของสังคม เอาไว้

ฮาร์วีย์ กล่าวถึงวิถีปฏิบัติ 6 ประการเบื้องต้นที่ผู้ที่มีดังนี้ (อาษา พลจิตต์เนตต์.

2525 : 205)

1. จงเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
2. จงยิ้ม

3. จงจำไว้ว่าชื่อบุคคลใดก็ตามสำหรับบุคคลนั้นเป็นสำเนียงที่หวานที่สุดและสำคัญที่สุดในภาษามนุษย์ หมายความว่าให้รู้จักเรียกชื่อผู้ที่เรารักติดต่อกับ

4. จงเป็นนักฟังที่ดี จงสนับสนุนให้อีกฝ่ายหนึ่งคุยถึงเรื่องของเขา
5. สนทนาในเรื่องที่อีกฝ่ายหนึ่งสนใจ
6. จงทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเป็นคนสำคัญและจงทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ประทุม รอดประเสริฐ (ม.ป.ป. : 45-46) ได้ให้ข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้นำต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้บังคับบัญชาดังนี้

1. ควรแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบผลปฏิบัติงานของเขาเสมอ
2. ผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดทำความชอบควรยกย่องสรรเสริญโดยทันที
3. ควรแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีผลกระทบ

กระเทือนถึงเขา

4. จงพยายามใช้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
5. จงขอคำแนะนำจากผู้ใต้บังคับบัญชามาใช้บ้าง
6. จงชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบว่าทุกตำแหน่งมีความสำคัญ เพื่อให้เขามีความรู้

สึกที่จะร่วมทำงานด้วย

7. ปฏิบัติกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยอัธยาศัยไมตรีและให้เกียรติ
8. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทบทวนปัญหาต่างๆ เพื่อฝึกให้มีความคิดริเริ่ม
9. จงปฏิบัติงานด้วยความที่ตรงและวินิจฉัยด้วยความเป็นธรรม
10. อย่างจริงจังกับชีวิตจนเกินไป

เสาะ เตียว (2520 : 99-101) กล่าวถึงหลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การว่ามีหลักการดังนี้

1. ละทิ้งการยกย่องปัญหาใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องงานเพราะบุคคลถือความเห็นของตนเองถูกต้องเสมอ บางคนอาจยอมรับความคิดเห็นเพราะฐานะและตำแหน่งบังคับบัญชาหรือเพราะความเกรงใจ แต่ความรู้สึกที่แท้จริงแล้วไม่เห็นด้วย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น การแสดงความคัดค้าน ผู้บังคับบัญชาควรจะได้แสดงผลให้เห็น เข้าใจและยอมรับ

2. หาโอกาสที่จะได้พูดจาและพบปะกับผู้ที่บังคับบัญชาให้เร้าแรงคราวเป็นการส่วนตัวบ้าง ในการสนทนากันนั้น ควรระวังเรื่องที่สนทนากันนั้นไม่ใช่เป็นการล้วงเกิน ถ้าไปในเรื่องส่วนตัว หรือนำไปตกถึงในตอหลัง นอกจากนี้ ในโอกาสที่เจอกันโดยบังเอิญ ก็ควรจะ ได้ทักทาย กับตามประเพณีที่ลงตามสมควร ไม่ควรที่จะเฉยเมยต่อกัน ยกเว้นกรณีรีบด่วนและไม่มีเวลา

3. อย่ากระทำให้ตัวเป็นบุคคลที่ให้อภัยง่ายเกินไป โดยเฉพาะสัญญาที่ทำไม่ได้ เพราะเท่ากับเป็นการสร้างภาระขึ้น และหากเหตุการณ์เกิดขึ้นทำให้ไม่อาจรักษาสัญญา ไว้ได้ก็จะสร้างความผิดหวังให้กับผู้บังคับบัญชาหรือบางกรณีถ้าทำได้ก็จะเป็นการขาดความยุติธรรมแก่คนอื่น ๆ

4. ไม่ควรทำให้ผู้วิจารณ์ผลงานหรือคำพูดของคนอื่นลำบาก เพราะคำพูดเหล่านั้นจะต้องรู้ไปถึงเจ้าของ ยิ่งกว่านั้นอาจมีคนอื่นช่วยความหรือแปลความผิดไปจากข้อเท็จจริงก็ได้ ในสังคมไทยการพูดลั่นหลังกันนั้นถือว่าเป็นการผิดที่สร้างความเสียหายในทางที่ไม่ดี

5. เมื่อผู้บังคับบัญชาทำงานดีก็ควรพูดชมเชย ไม่ว่าจะต้องทำหรือลั่นหลังแต่ก็ไม่ควรชมเชยจนง่ายเกินไปจนพรั่นเพ้อและไม่จริงจัง และก็ไม่ต้องเป็นดั่งสมคนเห็นอย่างเดียวโดยไม่ตำหนิเลย เพราะเป็นการผิดวิสัยที่ทุกคนจะดีเสียทั้งหมด

6. เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาได้ระบายความในใจออกมาบ้าง ด้วยการพบปะเป็นการส่วนตัว การเปิดประชุมอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็น จะทำให้สามารถที่แจ้งแนะนำข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ไม่เข้าใจกันได้

7. ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนทั้งใน เรื่องการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา การเลื่อนขั้น เลื่อนฐานะ ควรยึดหลักที่เป็นมาตรฐานหรือแบบฉบับเดียวกันสำหรับทุกคน

8. ผู้บังคับบัญชาไม่ควรทำตัวสนิทสนมกับคนใดหรือกลุ่มใดเป็นพิเศษ ซึ่งจะทำให้ผู้บังคับบัญชาคบอื่น ๆ มีความรู้สึกว่าคุณเองจะไม่ได้ได้รับความยุติธรรม โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาที่เป็นชายไม่ควรเอาใจใส่ต่อผู้บังคับบัญชาที่เป็นหญิงเป็นพิเศษแตกต่างจากคนอื่น

9. มีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับคน หลักการนี้หมายความว่า เป็นหลักขั้นมูลฐานของการบริหารงาน เพราะนอกจากผู้บริหารจะ ได้งานที่ปฏิบัติงานได้ให้ความรู้ความสามารถตรงกับความถนัดของตนแล้ว ยังสร้างความรู้สึกในด้านดีกับบุคคลอื่น ๆ อีกด้วยผู้ร่วมงานอื่น ๆ จะให้ความเชื่อถือและยอมรับว่ามีความสามารถจริง

บทที่ ๑ จุลยศีล (2507 : 66-67) นอกจากในการสร้างมนุษยสัมพันธ์แล้ว ก็อีกที่ควรยึดถือไว้เรียกว่า "หลักสิบประการแห่งมนุษยสัมพันธ์" (Ten Commandments of Human Relations) ดังนี้

1. พุดจาอ่อนหวานกับคน
2. รักกับคน
3. จำและเรียกชื่อคนอื่นได้
4. จงสร้างมิตรภาพและทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
5. พุดและทำอะไรด้วยความจริงใจ
6. ให้ความสนใจกับคนอื่นอย่างถ่องแท้
7. รู้จักแสดงความเชื่อแน่วด้วยการสรวลเสวียง
8. ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
10. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

การวัดบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์

จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยของจุจักร โนบะชิ (2529 : 41) พบว่าการวัดบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วยพฤติกรรมหลายด้านขึ้นอยู่กับจุดประสงค์หลักเท่าการวัดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำจะต้องมีองค์ประกอบที่เหมือนกัน แต่พฤติกรรมที่จะวัดเท่าที่เกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนต่อเพื่อนและค่าเฉลี่ยกิจกรรมกลุ่มกัน ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาควรกำหนดบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ตามรูปแบบมนุษยสัมพันธ์ อันได้แก่ ฝั่งหน้า 4 คือ ทานปิยวาจา อุตตจริยา และสมาหัตตตจ แล้วกำหนดเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ด้านมนุษยสัมพันธ์คือ

1. ความมีใจกว้าง หมายถึง ลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งที่บุคคลแสดงออกมาโดยพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อกษ์ในความผิดพลาดของผู้อื่น ไม่ทะเลาะ ความจริงในการแก้ปัญหา รู้จักเสียสละเมื่อมีการขัดแย้งภายในกลุ่ม

2. การติดต่อสื่อสาร เป็นภาระกระทำทำให้เกิดความเข้าใจความคิดของกันและกันทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร เสนอความคิดที่ตรงประเด็น ใช้ถ้อยคำสุภาพ สามารถเข้าใจได้ง่ายพูดประนีประนอมได้ควบคุมการสนทนาให้ไปสู่เป้าหมายด้วยความราบรื่นและพูดเพื่อคลายความตึงเครียดได้

3. ความรับผิดชอบ ลักษณะหนึ่งซึ่งบุคคลแสดงออกมาโดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ทอดทิ้ง มีความเฝ้าระวังหาข้อผิดพลาดใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ประเมินหาที่จะให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง

4. ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึงการที่บุคคลแสดงออกมาโดยการสนใจปัญหาและความต้องการของผู้คนเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรณีตัวอย่าง

ความหมายของกรณีตัวอย่าง

ลัทธนา ภาคบงกช (2518 : 38-41) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นภาพจำลองสถานการณ์หรือปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาศึกษา กรณีตัวอย่างที่นำมาศึกษาควรใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของมนุษย์ ค่านิยม และความสัมพันธะระหว่างบุคคล กรณีตัวอย่างควรเหมาะสมกับผู้เรียน มีความละเอียดชัดเจนพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นปัญหาได้อย่างกระจ่าง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมองปัญหาได้ถ่องแท้ รู้สึกเห็นจริงเห็นแจ้งกับเรื่องจนคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกรณี หรือคิดว่าเป็นปัญหาได้ถ่องแท้ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการแก้ปัญหา รับว่าช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ

ทิศนุภา แชนมณี (2522 : 201-202) ได้ให้ความหมายของกรณีตัวอย่างไว้ว่ากรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงและให้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ และถกอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำกรณีตัวอย่างต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตมาใช้จะช่วยให้การ เรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับ

ความจริง ทำให้การเรีบบรรู้มีความหมายมากขึ้น

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป. : 134) กล่าวว่า การศึกษากรณีตัวอย่าง คือ การศึกษารายละเอียดของสถานการณ์แต่ละประเภท อาจจะเกี่ยวข้องกับสาเหตุ การตัดสินใจหรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งจากรายละเอียดที่สาเหตุให้ผู้เรียนต้องใช้วิธีสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry) เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าตัวอย่างทำให้ผู้เรีบบรรู้เข้าใจในปัญหาและมีโอกาสศึกษาอย่างลึกซึ้ง

จากความหมายของการค้นคว้าตัวอย่างทั้งหมดสรุปได้ว่า การค้นคว้าอย่างเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการเรีบบรรู้ของผู้เรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรีบบรรู้จักแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การระดมพลังสมอง การรวบรวมข้อมูลการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรีบเกิดปฏิสัมพันธ์ และมีอิสระในการเรีบบรรู้ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าตัวอย่าง

ฉันทนา ภาคบงกช (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการนำกรณีตัวอย่างมาให้ผู้เรีบบรรู้ได้ศึกษาดังนี้

1. เพื่อฝึกการวิเคราะห์และแยกประเด็นปัญหา
2. เพื่อให้ผู้เรีบบรรู้จักการตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผล
3. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
4. เพื่อฝึกและให้โอกาสผู้เรีบบรรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสมการณ์ ความรู้สึก และเจตคติซึ่งกันและกัน

รูปแบบของการค้นคว้าตัวอย่าง

ฉันทนา ภาคบงกช (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการค้นคว้าตัวอย่างไว้ดังต่อไปนี้

ภาพจน เกียรติประวัติ (2524 : 73) กล่าวถึงขั้นตอนการอภิปราย ซึ่งแบ่งออกเป็น

3 ขั้นดังนี้

1. การตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของการอภิปราย ส่วนหัวของการอภิปรายควรมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเจตคติกันได้
2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนา มิใช่การตั้งคำถามและให้ทุกคนมีส่วนร่วม การตั้งใจฟังนับว่าเป็นการร่วมมือ แต่ในขณะที่จะมีการอภิปรายแล้วควรมีการเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะอภิปรายล่วงหน้า จะทำให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้
3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุปผล ได้นับว่าเป็นความสำเร็จตามจุดหมาย แต่ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนั้นได้ ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่งให้ข้อยุติ

เมื่อสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายรายการกลุ่มย่อยเสร็จแล้ว ครูควรอภิปรายร่วมกับผู้เรียนทั้งชั้นอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปเป็นหลักการทั่วไป

2. การระดมพลังสมอง (กระบวนวิธีการศึกษาการ. 2531 : 52-53) ในการศึกษากรณีตัวอย่าง ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีการระดมพลังสมอง เพื่อให้มีการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มคนให้ได้มากที่สุดภายในระยะเวลาอันสั้น การระดมพลังสมองเป็นเทคนิคที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งมีหลักในการระดมพลังสมองดังนี้

2.1 การระดมพลังสมองมุ่งแต่ด้าน "ปริมาณ" ของความคิด เพื่อให้ได้ความคิดมากที่สุด ในขั้นนี้มิได้เน้น "คุณภาพ" เพราะจะมีการคัดเลือกความคิดเหล่านั้นในภายหลัง

2.2 ให้โอกาสทุกคนมีอิสระ โดยไม่ต้องเกรงใจว่าจะซ้ำกับความคิดของคนอื่น หรือเป็นความคิดที่ผิดหรือไม่เข้าเรื่อง

2.3 ถ้ายังคิดไม่ออก ให้พยายามคิดต่อกันต่อจากข้อเสนอแนะของผู้อื่น เพราะความคิดของผู้อื่นอาจจะช่วยกระตุ้นให้ความคิดตัวเองออกมา

2.4 ต้องระงับการวิจารณ์ความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะจะเป็นการสกัดกั้นความคิดของผู้อื่น

ประโยชน์ของการระดมพลังสมองก็คือ สามารถนำไปใช้ในการเลือกปัญหา ภาษาคำพูดของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งในการระดมพลังสมองที่ผอสรุปขั้นตอนสำคัญตามลำดับดังนี้

ระดมความคิดจากสมาชิก-----> เก็บความคิดเห็นใหม่ให้ชัดเจนและกระชับรัดกุม-->
-----> แยกประเภทความคิดเป็นกลุ่ม-----> สรุปความคิดทั้งหมด

3. กระบวนการคิดแก้ปัญหา จากสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นและมีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีหน้าที่จะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยกระบวนการที่มีระบบ ดังที่ จันทิกา ลิปิใจวิญญู (2522 : 83) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหาดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น มองให้ชัดว่าอะไรเป็นตัวปัญหาหรืออุปสรรค
2. อภิปราย ทดเถียงเกี่ยวกับปัญหานั้น รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา ภาษาคำพูดของปัญหา
3. เสนอวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน โดยรวบรวมวิธีการทุกอย่างที่พอจะทำได้
4. อภิปราย คัดเลือกวิธีที่เห็นว่าได้ผลมากน้อย โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ความสามารถในการแก้ปัญหามองวิธีนั้น ๆ
5. ตัดสินใจร่วมกัน เลือกวิธีการที่ได้จากการอภิปรายสรุปในข้อ 4
6. วางแผนการทำงานเพื่อแก้ปัญหา หรืออุปสรรคให้สอดคล้องกับแผนหรือวิธีการที่วางไว้
7. ลงมือปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบมา
8. สรุปประเมินผลการแก้ปัญหาค้างนั้น เพื่อหาข้อบกพร่องและข้อดีที่จะนำไปปรับปรุงในการแก้ปัญหาค้างต่อไป

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 133) ได้เสนอกระบวนการคิดแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. ภาษาคำพูดของปัญหา
3. หาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ
4. คัดหาทางเลือกในการตัดสินใจที่จะเป็นไปได้หลาย ๆ ทาง
5. ตัดสินใจเลือกทางหนึ่งว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกวิธีนี้

6. ลงมือแก้ปัญหาตามวิธีการที่เลือกไว้
7. การประเมินค่าของการตัดสินใจแก้ปัญหา (วิธีใดมีเหตุผลที่ดีที่สุด)
8. พิจารณาผลของการแก้ปัญหา เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

นาตยา ภักธแสงไทย (2525 : 276) กล่าวว่า สถานการณ์ในการแก้ปัญหาควรประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. การคำนึงถึงและทำความเข้าใจในปัญหา ด้วยการอภิปรายคำถามและปัญหาที่เผชิญกันมา คำถามและปัญหาส่วนมากที่ตั้งขึ้นมักจะเป็นผลมาจากการสำรวจของผู้เรียนเอง อาจด้วยภาพยนตร์ รูปภาพและฟังเรื่องราว เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หรืออาจเป็นคำถามหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันก็ได้

2. การวางแผนกลุ่ม ตามหลักการที่ต้องวาง แนวทางในการรวบรวมข้อมูล กระบวนการในการให้ข้อมูล และควรมีความรับผิดชอบร่วมกัน

3. การรวบรวมข้อมูล ด้วยการทดลอง การอ่าน และกระบวนการต่าง ๆ จากสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การสาธิต การจัดนิทรรศการ และการใช้แหล่งความรู้ในท้องถิ่น

4. การประเมินผลและความกระจ่างในข้อมูล ด้วยการเปรียบเทียบแหล่งความรู้ต่าง ๆ การตรวจสอบผลที่ได้ซึ่งแตกต่างกัน การสาธิตหรือทดลองซ้ำ การดูภาพยนตร์อีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการทบทวน การตรวจสอบให้แน่ชัดกับประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาในประเด็นสำคัญ และการพิจารณาว่าทางดำเนินไปได้หรือไม่

5. การรวบรวมข้อมูลและการสรุป โดยกำหนดแนวทางไว้ เช่น กฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานของกลุ่ม

6. การตัดสินใจและการใช้ข้อมูล ในการปฏิบัติงานกลุ่ม เช่น การสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การแสดงบทบาท การจำลอง หรือศึกษาเอกสาร เป็นต้น

7. การประเมินการตัดสินใจ เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานกลุ่ม การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และแนวทางอื่น ๆ ที่ใช้กับการประเมินผลส่วนบุคคลและประเมินผลกลุ่ม

ไวท์ และคอสคาเรลลี (White and Coscarelli, 1986 : 144-169) ได้เสนอกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ ตามขั้นตอนดังนี้

1. นิยามปัญหา คนเรามักพบปัญหาอยู่เสมอ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้จึงต้องมีนิยามปัญหาก่อน โดยศึกษาสาเหตุและสภาพของปัญหา ปัญหาต่าง ๆ มักมีเครื่องบ่งชี้ถึงลักษณะของปัญหาการนิยามปัญหาก็จะเป็นการระบุจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา ซึ่งจุดมุ่งหมายที่ดีต้องอธิบายว่า เราต้องการอะไร แต่ไม่ควรระบุหรือชี้เฉพาะ (Particular Solution) ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ระบุข้อจำกัดของปัญหา สมมติฐานและข้อเท็จจริงของปัญหา ที่นี้ต้องอธิบายความแตกต่างระหว่างสภาพเป็นจริงและข้อจำกัดของปัญหา ซึ่งได้จากการอธิบายและพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ หลังจากนั้นก็จึงตั้งสมมติฐานที่มีเหตุผลในการแก้ปัญหา

3. จัดหาแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และเลือกแนวทางแก้ปัญหา ในขั้นนี้จะต้องมีการระดมพลังสมอง ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ต้องไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์

3.2 ให้อะไรเป็นไปโดยเสรี

3.3 ยิ่งความคิดแตกต่างมากยิ่งดี ถ้ามีปริมาณมากก็ยิ่งดีสิ่งที่ต้องการ

3.4 มีการเชื่อมโยงและปรับปรุงความคิดของคนอื่น ๆ

การระดมพลังสมองจะเป็นการเลือกหาวิธีการต่าง ๆ ยิ่งมากยิ่งดี โดยยังไม่มีมีการประเมินผลในทันที จากนั้นจึงเลือกแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา

4. ตั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผลของการแก้ปัญหา ขั้นนี้จะเลือกแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เลือกเพียงทางเดียว โดยพิจารณาจากความยืดหยุ่น ความต้องการของชุมชนจริยธรรม จากนั้นจะนำรายละเอียดของการแก้ปัญหามาสังเคราะห์อีกครั้ง โดยพิจารณาถึงผลดีผลเสียที่จะตามมา แล้วจึงนำไปปฏิบัติซึ่งจะมีการติดตาม ประเมินผลอีกครั้งว่า การแก้ปัญหานั้นดีหรือไม่ เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษากฎนี้ตัวอย่าง

จิตร สันศิริ (ม.ป.ป. : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษากฎนี้ตัวอย่างไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหามากมายในเวลาอันจำกัด

2. ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และมีความกระตือรือร้น
3. ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย
4. ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนแจ่มชัด
6. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือโดยไม่คิดถึงการแข่งขัน
7. ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการพิจารณาเหตุการณ์ที่เรียนอย่างรอบคอบ อภิปรายปัญหา
ได้ลึกซึ้ง มีหลักการ เหตุผล คุณธรรม และมองทิศทางแนวความคิดของตนได้ทะลุปรุโปร่ง
8. ทำให้ผู้เรียนได้บันทึกปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง
9. ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำปัญหาที่ยากให้เป็นปัญหาง่ายขึ้น
10. ทำให้ครูเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้แนะนำแนวทาง
11. ให้มีการถ่ายทอดความรู้อย่างมีระบบ
12. ใช้แนวทางกระบวนทัศน์ตัดสินใจในการแก้ปัญหาในอนาคต
13. การตัดสินใจปัญหามักจะผิดพลาดก็ไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจริง แต่เป็นบทเรียนที่จะ
สอนให้รู้จักการปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการสร้างกรณีตัวอย่าง

วิจิตร สนิทวิ (ม.ป.ป. : 4) ได้เสนอลักษณะการสร้างกรณีตัวอย่างไว้ดังนี้

1. สร้างให้เขินหรือใกล้เคียงความเขินจริงมากที่สุด
2. ครอบคลุมเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. สถานการณ์ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็นเครื่องมือ
ตัดสินใจปัญหาได้อย่างกว้างขวาง
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์จากการฝึกหัด ไปใช้กับปัญหาในชีวิตจริง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบการเขียนเป็นทีม

ผลงานวิจัยในประเทศ

เทพเก้า สุนทรเทศ (2518 : 70-71) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบการเขียนเป็นทีมกับการสอนแบบบรรยายประกอบทาบาสิต พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบการเขียนเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายประกอบทาบาสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อวยชัย โชคบุญสิทธิ์ (2525 : 48) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเป็นทีมกับการเรียนด้วยการสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนเป็นทีมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรชาติ มาโนชัย (2530 : 38) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนเป็นทีมสูงกว่านักเรียนที่สอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา มีคลัง. (2532 : 52) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนเป็นทีมแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

ยัง (Young. 1972 : 630) ได้ทำการทดลองสอนโดยการเรียนเป็นทีมวิชาคณิตศาสตร์กับนักเรียนเกรด 7 และเกรด 8 ที่โรงเรียนเลนโรว์แคนาดา รัฐแคลิฟอร์เนียสหรัฐอเมริกา โดยจัดโปรแกรมให้ต่างกันไว้ดังนี้

1. นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นคู่
2. ความก้าวหน้าของการเรียนขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าของตนเอง
3. ไม่มีการให้การบ้าน ครูจึงไม่ต้องตรวจการบ้าน
4. เมื่อมีการทดสอบข้อสอบ คู่ที่ทำงานร่วมกันจะได้คะแนนเท่ากัน

ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือทางด้านคณิตศาสตร์ดีขึ้นจนผู้ปกครองรู้สึกแปลกใจที่เด็กของตนเรียนคณิตศาสตร์ได้ผลดี นักเรียนสอนการเรียน เป็นทีมนี้มาก

เดวิสสัน (Davison. 1974 : 104) ได้ทดลองการเรียนเป็นทีมในวิชาคณิตศาสตร์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 5 ห้อง ที่โรงเรียนมูลนิธิอเมริกา ในประเทศเม็กซิโก (The American School Foundation Mexico City) โดยจัดให้นักเรียนเป็น 4-5 คน สมาชิกในทีมมีความสามารถต่างกันภายหลังการเรียนให้นักเรียนเขียนวิจารณ์ ปรากฏผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิธีการเรียนเป็นทีม แต่ต้องการให้ครูบังคับสมาชิกในทีมให้ทำงานร่วมกันมากกว่านี้ เพราะยังมีบางคนไม่ยอมให้ความร่วมมือในการทำงาน มีนักเรียนบางคนต้องทำงานคนเดียว เพราะเขารู้สึกว่าใครจะปล่อยให้เขาเรียนเอง ซึ่งแสดงว่า เด็กคนนี้ได้ช่วยเหลือเพื่อนเท่านั้น

นักเรียนส่วนมากยอมรับว่าทีมได้ให้ความช่วยเหลือเขาเต็มที่ เมื่อครูมีภาระยุ่งเขาก็ก้าวหน้าในชั้นเรียนได้ เมื่อไม่เข้าใจจริง ๆ ก็ให้ครูอธิบายให้ฟังใหม่ มีหลายคนกล่าวว่า เขาไม่ลำบากใจที่จะถามเพื่อนในทีมเหมือนเขาคิดก่อนถามครูต่อหน้าเพื่อนทั้งชั้น บางคนบอกว่าเขารู้สึกสบายใจและอบอุ่นเมื่อทำงานเป็นทีม แทนที่จะต้องทำงานคนเดียว นักเรียนที่เก่งกว่าคนอื่น ๆ กล่าวว่าเขาพอใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ แม้จะทำงานให้เขาคะแนนน้อยกว่าและมีการบ้านมากขึ้น เขาก็ภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความมีมนุษยสัมพันธ์

กัตติกา บิลวงศ์ (2530 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบ และกิจกรรมตามคู่มือของครู พบว่า การสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมตามคู่มือครูและการสอนอ่านโดยการ
ใช้กิจกรรมล่าคำตอบทำให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกว่าการสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมตามคู่มือครู

จุลจักร โยโงะ (2529 : 78) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้เกมกับวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ที่ให้การอภิปรายพบว่า การเรียนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้เกมทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ที่ให้การอภิปราย และนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีบุคลิกภาพความมีมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันและจากผลการตรวจสอบแบบทดสอบพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ยด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบการศึกษากรณีตัวอย่าง

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 83) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาคณบดีตัวอย่างพบว่า นิสิตที่ทดลองสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบการศึกษากรณีตัวอย่าง ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นขึ้น เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ทวีศักดิ์ แสงจักร (2525 : 45) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการสอนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์

มีการศึกษากฎตัวอย่าง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นคือ อยากรู้ อยากเห็น อยากร่วมกิจกรรม และอยากแสดงออก ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ขณะเดียวกันทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก็สูงขึ้นด้วย เนื่องจากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ซึ่งมีการแสดงออกให้เห็นยอมรับ

ดิက္ฤทธิ์ บุญมา (2526 : 66-67) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์จำลอง วิชาสังคมศึกษา เทววิทยุทธาโลกปัจจุบันที่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า เจตคติต่อการสอนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองกับก่อนทดลองสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการศึกษากฎตัวอย่าง จึงมีส่วนสร้างความสนใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ร่วมมือศึกษาค้นคว้า และแก้ปัญหาในบทเรียน โดยผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ร่วมมือศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหาในบทเรียน โดยผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ให้โอกาสวิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ในขณะที่มีการเรียนการสอนและมีครูคอยให้กำลังใจและแนะแนวทางการเรียนอย่างใกล้ชิด

สมเกียรติ สุวิระกุล (2527 : 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการให้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้านักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง มีผลทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน เกิดความสนใจ เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศจากการเรียนที่เคยเรียนประจำ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วรรณา เลิศชัยนัต (2528 : 54-55) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อแนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่าการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการสร้างกรณีตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้เรียนจะฝึกการแก้ปัญหา ประกอบกับการอภิปราย ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สนุกสนาน เพลิดเพลิน อยากรู้มากขึ้น จึงเกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้มากขึ้น มีอิสระในการคิด ได้แสดงออก รู้จักการปรับตัวในสังคมและเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงสูงขึ้น

ไชยรัตน์ ประที (2531 : 81-82) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบคิดค้นกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้เรียนจากการศึกษากรณีตัวอย่างสไลด์ประกอบเสียง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน เกิดความสนใจ และสามารถนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในครั้งการศึกษากรณีตัวอย่าง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีการวิเคราะห์ตามไปด้วย ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทัดตนคติ ค่านิยมซึ่งกันและกัน จากนี้สรุปเป็นผลของกลุ่ม การจัดกิจกรรมดังกล่าวผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนจะจดจำได้ดีและมีความหมายต่อผู้เรียน

ชูศักดิ์ สิงห์อุดร (2532 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ลานสักวิทยา ต.ป่าอ้อ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 4 ห้อง
เรียน มีนักเรียนทั้งหมด 151 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลานสักวิทยา
ต.ป่าอ้อ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 2 ห้องเรียน
นักเรียนทั้งหมด 72 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เลือกสุ่มชั้นเรียน 2 ห้องเรียน จาก 4 ห้องเรียน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ได้ชั้นเรียน จำนวน 72 คน

2. จับจากห้องเรียน 2 ห้องเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง มีชั้นเรียน จำนวน 36 คน สอนด้วยวิธีสอนแบบการเขียนเน้นที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการให้กรณตัวอย่าง

กลุ่มควบคุม มีชั้นเรียน จำนวน 36 คน สอนด้วยวิธีการสอนตามคู่มือครู ของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสำนักศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการสอนแบบการเขียนเน้นที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการให้กรณตัวอย่าง
2. แผนการสอนตามคู่มือครู
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบทดสอบวัดสมรรถนะสัมฤทธิ์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนแบบการเขียนเน้นที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีให้กรณตัวอย่าง

1.1 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไป ของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการสอน

1.2 เลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ทดลอง ได้แก่ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 รายวิชา ส 102 (ประเทศของเรา) เรื่อง ประชาชาตกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

- 1.2.1 ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.2.2 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ
- 1.2.3 ปัญหามลภาวะ
- 1.2.4 ปัญหาประชากร
- 1.2.5 ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
- 1.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
- 1.2.7 ประชาชาตกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

1.3 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์รายวิชา แล้วกำหนดเป็น
จุดประสงค์การเรียนรู้และสร้างแผนการสอนแบบการเขียนให้เต็มที่จะจัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้
กรณีตัวอย่างดังประกอบด้วย

- 1.3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.3.2 เนื้อหา
- 1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้
 1. นำเข้าสู่บทเรียน
 2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
 3. จัดทีม
 4. เสนอผลการเรียนรู้ใหม่
 5. ปฏิบัติกิจกรรม
 6. สรุปและประเมินผล
- 1.3.4 สื่อการเรียนรู้
- 1.3.5 การวัดและประเมินผล

1.4 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหา และความเห็นไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการสอน

1.5 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาซาลวิทยา ต.ป่าอ้อ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี จำนวน 36 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน กับเวลาที่กำหนดในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงแผนการสอนให้ดีขึ้น

1.6 นำแผนการสอนแบบการเรียนแบบทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีให้กรณีตัวอย่างไปสอนเพื่อการวิจัยต่อไป

2. แผนการสอนตามคู่มือครู

2.1 ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไปของเนื้อหา วิชาสังคมศึกษาที่มัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการสอน

2.2 จากคำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง แล้วสร้างแผนการสอนตามคู่มือครูที่ประกอบด้วย

2.2.1 สันนิษฐานของสมรรถภาพ

2.2.2 จุดประสงค์ปลายทาง

2.2.3 จุดประสงค์นำทาง

2.2.4 เนื้อหา

2.2.5 กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งเป็น 9 ขั้น ดังนี้

1. เข้าใจความสนใจ
2. แจ้งจุดประสงค์
3. ทบทวนความรู้เดิม
4. เสนอบทเรียนใหม่
5. ให้แนวการเรียนรู้อย่าง

6. ลงมือปฏิบัติ
7. แจ้งผลการปฏิบัติ
8. ประเมินผล
9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องประวัติศาสตร์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผลการสอนสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ทิศพงษ์ (2523 : 1-239) เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา นิเวศน์ สรรพวัชร (2530 : 1-238) เทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพ้วัดกุล (2522 : 1-407)

3.2 ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 คน ทำการวิเคราะห์หลักสูตรจากเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลัก เบเนจามิน เบลล์ บลูม (Benjamin S. Bloom) ตัวอย่าง ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

เนื้อหา	พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม					ลำดับความสำคัญ
		ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	รวม	
1. ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
2. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติรอบเรอ							
3. ปัญหามลภาวะ							
ผลรวม							
รวม							
ลำดับความสำคัญ							

3.3 จากตารางวิเคราะห์หลักสูตร นำมฤตกรรมและเนื้อหาบทเรียนให้จุดประสงค์การเรียนรู้

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์มาจากตารางวิเคราะห์หลักสูตร

3.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ไปใช้กับผู้เรียนจำนวน 5 คนพิจารณา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ตัวอย่าง แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อตรงกับวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้จริงหรือไม่ ให้ท่านพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

+1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบที่วัด ได้ตามจุดประสงค์จริง

0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบที่วัด ได้ตามจุดประสงค์

-1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบที่วัด ไม่ตรงตามจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
นักเรียนบอกความหมายของสิ่งแวดล้อมได้	1. สิ่งแวดล้อมหมายถึงอะไร ก. สิ่งที่อยู่รอบตัว ข. สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ค. สิ่งที่มีมนุษย์สามารถมองเห็นได้ ง. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ จ. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น			

3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม อ.สว่างอารมณ์ จ.ลพบุรี จำนวน 100 คน ที่เคยเรียนบทเรียนนี้แล้ว เนื้อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.7 นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยให้คะแนนหลักที่ถูก หักละ 1 คะแนน ข้อที่ผิดหลักที่ไม่ได้ทำหรือข้อที่ตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ไม่ให้คะแนน

3.8 นำผลการตรวจให้คะแนนแสดงแบบทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p_i) และค่าอำนาจจำแนก (r_i) เป็นรายข้อ โดยให้เกณฑ์วัด 27% ของ จุง เดร์ ฟาน (Fan, 1952 : 6-32) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20-.80 เอาไว้ และตัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ได้เลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p_i) ระหว่าง .21-.80 และ ค่าอำนาจจำแนก (r_i) ระหว่าง .20-.65 จำนวน 50 ข้อ ไว้ใช้ในการทดลอง

3.9 นำข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์และครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 50 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR.-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (คูเดอร์ สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2528 : 168-169) ในการทดลองครั้งนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่น .91

4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพส่วนบุคคล

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล

4.2 สร้างรูปแบบพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่นิยามพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ โดยอาศัยรูปแบบพฤติกรรมบุคลิกภาพส่วนบุคคล งานวิจัยของ หนอง นิงธรรม (2526 : 31-41) จุฬจักร โปพันธ์ (2529 : 41-44) และ กัตติกา นิลงค์ (2530 : 46-48) แล้วนิยามพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ให้ครอบคลุมพฤติกรรมบุคลิกภาพส่วนบุคคลด้านความมีใจกว้าง การติดต่อสื่อสาร ความรับผิดชอบ และความเห็นอกเห็นใจ

4.3 ลักษณะของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีบุคลิกภาพส่วนบุคคล เป็นแบบสถานการณ์ที่มีมาตราส่วนการประเมินค่า 2 ระดับ มีข้อสอบทั้งหมด 28 ข้อ

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดสมรรถนะสัมพัทธ์

คำแนะนำ ให้ผู้ทำวิชชารับอ่านข้อความด้านซ้ายมือแต่ละข้อข้อความแล้ว ให้ผู้ทำวิชาทำเครื่องหมาย ✓

ลงใน () ด้านขวามือ โดยเลือกคำตอบที่ผู้ทำวิชาเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อความ	ตัวเลือก
<u>ความมีใจกว้าง</u> 1. ในการปฏิบัติกิจกรรมที่มีการแข่งขันระหว่างทีมทุกทีม จึงให้ความพยายามอย่างเต็มที่ ๆ จะให้ทีมของตนเองประสบความสำเร็จ ทีมของเราก็เช่นกัน แต่เมื่อครูสุพรรณอุทกพรปฏิบัติปรากฏว่าทีมอื่นได้ตำแหน่งชนะเลิศไป แสดงว่าปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม	() ให้ทีมการแข่งขันให้ () แสดงความยินดีกับทีมชนะ () แสดงความไม่พอใจ
<u>การติดต่อสื่อสาร</u> 1. ขณะที่ครูให้ทีมวิชาปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม สมาชิกทุกทีมกำลังร่วมมือกันหาคำตอบที่ครูกำหนดไว้ เกี่ยวกับเขาวงกตในทีมที่ 2 เกิดปัญหาเสี่ยงกันอยู่อย่างรุนแรง คนอื่นในทีมก็ ควรปฏิบัติอย่างไร	() นั่งฟังจนกว่าจะยุติกันเอง () สนับสนุนความคิดของฝ่ายที่เห็นว่าถูกต้อง () หากอยู่ให้ทั้งสองตามพอใจ
<u>ความรับผิดชอบ</u> 1. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สุดาทำอุปกรณ์ของเพื่อนตกลงบนพื้นได้รับความเสียหาย สุดาควรบอกเพื่อนอย่างไร	() บอกเพื่อนแล้วจะนำของใหม่มาใช้ () ถามเพื่อนว่าคงไม่เห็นไร () บอกว่าไม่ได้ตั้งใจ

ข้อความ	ตัวเลือก
<u>ความเห็นอกเห็นใจ</u> 1. ในการเรียนเป็นทีมครั้งหนึ่ง ทูย์ได้เลือกให้เป็นหัวหน้าทีมสมาชิกในทีมแต่ละคนมีทั้งคนที่เรียนเก่ง ขูดเก่ง ถ้าว้าแสดงออก มีกวางเนียงคนเดียวเท่านี้ที่ไม่ค่อยพูดจา เหม่อลอย ทูคความผูกพันกับกวางอย่างไร ในฐานะเป็นหัวหน้าทีม	() ให้กวางอยู่เฉย ๆ () ให้กวางจดบันทึก เพราะไม่ให้คนอื่นช่างพูด () ให้ร่วมกิจกรรมทุกอย่าง

4.4 กำหนดน้ำหนักของแต่ละตัวเลือก โดยให้คะแนนข้อที่ตอบถูก ข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ผิด ข้อที่ไม่ได้ทำ หรือข้อที่ตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ไม่ให้คะแนน

4.5 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบเนื้อหาว่า เนื้อแบบทดสอบวัดสมรรถนะสัมพันธภาพหรือไม่ ตลอดจนตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญที่ทำกรตรวจสอบมีดังนี้

1. พระสุเมธกรนิ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมสรวง วงษ์บุญเรือง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี รุ่งเรืองธรรม

4.6 นำแบบทดสอบวัดสมรรถนะสัมพันธภาพทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม จำนวน 100 คน

4.7 นำผลการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ จูง เฟอร์ ฟาน (Fan, 1952 : 6-32) โดยเลือกข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .20-.80 เอาไว้และเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ในการทดลองครั้งนี้ ได้คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .30-.68 และ ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .38-.62 ไว้ใช้ในการทดลอง 20 ข้อ

4.8 หาค่าความเชื่อมั่นของข้อทดสอบ โดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของ
คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2528 : 168) ในการทดลองครั้ง
นี้ได้ค่าความเชื่อมั่น .87

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ
การทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest
Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2528 : 216)

1. แบบแผนการทดลอง

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_1	X	T_2
CR	T_1	-	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

- X แทน การจัดการกระทำ
- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
- E แทน กลุ่มทดลอง สอบแบบการเขียนเน้นที่จัดการกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง
- C แทน กลุ่มควบคุม สอบตามคู่มือครู
- T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
- T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง หลังจากที่เลือกกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และ แบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์

2.2 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัย ให้ผู้สอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่องพระราชบัญญัติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ ระยะเวลาในการสอน 4 สัปดาห์ ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 16 คาบ และใช้วิธีสอนแตกต่างกันคือ กลุ่มทดลองให้วิธีสอนแบบการ เรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งได้ดำเนินการสอนตามแผนการสอน ด้วยวิธีสอนแบบการ เรียนเป็นทีม ที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้คือ

2.2.1 นำเข้าสู่บทเรียน

2.2.2 แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 จัดทีม ซึ่งแต่ละครั้งที่ทำการสอน ให้วิธีการจัดทีมที่แตกต่างกัน คือ จัดจากและเก็บจากหมายเลขประจำตัว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้อยู่ร่วมทีมกับเพื่อนร่วมชั้นอย่างทั่วถึง

2.2.4 เสนอบทเรียนใหม่ ครูเสนอกรณีตัวอย่างให้นักเรียนศึกษาเพื่อให้ เรียนรู้สถานการณ์ต่าง ๆ แล้วศึกษาเนื้อหาจากบทเรียนใหม่ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์แก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ

2.2.5 ปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนรับบัตรคำถามลงงาน แล้วทุกทีมร่วมกันอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น ทาข้อสรุปความทั่วข้อที่ถามได้ไว้ในบัตรคำถามลงงาน ซึ่งแต่ละข้อคำถามจะเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จากกรณีตัวอย่างและบทเรียนใหม่ เมื่อทุกทีมปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้แล้ว ให้แต่ละทีมส่งสมาชิกทุกคนออกมาเสนอคำตอบของทีมตนเอง 1 ข้อ

2.2.6 สรุปและประเมินผล ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบ และพิจารณา คำตอบของแต่ละทีมว่า ทีมใดตอบได้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด เมื่อสรุปคำตอบแล้วนักเรียนจะเป็นผู้ตัดสินให้ทีมที่ทั้งทีมโดยละเอียดในการปฏิบัติกิจกรรม เมื่อเกิดข้อขัดแย้งครูจะเป็นผู้ช่วยชี้แจงเหตุผลให้กับนักเรียนตัดสินใจ อีกครั้งหนึ่ง

ส่วนกลุ่มควบคุม ดำเนินการตามแผนการสอน ตามคู่มือครู ซึ่งไม่มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ใช้การอธิบาย บรรยาย และตั้งคำถามเป็นหลัก มีอุปกรณ์การสอน เช่น รูปภาพ ทองจริง แผนภูมิ เมื่อเรียนจบแต่ละคาบให้ทำแบบฝึกหัด มอบหมายงานให้ทำเป็นรายบุคคล

2.3 หลังจากสอนทั้งสองกลุ่มครบทั้ง 16 คาบแล้วทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดมโนะยสินธุ์ชุดเดียวกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน

2.4 ตรวจผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดมโนะยสินธุ์ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มสอบ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน
2. เปรียบเทียบมโนะยสินธุ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน
3. เปรียบเทียบมโนะยสินธุ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group
4. เปรียบเทียบมโนะยสินธุ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย

1.2 ค่าความแปรปรวน

2. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

2.1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์

คำนวณจากสูตร KR.-20 ของ คูเดอร์ วิซาร์ดสัน (ลิ้ม สายยศ และ
อังกणा สายยศ. 2528 : 268)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และแบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือนัด

p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ใบข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดใบข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ $1-p$

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของเครื่องมือนัดนั้น

2.2 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คำนวณจากสูตร (สมบุรณ์ พิตมรงค์. ม.ป.ป. : 2)

$$I.C = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $I.C$ แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

R แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

N แทน จำนวนผู้เกี่ยวข้อง

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดำเนินโดยให้ t-test. ในรูปผลต่างของคะแนน
(Difference Score) คำนวณจากสูตร (Scott and Wertheimer, 1966 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}, \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

- เมื่อ t. แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
- MD_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังการเรียน
กับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง
- MD_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังการเรียน
กับก่อนการเรียนของกลุ่มควบคุม
- $S_{MD_1 - MD_2}$ แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง MD_1
และ MD_2
- S_D^2 แทน ความแปรปรวนรวมของคะแนนความแตกต่างระหว่าง
คะแนนหลังการเรียนกับก่อนการเรียน
- n_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
- n_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

4. เปรียบเทียบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม คำนวณจากสูตร L-test แบบ Dependent Group (คำนวณด้วยโปรแกรม SPSS และ
อังกฤษ สาขาสถิติ. 2528 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = N - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{T_1}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T_2}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
MD	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบ หลังการทดลองและก่อนการทดลอง
MD ₁	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
MD ₂	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม
S _{MD₁-MD₂}	แทน	คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่าง MD ₁ และ MD ₂
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	ตำแหน่งความอิสระ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบทสรุปสัมพันธภาพของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อสรุปต่อไปนี้ 4 ข้อดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างสองคะแนน
2. เปรียบเทียบบทสรุปสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างสองคะแนน
3. เปรียบเทียบบทสรุปสัมพันธภาพก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group
4. เปรียบเทียบบทสรุปสัมพันธภาพก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t
การเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง	36	21.11	33.97	12.86	.63	10.19 ^{***}
การสอนตามคู่มือครู	36	20.69	27.13	6.44		

ตารางค่าวิกฤต t ที่ $\alpha = .01$ (df = 70) = 2.39

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังการทดลองของกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู
ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t
การเขียนบันทึกที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง	36	10.11	16.31	6.19	.37	9.60**
การสอบถามคู่มือครู	36	10.33	12.97	2.64		

ตารางค่าวิกฤต t ที่ $\alpha = .01$ (df = 70) = 2.39

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเขียนบันทึกที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับกลุ่มที่เรียนด้วยการสอบถามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเขียนบันทึกที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างมีคะแนนสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอบถามคู่มือครู

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเขียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง
กับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผลดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	t.
การสอนแบบการเขียนเป็นทีมที่จัด กิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง	36	10.11	16.31	6.18	21.8**

ตารางค่าวิกฤติ t ที่ $\alpha .01$ (df = 35) = 2.44

จากตาราง 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเขียน
เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	D	t
การสอนตามคู่มือครู	35	10.33	12.97	2.64	11.34**

ตารางค่าวิกฤต t ที่ $\alpha = .01$ (df = 35) = 2.44

จากตาราง 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างน่าจะมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู
3. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างและวิธีสอนตามคู่มือครูน่าจะมีมนุษยสัมพันธ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาซาลวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 151 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาซาลวิทยา อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 72 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกสุ่มนักเรียน 2 ห้องเรียน จาก 4 ห้องเรียน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากได้นักเรียน จำนวน 72 คน
2. จับสลากห้องเรียนทั้ง 2 ห้องเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง มีนักเรียนจำนวน 36 คน สอนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

กลุ่มควบคุม มีนักเรียนจำนวน 36 คน สอนด้วยการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาเรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

2.2 แผนการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่มัธยมศึกษาปีที่ 1

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .21-.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20-.65

2.4 แบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสถานการณ์ 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .87 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .30-.68 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .38-.62

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และ แบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์

3.2 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่องประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ ระยะเวลาในการสอน 4 สัปดาห์ ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที และใช้วิธีสอนแตกต่างกันคือ กลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง กลุ่มควบคุม ดำเนินการตามแผนการสอน ตามคู่มือครู ซึ่งไม่มีการจัดกิจกรรมให้ทีมเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ใช้การอธิบาย บรรยาย และซักถามเป็นหลัก มีอุปกรณ์การสอน เช่น รูปภาพ ของจริง แผนภูมิ เมื่อเรียนจบแต่ละคาบให้ทำแบบฝึกหัด มอบหมายงานให้ทำเป็นรายบุคคล

3.3 หลังจากสอนทั้งสองกลุ่มครบทั้ง 16 คาบแล้วทำการทดสอบหลังเรียน โดยให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์ชุดเดิมกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน

3.4 ตรวจสอบผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มสอบ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group

สรุปผลการวิเคราะห์

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบการเรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบการเรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบการเรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้ การตัวอย่างกับกลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอน แบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่ม นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาดังกล่าวนี้ จะเห็นเพราะสาเหตุดังนี้

1.1 การสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การตัวอย่าง เป็นวิธี การสอนที่นำขั้นตอนการสอนแบบการ เรียน เป็นทีมมาใช้ ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่แบ่งนักเรียนออกเป็นทีม ความก้าวหน้าทางการ เรียนของแต่ละทีมขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันทำงาน มีการวิพากษ์หาข้อบกพร่องแก่ปัญหา (Weisend .1974 : 44) ในเรื่องของทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนัก เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีมนี้ สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 42) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีมกับการสอน ตามคู่มือ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีม มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน สูง กว่านักเรียนที่สอนตามคู่มือครู และกาญจนา มีพลัง ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่ เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่สอนแบบการ เรียน เป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน สูงกว่านักเรียนที่สอนตามคู่มือครู ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียน การสอนแบบการ เรียน เป็นทีมมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือมุ่งให้ผู้ เรียนทำงานเป็นทีม สมาชิกมีความสำคัญเท่าเทียมกัน จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ตลอดจนรู้จักการร่วมมือในการทำงาน (วิวัฒน์ ไชยสกุล. 2527 : 13) นอกจากนี้ การจัดให้มีการแข่งขันระหว่างทีมทำให้นักเรียน เกิดความสนใจในการ เรียนอันส่งผลต่อการ เรียนรู้ของนักเรียน (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 229; อ้างอิงมาจาก Gerrison. 1972 : 216)

1.2 การสอนแบบการเขียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีสอนที่นำกรณีตัวอย่างเข้ามาใช้ในตอนของการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งกรณีตัวอย่างนั้นเป็นสถานการณ์ใกล้ตัวผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเนื้อหาที่กำลังศึกษา เพื่อให้สนใจใฝ่เรียน เกิดความสนใจ ตั้งใจฝึกทักษะซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (สมจิต สีวปริสา. 2523 : 38-43) ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่นำกรณีตัวอย่างเข้ามาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมที่ ทุศศักดิ์ สิงห์อุดร (2532 : 70) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนตามคู่มือครู

1.3 วิธีสอนแบบการเขียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการนำวิธีการสอนแบบการเขียนให้เข้ามาใช้และเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในตอนของการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งนอกจากจะเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการแบ่งกลุ่มให้ทำงานร่วมกัน มีการแข่งขันระหว่างทีม ซึ่งตำแหน่งชัยชนะและคะแนนจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติกิจกรรม (เนงแก้ว สุนทรเกษ. 2528 : 11) แล้ว การนำกรณีตัวอย่างมาให้นักเรียนศึกษา จะยิ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มชัดขึ้น ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน มีทักษะในการพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ อภิปรายปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง มีเหตุผลมีคุณธรรม ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่จะไปพบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเพื่อเป็นแนวทาง กระบวนการตัดสินใจในการแก้ปัญหาในอนาคต ถึงแม้ว่าการตัดสินใจปัญหาจะมีการผิดพลาดก็ไม่ทำให้เกิดผลเสียร้ายแรงแต่เป็นบทเรียนที่จะสอนให้รู้จักการปรับปรุงต่อไป (วิจิตร สันศิริ.ม.ป.ป. 4)

2. มนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียน

จากการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 2 ที่มีการเปรียบเทียบมนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบการเขียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบการเขียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง มีมนุษย์สัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตาม

คู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเห็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากสาเหตุดังนี้

2.1 นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบการเรียนเป็นทีม เห็นการ เรียนที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีการปะทะสังสรรค์กันและกระบวนการกลุ่มที่นี้จะต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย (Bonker, 1959 : 400-401) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพรพร พวงจันทร์ (2520 : 49) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีผลทางการด้านมนุษยสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าวิธีสอนที่ไม่ได้ใช้กระบวนการกลุ่ม เพราะการเรียนเป็นกลุ่มช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดี สามารถร่วมกันแก้ปัญหา รู้จักการทำงานอย่างมีระบบเกณฑ์ รู้จักการรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับให้เกียรติยอมรับของสังคม

2.2 การสอนแบบการ เรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่างมีการจัดแบ่งนักเรียนเป็นทีม แต่ละครั้งของการเรียนนักเรียนจะต้องสับเปลี่ยนกันไปอยู่ร่วมทีมกับเพื่อนในทีมเรียนอย่างทั่วถึง เพราะการจัดทีมแต่ละครั้งใช้วิธีการจับฉลากและแบ่งตามหมายเลขประจำตัวเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสที่จะทำงานร่วมกันเพื่อน โดยทั่วไปแล้วนักเรียนจะสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับทุกคนได้ ไม่แต่เฉพาะกับเพื่อนที่สนิทสนมอยู่ก่อนเท่านั้น

3. มนุษย์สัมพันธ์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่างมีมนุษยสัมพันธ์เชิงการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครูมีมนุษยสัมพันธ์เชิงการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเห็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาดังกล่าวจะเป็นเพราะสาเหตุดังนี้

3.1 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการ เรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่าง เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการเสนอแนะข้อคิดเห็น ซักถาม มีการอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้นักเรียนด้วยกันมาก (Kim and Kellough, 1974 : 101 - 102) และการทำกิจกรรมร่วมกันนี้เองที่นักเรียนต้องใช้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิด ไปยังผู้อื่น และขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักยอมรับความรู้สึกหรือความคิดของผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครูมีกลุ่มสัมพันธภาพด้านการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีโอกาสได้สอบถามข้อสงสัยจากเพื่อนนักเรียนที่อยู่ข้างเคียง ถึงแม้จะไม่ได้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมทำงานเป็นกลุ่มกันก็ตาม และโดยธรรมชาติแล้วนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกันและกันระหว่างเรียน

3.3 จากการศึกษาครั้งนี้ยังเห็นว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะมีกลุ่มสัมพันธภาพด้านการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองทั้ง 2 กลุ่ม แต่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การ์ดตัวอย่างมีกลุ่มสัมพันธภาพสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู ($101.78 > 68.59$) ทั้งนี้เพราะแบบกลุ่มสัมพันธภาพด้านการทดลองของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ($10.11 < 10.33$) ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การ์ดตัวอย่างมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการอภิปรายซักถามขณะปฏิบัติกิจกรรม และเข้ารวมทีมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนอย่างทั่วถึงด้วยวิธีการจัดทีมโดยให้การจับฉลากและรับจากหมายเลขประจำตัว นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้มากกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู

ข้อสังเกตและปัญหาที่พบในการวิจัย

1. การจัดทีม ในระยะแรกของการทดลองให้นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การ์ดตัวอย่าง เมื่อจัดแบ่งทีมแล้วนักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมทีมเพราะไม่ได้อยู่ทีมเดียวกับเพื่อนที่ตนเองคุ้นเคยกันมาก่อน และนักเรียนหญิงก็ไม่ชอบที่จะเข้าร่วมทีมกับนักเรียนชาย ทำให้การเข้าร่วมทีมเป็นทีมเป็นไปอย่างล่าช้า ปัญหาดังกล่าวจึงแก้ไขโดยการกำหนดกติกาเพิ่มเติม ให้นักเรียนจัดทีมให้ทันตามเวลาที่กำหนด ทีมใดเสร็จก่อนจะเพิ่มคะแนนให้ นักเรียนจึงกระตือรือร้นมากขึ้นและการทดลองครั้งต่อไปก็ไม่ต้องย้ำกติกาข้อนี้อีกเพราะนักเรียนทุกทีมสามารถจัดทีมได้ในเวลาที่กำหนดอย่างเรียบร้อย

2. นักเรียนบางคนไม่เข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของหัวหน้าทีม ครูต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจให้ลึกซึ้ง และมีนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามบทบาทที่ได้

รับมอบหมาย จึงให้แต่ละทีมประเมินผลบทบาทของหัวหน้าทีมของตน ซึ่งต่อมานักเรียนได้มีการ
พัฒนาตนเองตามบทบาทที่ได้รับดีขึ้น

3. ในการให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยการให้ร่วมมือกันแก้ปัญหาแต่ละข้อ นักเรียน
ไม่สามารถดำเนินการหาข้อสรุปร่วมกันได้ ในระยะครึ่งแรกของการทดลองบางทีมนักเรียนแบ่ง
งานกันทำคนละข้อโดยไม่ปรึกษาหารือกัน ครูต้องอธิบายให้นักเรียนทราบว่า คำตอบของทุกข้อ
ให้จะต้องเป็นคำตอบที่ได้รับการยินยอมจากสมาชิกทุกคนในทีมที่ร่วมมือกันแก้ปัญหา เพราะถ้าแบ่ง
กันคนละข้อเป็นความคิดของตน ๆ เดี่ยวอาจมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ซึ่งจะนำไปสู่ข้อขัดแย้งภายในทีม
และการออกมาแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียนในระยะทดลองครั้งที่ 1-3 นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ดีนัก
เช่น เสียงค่อย พูดไม่ได้ใจความ มีอาการประหม่า แต่เมื่อได้ร่วมทีมกับเพื่อน ๆ บ่อยครั้ง ได้
กำลังใจจากเพื่อนและแรงจูงใจต้องการให้ทีมประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม
แสดงออกที่เข้ากันเรียนดีขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง
มาให้นักเรียนคร่ำหวอดให้นักเรียนทราบและให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องของทฤษฎีที่ใช้
ปฏิบัติร่วมกัน เพราะจะช่วยให้นักเรียนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น มีบรรยากาศ
ที่สนุกสนาน ตรงตามเวลาที่กำหนดสามารถที่จะพิจารณาตัดสินให้ทีมหนึ่งทีมใดได้ตำแหน่งชนะเลิศ
โดยไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง

1.2 การให้นักเรียนทดลองแบบประเมินผลตามทฤษฎีที่วางไว้และสถานการณ์ที่
จะช่วยให้เข้าใจแก่นวิชาที่จะเรียนต่อที่ที่สองตามที่ได้เห็นอย่างชัดเจนเนื่องจากกรณีที่ครูอธิบายไว้แบบ
บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ก่อนจะดำเนินการจัดกิจกรรมไว้แล้ว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหา เรื่องประสิทธิภาพกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติมาใช้ในการทดลอง
ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำมาไว้ก่อนแล้วในการศึกษา ในการศึกษา
ครั้งนี้ต่อไปควรจะนำวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างไปให้
สอดคล้องกับเนื้อหาอื่น เช่น สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อที่
จะทราบว่า วิธีสอนแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาเฉพาะใดมากที่สุด

2.2 วิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีม เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่นำกระบวนการกลุ่มเข้า
มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น ควรจะได้นำวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัด
กิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างไปเปรียบเทียบกับวิธีสอนอื่นที่ไม่ใช่วิธีการสอนตามคู่มือครู เช่น
วิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบใช้เทคนิคควิซ เป็นต้น

2.3 การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง เป็น
การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกัน มีการสนทนาซักถามซึ่งกันและกัน
อันมีผลทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่ดีขึ้น ดังนั้น น่าจะลองศึกษาว่าวิธีการสอนแบบการเรียนรู้
เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างนี้จะส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคงทนในการ
เรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา

મગધરાજવંશ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- กัทธิกา นิลวงศ์. การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบล่าคำตอบ และกิจกรรมตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์, กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. ถัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- กาญจนา มีปลั่ง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบทวเรียนเป็นทีม กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ถัดสำเนา.
- การ์เนต, เดล. วิธีชั้นมิตรและจุดใจคน. แปลโดย อาษา ทองจิตต์เมตต์. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ทองจิตต์เมตต์, 2525.
- คึกฤทธิ์ เพษา. ผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์จำลองวิชาสังคมศึกษา เทววิทยาลัทธิโลกปัจจุบัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. ถัดสำเนา
- จันทิกา ลิมปิเจริญ. กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน. กูเกิ้ล : ภาควิชาจิตวิทยา และแนะแนว วิทยาลัยครูภูเก็ต. 2522.
- จุลจักร โนนชัย. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้เกม กับวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้การอภิปราย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. ถัดสำเนา

ฉันทนา ภาคบงกช. การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ด้วยกระบวนถาวรกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2518. อุดสาเนา.

————. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร. ม.ป.ป.

ชนพูนึงธรรม. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อุดสาเนา.

ชวาล แพ้วัดกุล. เทคนิควัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.

ชัยสิทธิ์ สุทธาจารย์เกษม. "การร่วมมือ การแบ่งปันใจต้องเรียนรู้." ประชาศึกษา. 37(3) :

14-16; ธันวาคม 2529.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นักศึกษอักษร. 2525.

ชูศักดิ์ สิงห์เอตร. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาค้นคว้า

ตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อุดสาเนา.

ไชยรัตน์ ประณี. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

และความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ที่เรียนสังคมศึกษา

โดยการสอนแบบที่แตกต่างกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดสาเนา.

ทิศา แหมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ

: บุรพาศิลป์, 2522.

————. "การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา,"

การวิจัยการศึกษา. 17(3) : 82-98; กรกฎาคม-กันยายน 2530.

- ธวัชชัย แสงจักร์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาจิตต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์. ปริญาบัณฑิต กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ธำรง ชูทัพ. "ศึกษาพาทิ : พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทายแนวคิดของหลักสูตรใหม่," สารนิพนธ์หลักสูตร 9 : 37-39; มิถุนายน 2525.
- เทพเก้า สุนทรเกส. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์โดยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีม กับการเรียนแบบบรรยายประกอบการสาธิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- นาคชา ภักทรแสงไทย. ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- นาวิ รังศิริรักษ์. "การศึกษาในทศวรรษหน้ายิ่งกว่าทศวรรษด้น" วิทยจารย์ 82(4) : 41-43; เมษายน 2527.
- นิเวศน์ ธรรมรักษ์. เอกสารประกอบการสอนวิชา กสส 522 เทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนสังคมศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุญกัน จलयศรี. "หลักสิบประการแห่งมนุษยสัมพันธ์" ศูนย์ศึกษา. 1 : 66-67; มกราคม 2507.
- ประทุม รอดประเสริฐ. ผู้นำและพฤติกรรมการบริหาร. ม.ป.ท. , ม.ป.ป., 134 หน้า. อัดสำเนา.
- ประนอม เดชชัย. แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2521.
- ประสัท อิศรปรีดา. จิตวิทยาการเรียนกับการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2523.
- พน แสงสิงแก้ว. "มนุษยสัมพันธ์" สัปดาห์ 8 : มีนาคม 2523.
- พนัส เทณาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.

- ระพี สาคริก. "การศึกษาเพื่อพัฒนาวิญญานมนุษย์," วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. 1(1) : 51; กันยายน-กันยายน 2531.
- ล้วน สายยศ และกิ่งฉาย สายยศ. หลักวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษานร, 2528.
- อนิลา เสนีเศรษฐ และ สอน สิบทรัพย์ประเสริฐกุล. มนุษยสัมพันธ์ในองค์การ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- วรรณ เลิศพัฒนดี. ผลการสอนโดยใช้แบบสถานการณ์จำลองที่มีต่อแนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อุดສຳເນາ.
- วิจิตร วรุตมางกูร. ศิลปศาสตร์นำสู่สารวันหน้า. ม.ป.ท., ม.ป.ป., อุดສຳເນາ.
- วิจิตร สิบศิริ. "ตัวอย่างเรื่องนวัตกรรมการสอน การวัดผลและอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษา." นวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุนทรการพิมพ์, 2517.
- . วิธีสอนเกมหรือสถานการณ์จำลอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- วิชาการ, กรม. การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแผนกศึกษาศาสตร์ 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.
- วิทยา เทพยา. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2524.
- วิไลวรรณ สันตะโกมล. การเปรียบเทียบผลการสอนนิสิตชาวเวียดนาม เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้นประกาศนียบัตร วิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อุดສຳເນາ.
- วิวัฒน์ โรยสกุล. "มาทำงานเป็นทีมกันเถอะ," ประชาศึกษา 34 (10) : 12-15; กรกฎาคม 2527.
- ศรีวรรณ มากชู. สังคมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์โลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 2525.

ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : จงเจริญ
การพิมพ์, 2520.

ศึกษานิเทศก์, เพนกวินสามัญศึกษา. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ,"
วารสารวิจัยทางการศึกษา. 14 : 87 : มกราคม-มีนาคม 2527.

สง่า วุฒิประจักษ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอน
แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินทิภาณินเทศ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สมเกียรติ สุริยะกุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอน
สังคมศึกษาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และ
การให้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินทิภาณินเทศ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สมจิต จาปรีชา. "สอนอย่างไรจึงจะทำให้เด็กเรียนสนใจวิชาภาษาไทย," วิทยาจารย์
48 : 38-43 : ตุลาคม 2529.

สมบูรณ์ ธีตพงศ์. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

สมาน จงอ้อมกลาง. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา. ปรินทิภาณินเทศ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สิบลักษณ์ เกตุกิต. "แนวนโยบายการจัดมัธยมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5
(พ.ศ. 2525-2529)" เอกสารประกอบการบรรยาย ตุลาคม-พฤศจิกายน 2522.

สุภาพร พวงจันเพชร. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมท่วย "คุณธรรมเสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมปีที่ 6
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520. อัดสำเนา.

- สุรชาติ มาปิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพ
ประชาชนปโตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีม กับ
การสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- เสถียร เหลืองอร่าม. หลักมนุษยสัมพันธ์ต่อการบริหารในองค์การ. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา,
.2519.
- เสนอ อินทรสุตวี. "มนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ," กรมบัญชีกลาง. 6 : 19-33,
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2524.
- เสนาะ ตีเขาว์. "การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน," บริหารธุรกิจ 2 : 96-120,
มีนาคม - พฤษภาคม 2520.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- อรุณ รักธรรม. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2522.
- อวยชัย โชคบุญสิทธิ์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "การน้อมนำ
ประเทศ" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนเป็นทีม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- อัมภา ไกรฤทธิ์. มนุษยสัมพันธ์ในโรงงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522.
- อารีย์ โพน์นิตชัย. เอกสารรายงานวิชาสัมมนาวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- อำพร กาทอง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบทิวเดเต สอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม
และสอนตามคู่มือการสอนของทนายศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

เอกวิทย์ ๗ กลาง. "แนวนโยบายและการจัดหลักสูตรสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา,"

เอกสารรายงานการสัมมนาเรื่องหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

Bonner, Hubert. Group Dynamics : Principle and Application. New York : The Donald Press Company, 1959.

Davidson, Denis. "Learning Mathematics in a Group Situation Teacher," Mathematics Teacher. 21(1) : 101 - 106; February, 1974.

Dunn, Rita. Practical Approaches to Individualizing Instruction. New York : Pergamon Press, 1972.

Fan, Chung - Teh. Item Analysis Table. New Jersey : Education Testin Service Princeton, 1952.

Herman Muler. "The Sociology of The School Class," Education. 1 : 106 ; January, 1970

Kim, Eugene C. and Kellough, Richard D. A Resource Guide For Secondary School Teaching Planning For Competence. New York, Macmillan Publishing Co., Inc. 1974.

Scott, William A. and Michal Wertheimer. Introduction to Psychological Research. 3 rd., John Wiley and Sons. Inc., New York : 1986.

Weisend, Dabara Jean. "Team Learning in Basic Business," Business Education Forum. 16(4) : 44 - 45 ; January, 1974

White P. and Coscarelli C. The Guide Design Guidebook : Petterns in Implementation. Morgantown : West Virginia University ; West Virginia, 1986.

Young, Carolyh. "Team Learning" The Arithematics Teacher. 19(8) :
630 - 634 ; December, 1972.

הרוממות

ภาคผนวก ก

1. ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน(Δ) ของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน(Δ) ของ
แบบทดสอบวัดสมรรถนะสัมพันธ์
3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
4. คะแนนสมรรถนะสัมพันธ์

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Δ)

ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 102) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ
1	.33	.25	14.8	22	.79	.46	9.8	43	.29	.34	15.3
2	.35	.20	14.6	23	.65	.56	11.4	44	.50	.40	13.0
3	.38	.36	14.2	24	.42	.49	13.8	45	.52	.30	12.8
4	.44	.24	13.6	25	.54	.34	12.6	46	.48	.37	13.2
5	.67	.32	11.2	26	.44	.38	13.6	47	.48	.44	13.2
6	.65	.20	11.4	27	.40	.46	14.0	48	.56	.46	12.4
7	.22	.21	16.1	28	.29	.26	15.2	49	.46	.55	13.4
8	.76	.21	9.9	29	.62	.61	11.8	50	.52	.58	13.8
9	.80	.28	9.6	30	.77	.49	10.1				
10	.72	.22	10.6	31	.50	.48	13.0				
11	.76	.24	10.1	32	.47	.65	13.3				
12	.48	.44	13.2	33	.36	.32	14.4				
13	.56	.38	12.4	34	.25	.28	15.6				
14	.22	.21	16.1	35	.24	.24	15.9				
15	.38	.36	14.2	36	.21	.31	16.2				
16	.25	.28	15.7	37	.22	.47	16.1				
17	.68	.51	11.1	38	.26	.41	15.6				
18	.56	.38	12.4	39	.39	.43	14.2				
19	.33	.25	14.8	40	.22	.47	16.1				
20	.52	.30	12.8	41	.31	.29	15.0				
21	.24	.24	15.9	42	.52	.58	12.8				

ค่าความเชื่อมั่น .91

ตาราง 7 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และ ค่าความยากมาตรฐาน (Δ) ของ
แบบทดสอบวัดสมรรถนะด้านทักษะการเขียนขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	p	r	Δ
1	.68	.60	11.1
2	.36	.47	14.5
3	.54	.34	10.7
4	.52	.56	12.6
5	.30	.38	15.1
6	.65	.56	11.4
7	.64	.39	11.7
8	.62	.50	11.7
9	.69	.58	11.0
10	.60	.53	12.0
11	.52	.53	12.8
12	.42	.49	13.8
13	.52	.64	12.6
14	.62	.61	11.8
15	.60	.46	12.0
16	.32	.41	14.8
17	.52	.53	12.8
18	.58	.49	12.2
19	.52	.44	12.8
20	.64	.39	11.7

ค่าความเชื่อมั่น .87

ตาราง 8 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คะแนน	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง
1	20	36	16	19	24	5
2	19	32	13	20	24	4
3	22	37	15	17	20	3
4	19	31	12	18	31	13
5	18	28	10	17	28	11
6	24	40	16	24	25	1
7	23	36	13	23	29	6
8	18	29	11	15	24	9
9	17	38	21	18	25	7
10	23	36	13	20	26	6
11	25	41	16	18	26	8
12	20	38	18	22	33	11
13	19	34	15	24	30	6
14	18	26	8	17	24	7
15	20	34	14	20	30	10
16	17	29	12	18	24	6
17	16	27	11	26	33	7
18	18	31	13	27	31	4
19	22	34	12	28	31	3

คนที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง
20	24	32	8	19	25	6
21	25	39	14	24	29	5
22	18	29	11	15	20	5
23	19	32	13	18	22	4
24	22	34	12	21	35	14
25	19	30	11	24	28	4
26	25	39	14	26	33	7
27	28	40	12	19	25	6
28	18	33	15	20	27	7
29	26	38	12	17	22	5
30	27	39	12	24	27	3
31	26	39	13	25	30	5
32	18	32	14	22	29	7
33	18	28	10	16	22	6
34	24	34	10	24	30	6
35	26	38	12	22	30	8
36	19	30	11	18	25	7

ตาราง 9 คะแนนก่อนสอบและหลังสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คาที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง
1	12	19	7	13	15	2
2	11	18	7	11	13	2
3	14	17	3	8	10	2
4	10	15	5	10	17	7
5	8	14	6	9	12	3
6	14	17	3	14	15	1
7	9	16	7	9	13	4
8	8	16	8	14	14	0
9	11	18	7	6	11	5
10	14	18	4	8	13	5
11	9	18	9	14	15	1
12	6	18	12	10	14	4
13	8	14	6	9	13	4
14	8	15	7	8	11	3
15	9	15	6	10	12	2
16	8	14	6	9	12	3
17	10	16	6	13	15	2
18	9	15	6	12	16	4
19	13	19	6	10	12	2

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
คนที่	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง	ก่อนสอบ	หลังสอบ	ผลต่าง
20	10	17	7	9	11	2
21	11	17	6	14	17	3
22	10	15	5	11	13	2
23	14	18	4	10	14	4
24	10	17	7	9	12	3
25	10	16	6	10	12	2
26	7	14	7	11	13	2
27	10	17	7	10	13	3
28	8	15	7	13	14	1
29	8	17	9	9	11	2
30	14	18	4	8	10	2
31	12	18	6	12	13	1
32	10	15	5	10	12	2
33	10	16	6	10	11	1
34	12	18	6	8	12	4
35	9	14	5	9	12	3
36	8	13	5	12	14	2

ภาคผนวก ข

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม
2. แบบทดสอบวัดสมรรถนะขั้นต้น

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 102) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 50 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

2. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก ให้กากบาทเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย ~~ก~~ ลงในช่องว่างหลังตัวอักษรที่ต้องการในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ถ้าข้อ ก เป็นข้อที่ถูกให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ~~ก~~ ข. ☐ ค. ☐ ง. ☐ จ. ☐

3. ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ หลังจากที่ทำเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบไปแล้วให้กากบาททำเครื่องหมายกากบาททับลงในช่องที่ทำเครื่องหมายไว้แล้ว แล้วจึงทำเครื่องหมายในข้อที่ต้องการต่อไป

ตัวอย่าง ถ้าต้องการเปลี่ยนจากข้อ ก เป็นข้อ ค

ก. ~~ก~~ ข. ☐ ค. ~~ค~~ ง. ☐ จ. ☐

4. คำถามในข้อนี้มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบเกินกว่า 1 คำตอบถือว่า ผิด จะไม่ได้คะแนนในข้อนี้

5. หากมีข้อสงสัยให้ถามผู้ควบคุมสอบทันที

1. สิ่งแวดล้อมหมายถึงอะไร
 - ก. สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
 - ข. สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต
 - ค. สิ่งที่มนุษย์สามารถมองเห็นได้
 - ง. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
 - จ. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
2. ทักษะการธรรมชาติชนิดใดที่มีโอกาสหมดไปจากโลก
 - ก. ปลา
 - ข. กุ้งหอย
 - ค. ป่าไม้
 - ง. สัตว์ป่า
 - จ. อลูมิเนียม
3. การวิจัยเรื่องสิ่งแวดล้อมจำเป็นแต่กลับวิจัยหรือไม่
 - ก. จำเป็น เพราะผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
 - ข. ไม่จำเป็น เพราะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยเลย
 - ค. จำเป็น เพราะผู้วิจัยจะได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม
 - ง. ไม่จำเป็น เพราะผู้วิจัยไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
 - จ. จำเป็น เพราะผู้วิจัยจะได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทักษะการธรรมชาติ

4. ใครเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากรธรรมชาติ
 - ก. มนุษย์
 - ข. ป्राกฏการณ์ทางธรรมชาติ
 - ค. ทาสาเหตุไม่ได้
 - ง. อำนาจลึกลับ
 - จ. มนุษย์กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
5. ลักษณะป่าไม้ของไทยปัจจุบันแตกต่างจากอดีตในด้านใด
 - ก. พันธุ์ไม้
 - ข. ปริมาณไม้
 - ค. ความสมบูรณ์
 - ง. ความสวยงาม
 - จ. ความเจริญเติบโต
6. ท่านจะช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติโดยวิธีใด
 - ก. เผาหญ้าบริเวณข้างเคียง
 - ข. ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด
 - ค. นำพืชพันธุ์มาปลูกในบ้าน
 - ง. ซื้อแร่ธาตุจากต่างประเทศมาใช้
 - จ. นำขยะไปทิ้งเพื่อให้ปลากิน
7. ประโยชน์ทางตรงที่มนุษย์ได้จากป่าคืออะไร
 - ก. เป็นแหล่งน้ำ
 - ข. ช่วยป้องกันน้ำท่วม
 - ค. ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว
 - ง. ใช้ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย
 - จ. ช่วยยึดไม่ให้ดินพังทลาย

8. การสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าเกี่ยวข้องกับสาเหตุใด
 - ก. สัตว์ป่าถูกล่ามากเกินไป
 - ข. ไรศรระบาดทำลายสัตว์ป่า
 - ค. ถูกสัตว์ใหญ่กินเป็นอาหาร
 - ง. สัตว์ป่าหนีไปอยู่ท่อน
 - จ. ป่าถูกทำลายสัตว์ป่าไร้ที่อยู่อาศัย
9. ผู้ใดได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ป่าไม้มากที่สุด
 - ก. รัฐบาล
 - ข. ประชาชน
 - ค. กรมป่าไม้
 - ง. โรงเรียนไม้
 - จ. กรมชลประทาน
10. เหตุใดการทำลายป่าไม้จึงเท่ากับเป็นการทำลายประเทศ
 - ก. เพราะป่าไม้ใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำได้
 - ข. เพราะป่าไม้เป็นสินค้าออกที่สำคัญ
 - ค. เพราะป่าไม้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า
 - ง. เพราะป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติ
 - จ. เพราะต้องใช้ไม้ในการสร้างบ้านเรือน
11. ลักษณะใดจัดว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรอื่นด้วย
 - ก. ปลูกป่า
 - ข. ทำฝายแก้มลิง
 - ค. สร้างเขื่อนกักน้ำ
 - ง. ให้ความรู้แก่ประชาชน
 - จ. กลับน้ำจากทะเล

12. การสงวนทรัพยากรป่าไม้มีความมุ่งหมายในเรื่องใด
 - ก. ให้เผดถก
 - ข. ป้องกันน้ำท่วม
 - ค. ให้อากาศบริสุทธิ์
 - ง. ให้สัตว์ป่าอยู่อาศัย
 - จ. รักษาสภาพแวดล้อมให้สมดุล
13. การสงวนพันธุ์สัตว์น้ำที่ดีควรทำอย่างไร
 - ก. งดจับสัตว์น้ำทุกชนิด
 - ข. จับมาบริโภคแต่บ่อย
 - ค. งดจับปลาในฤดูวางไข่
 - ง. จับเฉพาะปลาที่มีจำนวนมาก
 - จ. เลือกจับแต่เฉพาะที่เป็นอาหารหลัก
14. ผลภาวะ หมายถึงอะไร
 - ก. สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง
 - ข. สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อบุคคล
 - ค. สภาพแวดล้อมที่เป็นพิษที่เกิดขึ้นกับมนุษย์
 - ง. สภาพแวดล้อมที่เกิดจากการขาดแคลนทรัพยากร
 - จ. สภาพแวดล้อมที่เกิดจากอากาศถ่ายเทไม่สะดวก
15. กรณีใดจัดว่าเป็นผลภาวะทางสังคม
 - ก. ทัศนวิสัยงาน
 - ข. ปลาเป็นโรคตาย
 - ค. น้ำท่วมบ้านเรือน
 - ง. ควันจากโรงงาน
 - จ. น้ำในคลองเน่า

16. ชาวชนบทได้รับสารพิษจากกิจกรรมใดมากที่สุด
- เกษตรกรรม
 - อุตสาหกรรม
 - การจราจรติดขัด
 - การตัดไม้ทำลายป่า
 - ความหนาแน่นของประชากร
17. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเกิดมลพิษ
- มีรถยนต์เพิ่มขึ้น
 - จำนวนสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น
 - จำนวนคนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
 - สร้างโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น
 - มีการปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนมากขึ้น
18. มลภาวะของอากาศในเมืองใหญ่เกิดจากข้อใดมากที่สุด
- แก๊สพิษตม
 - ควันจากท่อไอเสีย
 - ฝุ่นและควันจากโรงงานอุตสาหกรรม
 - ฝุ่นละอองตามท้องถนน
 - กลิ่นเหม็นจากขยะและน้ำเน่าในคลอง
19. ลักษณะใดที่แสดงถึงความหมายของคำว่า "ตายผ่อนส่ง" ได้ชัดเจนที่สุด
- ใช้ยาไม่ตรงกับโรค
 - อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด
 - ใช้ยาโดยไม่ปรึกษาแพทย์
 - แพทย์ปราบศัตรูพืชโดยไม่สวมเครื่องป้องกัน
 - ขับรถเร็วเกินกว่าอัตราความเร็วที่กำหนด

20. ผู้ลักษณะใดเมื่อรับประทานแล้วมีโอกาสได้รับสารเคมีมากที่สุด
- ผักสีเขียวสดในกาน
 - ผักที่เก็บจากสวนใหม่ ๆ
 - ผักที่ใบมีรอยฉ่ำแว่ง
 - ผักที่มีลำต้นและใบสมบูรณ์
 - ผักที่ฉีดยาทั้งใบสามวันจึงตัดมารับประทาน
21. ปัจจุบันมีการรณรงค์เลิกสูบบุหรี่ นักวิจัยเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด
- เห็นด้วย เพราะบุหรี่เป็นสิ่งเสพติด
 - เห็นด้วย เพราะบุหรี่เป็นสิ่งที่คนเลิก
 - เห็นด้วย เพราะเป็นการลดมลภาวะ
 - ไม่เห็นด้วย เพราะบุหรี่ทำรายได้ให้รัฐบาล
 - ไม่เห็นด้วย เพราะคนงานผลิตบุหรี่จะว่างงาน
22. สุขภาพของประชากรตามเมืองใหญ่มักเกิดปัญหาสืบเนื่องจากสาเหตุใด
- ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน
 - ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย
 - จำนวนแพทย์ไม่เพียงพอ
 - เกิดสถานการณ์ภาวะเป็นพิษ
 - บริโภคอาหารที่ไม่ถูกโภชนาการ
23. ประชากรของประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีลักษณะอย่างไร
- ประชากรมีการศึกษาสูง
 - ความเป็นอยู่หรูหรา
 - ประชากรมีจำนวนมาก
 - มีประชากรวัยเด็กมาก
 - เพศหญิงมากกว่าเพศชาย

24. ปัญหาสังคมที่เกิดจากภาวะการว่างงานของประชาชนที่สำคัญที่สุดคือข้อใด
- ก. อาชญากรรม
 - ข. ราคาสินค้าแพงขึ้น
 - ค. มาตรฐานการครองชีพสูง
 - ง. การเอาเปรียบกับใบสังคมมีมากขึ้น
 - จ. ทำให้เกิดการขาดดุลการค้ามากขึ้น
25. ภาวะประชากรไทยปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการศึกษาอย่างไร
- ก. โรงเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
 - ข. นักเรียนไม่นิยมเรียนในโรงเรียนรัฐบาล
 - ค. โรงเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
 - ง. นักเรียนนิยมเรียนต่อสูง ๆ เพื่อต้องการรับราชการ
 - จ. นักเรียนไม่นิยมเรียนต่อเพราะงานแล้วไม่มีงานทำ
26. ชุมชนเมืองขนาดใหญ่เกี่ยวข้องกับปัญหาประชากรด้านใดมากที่สุด
- ก. ประชากรหนาแน่นทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรม
 - ข. องค์ประกอบของประชากรทำให้อัตราการเกิดสูง
 - ค. การเปลี่ยนแปลงประชากรทำให้ขาดแคลนอาหาร
 - ง. การกระจายประชากรทำให้เกิดภาวะการว่างงานสูง
 - จ. การกระจายประชากรทำให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขมาก
27. ปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีสาเหตุสำคัญที่สุดจากอะไร
- ก. สภาพทางเศรษฐกิจ
 - ข. การขาดการศึกษา
 - ค. การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 - ง. ความไม่เป็นธรรมทางสังคม
 - จ. ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว

28. การลดอัตราค่าเช่าเพิ่มของประชากรควรทำในกรณีใด
- ประชากรว่างงาน
 - ประชากรมีคุณภาพต่ำ
 - ประชากรมีสุขภาพไม่แข็งแรง
 - รายได้เฉลี่ยของประชากรต่ำ
 - ปัจจัยในการดำรงชีวิตไม่เพียงพอ
29. เหตุการณ์ใด ไม่ แสดงถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงประชากร
- ค่าบค ก. มีทารกเกิดใหม่
 - ค่าบค ข. มีคนตาย
 - แรงงานรยหาไปเยี่ยมญาติต่างจังหวัด
 - สาวเกรียงอุณหไปหางานทำที่จังหวัดตาก
 - คนในหมู่บ้านย้ายถิ่นเพื่อความอดอยาก
30. ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชากรอพยพจากถิ่นเดิม ขึ้นกรุงเทพฯ คือเหตุผลข้อใด
- พอใจในความเจริญของเมือง
 - ต้องการเข้ามาศึกษาในระดับสูง
 - เห็นความยากจนเข้ามาหางานทำ
 - รายได้จากการทำงานในกรุงเทพฯ สูง
 - รัฐบาลชักชวนเข้ามาสร้างงาน
31. การแก้ไขปัญหามหาการอพยพเข้าสู่เมืองหลวงของชาวชนบทควรกระทำโดยวิธีใด
- สร้างงานให้กับชาวชนบท
 - ออกกฎหมายห้ามมีการย้ายถิ่น
 - กระจายสถานศึกษาออกไปสู่ชนบท
 - จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาชนบทให้มากขึ้น
 - จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมือนกับเมืองหลวง

32. นักวิจัยควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะถือว่าทีมประชากรที่ศึกษาน่า

- ก. ติดตามข่าวสาร เพื่อให้รู้ทันผู้อื่น
- ข. ช่วยพ่อแม่ทำงาน เพื่อแบ่งเบาภาระ
- ค. แนะนำคนอื่น ให้ไปทำงานต่างประเทศ
- ง. สร้างงานใหม่ เพื่อเพิ่มรายได้ ให้แก่ครอบครัว
- จ. ศึกษาเล่าเรียน เพื่ออนาคตตนเองและสังคม

33. ภาษีใด ไม่ใช่ ภาษีที่เกิดจากเทคโนโลยี

- ก. คนว่างงาน
- ข. ความฟุ่มเฟือย
- ค. อากาศเป็นพิษ
- ง. ภาวการณ์ที่อยู่อาศัย
- จ. อุบัติเหตุร้ายแรง

34. ความเจริญทางเทคโนโลยี ไม่ก่อให้เกิด ปัญหาเฉพาะในชุมชนจริงหรือไม่

- ก. จริง เพราะทำให้คนตายน้อยลง
- ข. จริง เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ความเจ็บป่วยของคนดีขึ้น
- ค. จริง เพราะเทคโนโลยีบางอย่างสามารถใช้ทดแทนทรัพยากรธรรมชาติได้
- ง. ไม่จริง เพราะเทคโนโลยีมีส่วนในการทำลายทรัพยากรบางอย่าง
- จ. ไม่จริง เพราะการใช้เทคโนโลยีบางอย่าง มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

35. ผลเสียประการแรกของการใช้เทคโนโลยีคืออะไร

- ก. ล้มเลิกองคกรียาการ
- ข. สภาพแวดล้อมเป็นพิษ
- ค. สร้างมลพิษแก่ประชาชน
- ง. สร้างนิสัยเกียจคร้านแก่ประชาชน
- จ. สร้างค่านิยมที่มุ่งเน้นแก่ประชาชน

36. ลักษณะใดที่แสดงถึงการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

- ก. ดำเนินมาหาบริโภคอาหารกระป๋อง
- ข. เหลืองกู้เงินมาซื้อรถยนต์ขับไปทำงาน
- ค. แสงใช้เครื่องจักรกลทำการเกษตรทั้งหมด
- ง. สาวเปลี่ยนไปใช้บุงวิทยาศาสตร์ เพราะสะดวกดี
- จ. เขียวใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในวันที่ลมสงบ

37. ประโยชน์ของเทคโนโลยีที่เห็นได้ชัด จนที่สุดคืออะไร

- ก. โรคภัยแรงหมดสิ้นไป
- ข. มนุษย์ได้พบกับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
- ค. ความเห็นอกของประชากรดีขึ้น
- ง. อัตราการตายลดลง
- จ. มนุษย์สามารถดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไปได้

38. กรณีใดที่แสดงถึงโทษของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ชัด จนที่สุด

- ก. โรคระบาด
- ข. เครื่องบินตก
- ค. การระเบิดของยานอวกาศ
- ง. สงครามระหว่างอิรักกับอิหร่าน
- จ. การรั่วไหลของสารกัมมันตภาพรังสีในรัสเซีย

39. ประเทศไทยเราควรนำเทคโนโลยีด้านใดมาใช้เพื่อพัฒนาประเทศให้มากที่สุด

- ก. การศึกษา
- ข. การแพทย์
- ค. การทหาร
- ง. การเกษตร
- จ. อุตสาหกรรม

40. ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีลักษณะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ ปัญหาใดที่นักเรียนคิดว่าเห็นเด่นชัดที่สุด
- ปัญหามลภาวะ
 - ปัญหาประชากร
 - ปัญหาเศรษฐกิจ
 - ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ
 - ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
41. คำกล่าวที่ว่า "คุณภาพของประชากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้ปัญหาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นหรือลดลงท่านเห็นด้วยหรือไม่"
- ไม่เห็นด้วย เพราะปัญหาต่าง ๆ ย่อมมีสาเหตุเฉพาะอย่าง
 - ไม่เห็นด้วย เพราะปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากประชากร
 - ไม่เห็นด้วย เพราะปัญหานี้ฐานที่สำคัญคือปัญหาเศรษฐกิจ
 - เห็นด้วย เพราะประชากรขาดคุณภาพก็ย่อมก่อปัญหาได้
 - เห็นด้วย เพราะคุณภาพประชากรเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ
42. การที่ประเทศไทยมีโบราณสถาน โบราณวัตถุมากมายอันแสดงถึงอะไร
- ความมั่งคั่งทางการเมือง
 - ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ
 - ความสามัคคีของชนในชาติ
 - ความมีการศึกษาสูงของพลเมือง
 - ความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม
43. ทวารเมืองโบราณมีคุณค่าทางด้านใดมากที่สุด
- ศาสนา
 - วัฒนธรรม
 - ศิลปกรรม
 - ประวัติศาสตร์
 - สถาปัตยกรรม

44. สิ่งใดจัดว่าเป็นโบราณวัตถุ

- ก. ศิวาจารึก
- ข. ปรากฏ์สามยอด ฉบับรี
- ค. กำแพงเมืองเก่า
- ง. วัดพระศรีมหาธาตุ สุโขทัย
- จ. ปราสาทหินพิมาย นครราชสีมา

45. ศาสนศิลป์ เป็นศิลปะที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ เรื่องใด

- ก. การปกครอง
- ข. การศาสนา
- ค. กฎหมาย
- ง. ทนธรรมนิยม
- จ. การละเล่น

46. บ้านเชียง เป็นสถานที่พบโบราณวัตถุอยู่ในจังหวัดใด

- ก. สกลนคร
- ข. อุตรดิตถ์
- ค. กุญชรยา
- ง. มหาสารคาม
- จ. อุบลราชธานี

47. การกระทำใดที่แสดงถึงการอนุรักษ์ศิลปวัตถุ

- ก. สะสมของเก่าไว้ดูเล่น
- ข. เมื่อพบโบราณวัตถุรีบแจ้งเจ้าหน้าที่
- ค. เปิดร้านค้าวัตถุโบราณกับคนต่างชาติ
- ง. ใช้อำนาจข่มขู่เอาวัตถุโบราณจากคนอื่น
- จ. นำวัตถุโบราณมาใช้ให้หมดไป

48. การอนุรักษ์โบราณสถานควรใช้วิธีใด

- ก. ประมาัด
- ข. สร้างจุดเด่น
- ค. คงไว้ซึ่งคุณค่า
- ง. ห้ามคงปลอดภัย
- จ. แะซึ่งรงทททท

49. นักเรียนสามารถกระทำอย่างไรที่ถือว่า เป็นผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุของชาติ

- ก. ศึกษาวิชาโบราณคดีอย่างจริงจัง
- ข. สมัครเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ศิลปะวัตถุ
- ค. จารึกชื่อของตนเองตามโบราณสถานทั่วไปที่เข้าชม
- ง. คอยเก็บรูปเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการดูแลโบราณสถานในท้องถิ่น
- จ. ไปทัศนศึกษาทุกครั้งที่โรงเรียนจัด

50. การที่ผู้มาที่ชมโบราณสถาน โบราณวัตถุมากมายเป็นการล่อประโยชน์ทางด้านใดแก่ประเทศ

- ก. เศรษฐกิจ
- ข. การเมือง
- ค. การสังคม
- ง. การศึกษา
- จ. ความรักชาติ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

คำชี้แจงในการทำแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบฉบับนี้ มีทั้งหมด 20 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที
2. แบบทดสอบเป็นแบบสถานการณ์ให้ทำวิจัยอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกคำตอบ
ที่นักวิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าถูกต้อง จากตัวเลือกทั้ง 3 ข้อเลือก แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
() หน้าตัวเลือกตามที่นักวิจัยต้องการ

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ตัวเลือก
(0)	คำเห็นสมาชิกในทีมทั้งเรื่องเมื่อทุกคนต้องออกไปเล่น คำตอบของทีมที่นำขึ้น คำปฏิเสธที่จะไม่ออกไป ทุกคน ในทีมอดอัดใจมาก แดง ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมควรปฏิบัติ อย่างไร	() จัดสมาชิกคนอื่นให้ไปดูแล () บอกคำว่าการอยู่ร่วมกับคนอื่น ต้องมีมารยาท (✓) บอกคำว่าการสำเร็จของทีม อยู่ที่สมาชิกทุกคน

3. ให้ทำวิจัยพิจารณาเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
4. หากมีข้อสงสัยให้ถามผู้ควบคุมสอบทันที

ข้อที่	ข้อความ	ตัวเลือก
1	ในการปฏิบัติกิจกรรมทุกทีมพยายามใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ๆ จะให้ทีมของตนประสบความสำเร็จ ทีมของแดงก็เช่นกัน แต่เมื่อสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม ทีมอื่นได้ตำหน่งชนะเลิศไป ทีมของแดงควรปฏิบัติอย่างไร	☐ เสนอให้มีการตัดสินใหม่ ☐ แสดงความยินดีกับทีมที่ชนะ ☐ แสดงความไม่พอใจ
2	โจ เป็นหัวหน้าทีมที่ 1 สมาชิกในทีมของโจเกือบทุกคนชอบแสดงความคิดเห็นและแย้งกับครูอยู่ตลอดเวลา บางคนก็เสนอในสิ่งที่นอกเหนือจากเรื่องที่กำลังพูด โจ ควรปฏิบัติอย่างไรกับสมาชิก	☐ รับสารภาพผิดข้อ ถกเถียงทันที ☐ รับฟัง ☐ บอกคนที่พูดนอกเรื่อง ให้หยุดพูด
3	เมื่อกลุ่มบี ต้องการคำตอบของกลุ่มเพื่อไปเสนอที่เข้าชั้นเรียน คำตอบของ เบ็ค กับ ไก่ เป็นคำตอบที่ดีทั้งคู่ แต่กลุ่มต้องเลือกเพียงคำตอบเดียว ไก่ควรช่วยกลุ่มตัดสินใจอย่างไร	☐ ให้กลุ่มเลือกคำตอบของเบ็ค ☐ ให้กลุ่มเลือกคำตอบของตนเอง ☐ ให้กลุ่มเสนอคำตอบใหม่
4	คำ อธิบายอุปกรณ์การเรีขณา ทักษะปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนจึงไม่มีอุปกรณ์ใช้ เพื่อในทีมควรปฏิบัติอย่างไรกับคำ	☐ กล่าวตักเตือน ☐ ไม่ต้องให้ปฏิบัติกิจกรรม ☐ ยินอุปกรณ์

5 ใต้เงไม้ที่เต็มไปด้วยกับการตัดสินใจของสมาชิกในที่ประชุม ที่สรุปการปฏิบัติงานของทีมโดยให้ทุกคนเจตน์ตักข้อมูล ได้งควรปฏิบัติอย่างไร	() นั่งเฉย ๆ () ปฏิบัติตาม () แสดงความไม่พอใจ
6 ในการปฏิบัติกิจกรรมของทีมครั้งหนึ่ง สมาชิกของ แต่ละทีมกำลังสรุปหาคำตอบ เกี่ยวกับชาว เป็นสมาชิก ที่อยู่ทีมเดียวกันเกิดมีปากเสียงกันขึ้น เมื่อร่วมทีม ของเกี่ยวกับชาวควรปฏิบัติอย่างไร	() นั่งฟังจนกว่าจะยุติ กันเอง () สนับสนุนความคิดของฝ่าย ที่เห็นว่าถูกต้อง () หาข้อยุติให้ทั้งสอง คนพอใจ
7 เมื่อข้างออกไปอภิปรายที่เข้าชั้น เพื่อนๆที่อยู่หลัง ห้องเรียนบอกว่าไม่ค่อยได้ยินเสียงของข้าง ข้าง ควรปฏิบัติอย่างไร	() บอกให้เพื่อนที่อยู่ข้างหลัง หยุดคุย () พูดให้เสียงดังที่ชัดเจนขึ้น () ไม่สนใจเพราะทำสิ่งที่ สุดแล้ว
8 มาลี กำลังทำงานของตนเองอยู่ ดอกไม้มาทอให้ มาลีอธิบายบทเรียนให้ มาลีควรพูดกับดอกไม้อย่างไร	() ถามดอกไม้ว่าไม่เห็น หรือว่าตนกำลังทำอะไร () ทอทำงานให้เสร็จ ก่อนแล้วจะอธิบายให้ () บอกดอกไม้ว่าไม่ว่าง

9 เมื่อคำ ออกไปเสนอคำตอบของทีมที่ทำทีมแต่คำไม่ได้ นำคำตอบที่ทุกคนช่วยกันสรุปให้ไปพูดกลับพูดตามความคิด ของตนเองทำให้เวลาและคะแนนของทีมจึงเสียไป สมาชิก ในทีมควรปฏิบัติอย่างไรกับคำ	() ไม่พูดกับคำ () บอกคำว่าทำให้ เพื่อเผอิญว่างมาก () คราวต่อไปขอให้คำ ปฏิบัติตามทีมได้ สรุปไว้
10 ขณะทีม เอ ออกไปอภิปรายที่ทีมและเปิดโอกาสให้ ทีมอื่นซักถาม ทีมบีถามคำถามที่ทวนถามทีมเอสืบสน หาคำตอบไม่ได้ ทีมเอ ควรปฏิบัติอย่างไร	() แสดงความไม่พอใจ ทีมบี () ให้ทีมบีตั้งคำถามใหม่ () บอกทีมบีว่า คำถาม ไม่ชัดเจน ไม่ขอตอบ
11 เมื่อได้รับมอบหมายจากทีมแต่ไม่สามารถปฏิบัติ ให้สำเร็จได้ เมื่อควรถกปัญหาให้ตนเองอย่างไร	() เหตุทำ () นำไปให้เพื่อนทำ () ให้เพื่อนอธิบายแล้ว พยายามทำใหม่
12 ขณะปฏิบัติกิจกรรมสุดท้าทายการของเพื่อนตกลงบนหลัง ได้รับความเสียหาย สุดควรปฏิบัติอย่างไร	() ขอโทษแล้วจะนำของ ใหม่มาให้แทน () ตามเพื่อนว่าคงไม่เป็นไร ให้ไหม () บอกว่าไม่ได้ตั้งใจ

13 เมื่อปิงนำคำตอบของทีนออกไปเสนอ ครูบอกว่าผิด ต้องแก้ไข ปิงควรปฏิบัติอย่างไร	() รีบส่งข้อแก้ไข () บอกว่าตนคัดค้าน แล้วทีนไม่เชื่อ () กลับมาบอกเพื่อนว่าทุกคนมีส่วนผิดในครั้งนี้
14 ต็อกเข้าใจผิดคิดว่าตึกนำทั้งสี่ของต็อกไปจึงโกรธว่ากล่าวตึกหลายอย่างความจริงต็อกเห็นต่อนำไป ซึ่งต็อกเห็นต็อกกำลังว่าตึก ต็อกควรปฏิบัติอย่างไร	() บอกว่าตนเองนำทั้งสี่ไป () เงียบเฉยไว้ () ขอโทษตึกเมื่อมีโอกาส
15 แม่รู้ตัวเองว่าต้องออกไปพูดหน้าชั้นกับเพื่อนร่วมชั้น แต่แม่ไม่ชอบการที่ต้องออกไปยืนอยู่หน้าชั้นอย่างมาก แม่ควรตัดสินใจอย่างไร	() ไม่ไปโรงเรียน () เตรียมตัวพูด () ให้คนอื่นพูดแทน
16 ตุ่มกับต้อมว่ากังวลใจมากที่จะต้องออกไปพูดหน้าชั้น รู้สึกกลัวไปหมด กลัวครูตำหนิ ตุ่มควรปฏิบัติอย่างไรกับต้อมในขณะนี้	() รีบฟัง () ลุกหนีด้วยความรำคาญ () บอกว่าต้อมไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
17 ตึกเป็นเด็กเร่ร่อนที่เร่ร่อนอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ทำงานเต็มตัวกับตึก เมื่อมีการจับสลากตึกได้อยู่ทีมเดียวกับตึกที่เร่ร่อนเร่ร่อนเก่งและไม่ค่อยชอบตึกเท่าใดนัก ตึกควรปฏิบัติอย่างไรกับตึก	() บอกเพื่อนคนอื่นว่าคราวนี้คงจะแพ้ตลอด () ร่วมทีมกับตึกแล้วคอยแนะนำ () ไม่ต้องให้ตึกทำงานจะได้ไม่เสีย

18 ทูซ ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าทีม สมาชิกของทูซ มีทั้งเรียนเก่ง พุดเก่ง กล้าแสดงออก มีกวาง คนเดียวเท่านั้นที่เหม่อลอย ไม่ค่อยพูดจา ทูซควรปฏิบัติอย่างไรกับกวาง	() ให้อีกวางอยู่เฉยๆ () ให้อีกวางเข้าที่จัดเก็บเหล็ก เพราะ ไม่ให้คน ข้างพูด () ให้ร่วมกิจกรรมทุกอย่าง
19 กบ กับ เขียด เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่จำเริญจนมาอยู่ร่วมกันเดี๋ยวนี้ กบผู้เป็นน้องลืมนำอุปกรณ์มา เขียดกลัวเพื่อนคนนี้จะตำหนิและอายเพื่อนที่ตนเองไม่รับผิดชอบตนเองจึงว่ากล่าวกบทันที เพื่อนในทีมควรปฏิบัติอย่างไร	() เข้าด้วยกับเขียด เพราะกลัว () ไม่พูดกับเขียดขณะ ปฏิบัติกิจกรรม () บอกไม่เป็นไรแล้วให้ ยื่นอุปกรณ์
20 เอ กับ บี ถึงยังกันก่อนที่จะรู้จะเข้าทีมวิทย์เอ เอ ต้องออกไปพูดที่อื่นแล้วไม่สามารถตอบคำถามของครูได้ บีจะมีความรู้สึกอย่างไรกับเอในขณะนั้น	() พลใจ () เก็บใจ () เฉยๆ

ภาคผนวก ค

แผนการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการให้กรณีตัวอย่าง

แผนการสอนที่ 1

วิธีสอนแบบการเวียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้การ์ดตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สังคมมนุษย์จะเจริญก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ด้วยดีจะต้องมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งมนุษย์จะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยรู้จักวิธีการที่จะอนุรักษ์และเสริมสร้างเพื่อทดแทนทรัพยากรที่ใช้ไปเพื่อความสมดุลทางธรรมชาติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
2. นักเรียนสามารถบอกประเภทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
3. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
4. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
5. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางหรือวิธีการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

เนื้อหา

1. ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียนและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากสิ่งที่อยู่รอบตัวนี้ ๆ ว่ามีอะไรบ้าง

2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียน ๆ จบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกความหมาย ประเภท ความสำคัญ ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

3. จัดทีม

- ครูให้นักเรียนทุกคนจับฉลากสี มีทั้งหมด 6 สี นักเรียนที่จับฉลากได้สีเดียวกันก็จะอยู่ร่วมทีมเดียวกัน

- แต่ละทีมเลือกหัวหน้าและเลขาการของทีมอย่างละ 1 คน

- ครูแจกเอกสารเรื่องบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าทีม เลขาการทีมและสมาชิกถ้านักเรียนสงสัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ให้ถาม

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่างเรื่องจดหมายจากกัน โดยใช้แผ่นโปสเตอร์ประกอบคำบรรยาย

ต่อจากนั้นครูเสนอบทเรียนใหม่เรื่อง ทวีตยาคธรรมชาตและสิ่งแวดล้อมโดยใช้เอกสารประกอบ การเรียนให้ทุกคนศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพิจารณาเพื่อตอบคำถาม

5. ปฏิบัติกิจกรรม

- เมื่อให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างและบทเรียนใหม่แล้ว ครูแจ้งกติกาให้นักเรียน ทุกคนรับทราบเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

- นักเรียนแต่ละทีมรับบัตรกำหนดงาน
- สมาชิกในแต่ละทีมร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในบัตรกำหนดงาน
- สมาชิกทุกคนของแต่ละทีมผลัดเปลี่ยนกันออกมา เสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมของทีม

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน
- นักเรียนช่วยกันตัดสินทีมชนะเลิศการปฏิบัติกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของทวีตยาคธรรมชาตและสิ่งแวดล้อม
2. บัตรกำหนดงาน
3. แผ่นภาพกติกาในการปฏิบัติกิจกรรม
4. กรณีตัวอย่างเรื่อง จดหมายจากอัน ใช้สื่อการเรียนรู้คือแผ่นใสประกอบคำบรรยาย
5. เอกสารชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้า เลขานุการ และสมาชิก

การวัดและประเมินผล

- คำตอบ

บทบาทหน้าที่ของ หัวหน้า เลขานุการและสมาชิก ในทีม

หัวหน้าทีม มีบทบาทดังนี้

1. บริหารกลุ่ม ให้ดำเนิน ไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. ดำเนินการประชุมกลุ่ม
3. ติดตามผลการปฏิบัติงานของสมาชิก
4. ชักจูง ส่งเสริม ให้กำลังใจสมาชิก
5. ช่วยสมาชิกแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
6. หาวิธีการ ให้ความรู้ใหม่มาช่วย ให้กลุ่มมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เลขานุการ มีบทบาทดังนี้

1. จัดบันทึกการประชุม
2. รายงานผลการอภิปรายกลุ่ม ให้หัวหน้าและสมาชิกทราบ

สมาชิกในทีม มีบทบาทดังนี้

1. ร่วมทำกิจกรรมด้วยความสนใจ สม่ัศรัใจ
2. ให้ความร่วมมือแก่หัวหน้าทีม
3. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จด้วยดี
4. เคารนและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
5. ยินยอมปฏิบัติตามมติของกลุ่ม
6. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
7. ตรงต่อเวลา

กติกา

1. ทุกทีมต้องปฏิบัติตามกิจกรรมให้ทันตามเวลาที่กำหนด
2. ให้ส่งสมาชิกของทีมออกมาเสนอคำตอบทุกคน
3. การปรึกษาหารือระหว่างปฏิบัติตามกิจกรรม ต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ไม่ให้เกิดเสียงดังรบกวนทีมอื่น ๆ
4. ทุกคนมีสิทธิในการตัดสินใจให้ทีมใดทีมหนึ่งชนะเลิศ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามมติของส่วนรวม

กฎบัตรของ

โรงเรียน

จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

ลานสัก

๑๐ ก.บ. ๓๓

อ้วน'เพือนรัก

อ้วนย้ายมาอยู่ลานสัก ๓ เดือนแล้ว
อ้วนจะเล่าถึงสภาพต่างๆไปของที่นี่ก่อนนะ

• บ้านอ้วนอยู่ใกล้ภูเขา
มีลำธารไหลผ่าน
หน้าบ้านธาร.

.. ผู้คนปลูกบ้านเรือนอยู่ห่างกันไม่มากนัก
ส่วนใหญ่มิ้อาศัยทำไร่...

อันชอบกันเพราะมีป่าสัเปียว
ดูสดชื่น ดอกไม้ก็ดูสวยงาม

...ไม่เหมือนหมบ้านที่อื่นเคยอยู่
 บนราเขาไม่มีต้นไม้ ต้นแห้งแล้ง
 อากาศร้อน พ่อบอกว่า เพราะมี
 ดินมาตัดไม้มากเกินไป...

...ไม่มีลำธาร ที่แม่น้ำไหลมาจาก
 บนราเขา เหมือนที่นี่...

อัน มีความสุขมาก และ อยากให้
 ถึงวันที่ครอบครัวของอันย้ายมา
 ชัยที่นี่ เพราะ ที่นี่มีป่าสมบูรณ์
 ฟ้าไร่ก็โตแล้ว รับรองว่าอัน
 ต้องชอบแน่เลย

อันบอกบจตหมายเท่านั้นละ

รัก

อัน

บัตรกำหนดงาน

เมื่ักเรียนได้ศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง จดหมายจากอัน และบทเรียนใหม่ เรื่อง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากเอกสารประกอบการเรียนแล้ว ให้แต่ละทีมร่วมมือกันตอบ
คำถามดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 จงบอกชื่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในกรณีตัวอย่างเรื่อง จดหมายจากอัน
มา 4 ชื่อ
- ข้อ 2 บ้านเรือนจัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมประเภทใด
- ข้อ 3 ทำไมอันจึงบอกอันว่า! ราชชนกหมู่บ้านลวนสัก
- ข้อ 4 จากกรณีตัวอย่างเรื่องจดหมายจากอัน ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทรัพยากร
ธรรมชาติว่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างไรบ้าง
- ข้อ 5 จากเรื่องจดหมายจากอัน อะไรที่เป็นตัวการในการทำลายป่าไม้
- ข้อ 6 จงบอกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมา 4 วิธี

ให้ักเรียนแต่ละทีมเขียนคำตอบแต่ละข้อลงบนกระดาษที่แจกให้ แล้วให้สมาชิกทุกคนใน
ทีมออกมาอธิบายคำตอบแต่ละข้อ คณะ 1 ชื่อ เพ็ญศรีเรียน และคำตอบของแต่ละข้อนี้ ต้องเป็น
คำตอบที่ทุกคนในทีมร่วมกันสรุปแล้ว

แผนการสอนที่ 2

วิธีสอนแบบ วิชา เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ

ความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และถ้ามนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ใช้อย่างไม่เปลืองขาดความระมัดระวัง ก็จะทำให้ทรัพยากรนั้นร่อยหรอลงไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำและแร่ธาตุต่าง ๆ ได้
2. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และแร่ธาตุต่าง ๆ ร่อยหรอลงได้

เนื้อหา

1. ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และแร่ธาตุต่าง ๆ
2. สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูซักถามถึงปัญหาวัฒนธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ โดยให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างและอภิปรายร่วมกัน

2. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าเมื่อนักเรียน เรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของวัฒนธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และแร่ธาตุต่าง ๆ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมชาติเหล่านี้ร่อยหรอลงได้

3. จัดทีม

ครูจัดทีม โดยให้นักเรียนเลือกหมายเลขประจำตัว เสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละทีมเลือกหัวหน้าทีมและเลขานุการทีมอย่างละ 1 คน

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่างเรื่อง ตา กับ ความเปลี่ยนแปลง โดยใช้เอกสารประกอบคำบรรยาย เสร็จแล้วครูเสนอบทเรียนใหม่ให้นักเรียนศึกษาเรื่อง ความสำคัญและสาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำและแร่ธาตุต่าง ๆ ร่อยหรอ โดยใช้รูปภาพประกอบคำบรรยาย

5. ปฏิบัติกิจกรรม

- นักเรียนรับบัตรกำหนัดงาน
- แต่ละทีมร่วมมือกันปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้
- สมาชิกทุกคนของแต่ละทีมออกมาเสนอคำตอบเกี่ยวกับประโยชน์และสาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมชาติที่สำคัญร่อยหรอที่ขึ้นเรียน

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคำตอบแต่ละข้อ
- นักเรียนช่วยกันสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อหาทีมที่ชนะเลิศ

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และ
แร่ธาตุต่าง ๆ
2. บัตรกำหนัดงาน
3. กรรณิชาอย่างเรื่อง ตา กับ ความเปลี่ยนแปลง โดยใช้เอกสารประกอบคำบรรยาย

การวัดประเมินผล

- จากคำตอบ

การกินข้าวอย่าง

เรื่อง

... จก กับ ความเปลี่ยนแปลง

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง จากกับหลานนั่งคุยกัน
อยู่บนหน้าบ้าน

จก : เมื่อก่อนนี้บ้านเราทำนาเป็นหนึ่ง ๆ
ได้ข้าวหลายเกวียน แต่เดี๋ยวนี้
ลดน้อยลงจากเดิมมาก

หลาน : ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นล่ะครับ?

จก : ก็ดินมันเสื่อม เราไม่มีทุนมากพอ
ที่จะซื้อปุ๋ยมาช่วยบำรุงต้นข้าว พวก
ปุ๋ยหมักก็มีไม่พอ ยิ่งบ้านจาก मैं

ยิ่งไปกันใหญ่ พอเกี่ยวข้าวเสร็จก็เอาข้าวโพดมาขาย ข้าวโพดก็แห้ง อหารที่อยู่นั้นดินก็หมดไป
ถึงได้ปลูกข้าวไม่ได้ผลดีแล้วละทุกปีเลย ยิ่งเดี๋ยวนี้อะไร ๆ ในหมู่บ้านเรามันช่างเปลี่ยนแปลง
รวดเร็วเหลือเกิน

หลาน : มีอะไรบ้างครับ?

จก : ก็ทุนน้ำในคลองบ้านเราสิ เมื่อก่อนมีกังหันมีปลาหลายชนิด พอมี
คนมาอยู่มากขึ้น ก็จับปลาไม่พอปลาเล็กปลาน้อย จนสูญพันธุ์
ไม่ออกผลูกออกหลานมาอีก

หลาน : แล้วน้ำก็สกปรกด้วย ผมเคยเห็นชาวบ้านทิ้งขยะไปทิ้งน้ำประจำ
เมื่อก่อนยังลงไปเล่นน้ำได้ เดี๋ยวนี้ผมกับเพื่อน ๆ ไม่กล้าอีกเลย

จก : นั่นแหละ เพราะคนบางคนไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ยิ่งง่าย
ทำคนต่างเอาตัวรอด แ่่งกันหาเงิน บางพวกก็ทิ้งไปนางานก็ขึ้น

ตา : อย่างลุงของหลานก็ตัดไปรั้วข้างอยู่ในเมือง เมื่อก่อนเก็บของป่า
ไปขายก็มีรพอมกิน ได้วันนี้ป่าไม่พออะไรเพื่อให้ง่ายออกแล้ว

หลาน : ทำไมถึงเป็นเช่นนั้นครับตา ?

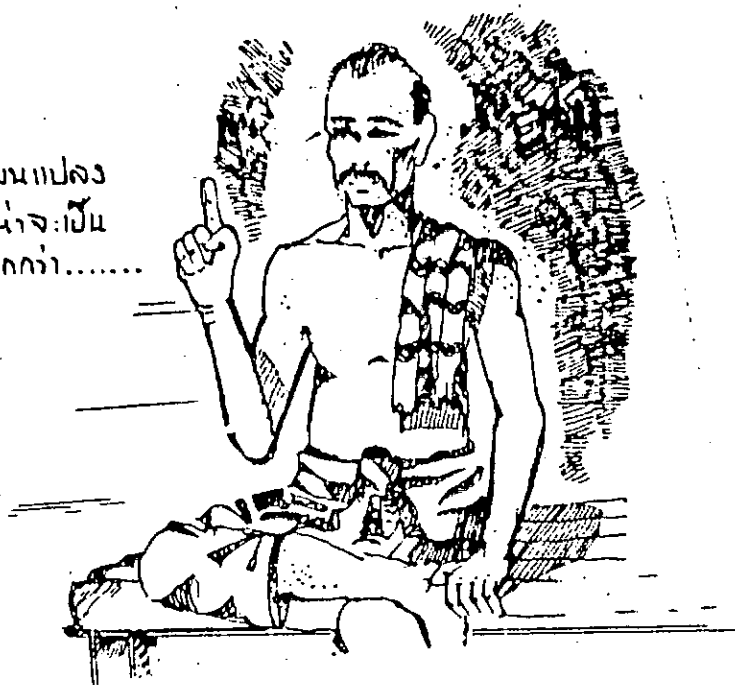
ตา : ก็มันจะไม่มีป่าอยู่แล้ว เห็นไหมตา มีพวกนายทุนเข้ามา
ลักลอบตัดไม้จนจะหมดทุกเขา พวกชาวบ้านบางคนก็พลอย
เห็นดีเห็นงาม ไปรับจ้างตัดไม้ ตากไม้ เห็นแก่เงินค่าจ้าง
เพียงเล็กน้อย ไปโทษพวกนายทุนฝ่ายเดียวก็ไม่ถูก
ที่สำคัญ คนพวกกลุ่มในหมู่บ้านเรา ไปตัดไม้มาทำโต๊ะเก้าอี้ เคียง
มีพ่อค้ามารับซื้อ แล้วไปขาย เขาว่าเขาแพงมาก คนก็ชอบซื้อ
ไม้มันก็ร่อยหรอลงทุกวัน เมื่อก่อนมีป่าไม่ ๑ ไร่ก็ทั่วๆ ไร่ยังมี
พวกกลาง ตะมั่ง ออกมาเดินให้เห็น

หลาน : แล้วพวกที่มาขุดแร่อยู่เหนือหมู่บ้านล่ะครับตา ?

ตา : เหมือนๆ กันแหละ
บางคนไม่ได้รับอนุญาต
จากทางกรมธรณีวิทยา
ทำคามผิด มันมีมากกว่า
เจ้าหน้าที่ อาศัยที่ไม่ทั่วถึง
เอาไปปรนเปรอคนจะลำบาก
สิ่งต่างๆ พวกนี้มันวันก็จะ
หมดไป

๓๓ : เห็นไหมว่า ทกขณังมันเปลี่ยนแปลง
 อย่างรวดเร็ว ! ความจริงมันน่าจะเป็น
 การเปลี่ยนแปลงที่ถี่ขึ้นมากกว่า.....

๐๐๐ หักเรียนเตรียมตอบคำถาม แล้วเตรียมเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน
 โดยอ่านปत्रกำหนดงาน แล้วร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไป : ๐๐๐

บัตรกำหนัดงาน

เมื่อนักศึกษาศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง ตา กับ ความเปลี่ยนแปลง และศึกษาบทเรียนใหม่ เรื่อง ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำและแร่ธาตุต่าง ๆ และสาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญร่อยหรอแล้ว ให้นักเรียนทุกคนในแต่ละทีมร่วมมือกันตอบคำถามที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 จากกรณีตัวอย่างเรื่องตา กับ ความเปลี่ยนแปลง ตาพูดถึงประโยชน์ของน้ำว่ามีประโยชน์อย่างไร
- ข้อ 2 จงบอกประโยชน์ของดินมา 3 ประการ
- ข้อ 3 ป่าไม้มีประโยชน์ต่อใครบ้างและมีประโยชน์อย่างไร
- ข้อ 4 ตา บอกถึงสาเหตุใดบ้างที่ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
- ข้อ 5 ทำไมหมู่บ้านของตาปัจจุบันจึงไม่มีสัตว์ป่ามาเดินเล่นให้เกะเกือก
- ข้อ 6 การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างในเรื่องตา กับ ความเปลี่ยนแปลง เกิดจากการกระทำของใคร และนอกเหนือจากนี้แล้ว มีตัวการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเปลี่ยนแปลงอีกหรือไม่ คือสิ่งใดบ้าง

ให้นักเรียนแต่ละทีมร่วมมือกันสรุปคำตอบ แล้วเขียนคำตอบลงในกระดาษที่แจกให้ เสร็จแล้วให้เตรียมสมาชิกทุกคนในทีมออกมาอธิบายคำตอบของทีมคนละ 1 ข้อ

แผนการสัปดาห์ที่ 3

วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา ส (102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และถ้ามนุษย์นำทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้มาใช้อย่างไม่ประหยัดความระมัดระวัง ก็จะทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นร่อยหรอลงไปซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้
2. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของนักเรียนได้

เนื้อหา

สภาพปัญหาที่เกิดทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ดิน น้ำ ป่า ไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำและแร่ธาตุต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนฟังเพลง "ปลุกป่า" แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงความหมายของเพลงว่ามีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร ตลอดจนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น

2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียน เรียนจบความนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละร้อยหรือและแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาการร้อยละร้อยหรือของทรัพยากรธรรมชาติได้

3. จัดทีม

- ครูจัดทีมโดยให้นักเรียนจับฉลากหมายเลข นักเรียนที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกัน จะเข้าอยุ่ทีมเดียวกัน

- แต่ละทีม เลือกหัวหน้าทีมและเลขานุการทีมอย่างละ 1 คน

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่าง จากบทความเรื่อง ป่าไม้มรดกเพื่อลูกหลาน ต่อจากนั้น เสนอบทเรียนใหม่เรื่อง ผลกระทบจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละร้อยหรือ โดยใช้สไลด์ประกอบคำบรรยาย

5. ทั้ปฏิบัติกิจกรรม

- นักเรียนทุกทีมรับบัตรกำหนัดงาน

- ทุกทีมสรุปถึงผลกระทบจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละร้อยหรือ ช่วยกันสรุปคำถามและหาวิธีการแก้ปัญหาตามที่ครูกำหนดให้

- ทุกทีมส่งสมาชิกทุกคนในทีมออกมา เสนอคำตอบของทีมหน้าชั้นเรียน

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตอบคำถามแต่ละข้อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

ตรงกัน

- นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาทีมที่ชนะเลิศในการปฏิบัติกิจกรรม

สื่อการเรียนการสอน

1. สไลด์ประกอบคำบรรยายเรื่อง ผลกระทบจากปัญหาทวีปชาครธรรมศาสตร์เรือชเรอ
2. บัตรภาพผลงาน
3. เทปเพลง "ปลุกป่า"
4. กรรณิชาตัวอย่าง จากบทความ เรื่อง ป่าไม้มีรดกเพื่อยุทธหลาน

การวัดและประเมินผล

- คำตอบ
- การทำงานร่วมกัน

ไม้

มหานิเวศน์

เพื่อให้มาได้จังหวะพอดีกับการต้อนรับ

วันต้นไม้ประจำปีของชาติ ลำสัดรัฐบาลได้กำหนด
ให้วันต้นไม้ประจำปีของชาติตรงกับวันวิสาขบูชา
และได้ประกาศให้แห่งการปลูกต้นไม้และอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ พ.ศ. 2532-2535 ขึ้น ที่
เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานและประชาชน
ทุกคนตระหนักในความสำคัญของการป้องกัน
ตัดไม้ทำลายป่า ให้ช่วยกันปลูกและอนุรักษ์ป่าไม้ให้
เป็นทรัพยากรของชาติ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
และเป็นมาตรการป้องกันบรรเทาความร้ายแรงของ
อุทกภัยที่อาจเกิดในอนาคต

เมื่อปี พ.ศ. 2438 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพเจรจาขอซื้อ
ตัว มร. เอช. เอ. สเลด ผู้เชี่ยวชาญด้านป่าไม้จาก
รัฐบาลอินเดีย มากำหนดการจัดการทรัพยากรป่าไม้
ซึ่งขณะนั้นเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าและมีปริมาณ
มากที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศ และในปีเดียวกันนั้น
ได้มีการจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นเพื่อจัดการควบคุมดูแล
ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลายท่านคงจะยังจำได้ว่า ย้อนหลังไป
เมื่อปี พ.ศ. 2504 ประเทศเรายังอุดมสมบูรณ์ด้วย
ป่าไม้มีค่าซึ่งปกคลุมกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่ประเทศ แต่
ในช่วง 20 ปีสุดท้ายนี้ ปริมาณป่าไม้ได้ลดลงอย่าง

รวดเร็ว จนกระทั่งเกรงกันว่าประเทศไทยอาจจะกลายเป็นทะเลทรายในที่สุด การสำรวจ
เมื่อ พ.ศ. 2528 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ของเราเหลือเพียง 29 % ของพื้นที่ประเทศ และป่าไม้ถูกทำ
ลายลงถึง 1 ล้านไร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2525 - 2528 ทั้งนี้จากหลายสาเหตุ เช่น การลักลอบ
ตัดไม้ การแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และไฟไหม้ป่า เป็นต้น ผลที่ตาม
มาก็คือ สภาวะการขาดแคลนน้ำ การเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ภัยพิบัติจากวาตภัย
และอุทกภัย อย่างเช่นอุทกภัยภาคใต้ที่ยังอยู่ในความทรงจำของพวกเราทุกคน

ถึงตรงนี้ ผู้เขียนจะพูดมาถึงประเทศเล็ก ๆ ประเทศหนึ่งในแอฟริกา รัฐบาลของเขามี
วิธีการแก้ปัญหาที่ประเทศของเขาประสบอยู่อย่างหนักได้สำเร็จอย่างไร เกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำ
ที่การเกษตร การขาดแคลนน้ำ และการเสื่อมสภาพของดินและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

ประเทศที่จะกล่าวถึงนี้ คือ สาธารณรัฐรวันดา (Republic of Rwanda) อยู่บนเท
ราบสูงในแอฟริกากลาง พรมแดนด้านเหนือติดกับประเทศอุกันดา มีประชากร 5 ล้านคน พื้นที่
ประมาณ 1 ใน 20 ของประเทศไทย มีความหนาแน่นของประชากรสูงมาก จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ
ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลของเขาได้เริ่มแก้ปัญหาเมื่อสิบกว่าปีก่อน โดยออกกฎหมายบังคับให้ทุกวัน
เสาร์เป็นวันที่ทุกคน หมายถึง ข้าราชการ ประชาชน เจ้าของกิจการร้านค้า พนักงานโรงงาน
ร้านค้า นักเรียน นักศึกษา จะต้องอุทิศเวลาให้กับชุมชน โดยออกขนานเพื่อปลูกต้นไม้ร่วมกับชาว
ไร่นา นอกจากกฎหมายบังคับให้ทุกคนต้องปลูกต้นไม้ คนละต้นสำหรับสมาชิกแต่ละ
คนในครอบครัว และในการประชุมสัมมนาแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้รับเชิญให้ปลูกต้น
ไม้ค่างน้อยคนละ 1 ต้น ผลจากการรณรงค์ปรากฏว่าประชาชน 5 ล้านคนสามารถปลูกต้นไม้
เฉลี่ยได้ละ 15 ล้านต้น และจากเริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน ชาวรวันดาได้ปลูกต้นไม้กว่า 150
ล้านต้น ต้นไม้หรือป่าไม้เหล่านี้คือ ตัวแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้สำเร็จ ทั้งยังได้ช่วยปรับสภาพ
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ดีขึ้นอย่างเกินคาด

สำหรับประเทศเรา หลังจากรัฐบาลได้ประกาศปีแห่งการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่า
ไม้ของชาติ พ.ศ. 2532 - 2535 เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเอกราชได้ตอบสนองด้วยการจัด
กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ มากมาย มีโครงการที่ที่น่าสนใจและจะให้ผลผลิตที่มีค่าอย่าง
มหาศาลในระยะต่อไป คือ โครงการปลูกและอนุรักษ์ไม้ยืนต้นของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โครงการนี้ดำเนินการโดยนักเรียน 2 ล้านคน ในโรงเรียนทุกโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ ทุกคนจะปลูกไม้ยืนต้นประเภทไม้เนื้อแข็ง เช่น เต็ง แดง ริง ลัก ประดู่ ตะแบก อย่างน้อยคนละ 1 ต้น โดยลงมือปลูกตั้งแต่วันต้นไม้ประจำปีของชาติไปจนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม ทุกปี และจะปลูกในบริเวณโรงเรียนของตนก่อน เมื่อปลูกเต็มพื้นที่แล้ว ก็จะขยายไปปลูกในที่สาธารณะ เช่น วัด ป่าเสื่อมโทรม หรือพื้นที่ว่างเปล่าอื่น ๆ ต่อไป นอกจากปลูกแล้ว นักเรียนยังมีการะแท่งที่ปลูกนั้นต่อไปอีกคือ ต้องดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่ตนปลูกให้งอกงามเจริญเติบโต ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนศึกษาอยู่ในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนจะทำทะเบียนประวัติต้นไม้ทุกต้นที่ปลูก และก่อนสิ้นปีการศึกษาแต่ละปีจะประเมินยอดต้นไม้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาให้ นักเรียนรุ่นถัดไปรับผิดชอบดูแลแทน เพราะฉะนั้นต้นไม้ทุกต้นที่ปลูกจะได้รับการดูแลอย่างดีและอย่างต่อเนื่องตลอดไป

อีก 10 ปี ข้างหน้า นี่ก็ประเทศของเราจะเขียวชอุ่มด้วยไม้มีค่าที่จะเพิ่มขึ้นหลายล้านต้น จากน้ำพักน้ำแรงของนักเรียนลูกหลานเล็ก ๆ ของเรา

ถึงเวลาแล้วที่พวกเราทุกคนจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันสร้างและสั่งสมทรัพยากรป่าไม้ให้เป็นมรดกสืบทอดเพื่อลูกหลานของเราจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แวดล้อมด้วยธรรมชาติที่ร่มรื่นสวยงาม และปลอดภัยจากภัยธรรมชาติที่ได้เคยให้บทเรียนอันแสนแพงและขมขื่นแก่เรามาแล้ว

บัตรกำหนดงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างจากบทความเรื่อง ป่าไม้ มรดกเพื่อลูกหลาน และบทเรียนใหม่จากสไลด์ประกอบการบรรยายเรื่อง ผลกระทบจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละแล้ว ให้นักเรียนแต่ละทีมร่วมมือกันวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละว่าเกิดขึ้นอย่างไร และเสนอแนวทางป้องกันเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จากข้อคำถามดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 จากบทความเรื่อง ป่าไม้มรดกเพื่อลูกหลาน ได้กล่าวถึงภัยที่เกิดจากการทำลายป่าไม่ว่ามีภัยอะไรบ้าง มีตัวอย่างภัยที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นในภาคใดของประเทศไทย
- ข้อ 2 กรมป่าไม้ถูกจัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีหน้าที่สำคัญอย่างไร
- ข้อ 3 การทำลายป่ามาก ๆ จะมีผลกระทบแต่ละตัวป่าอย่างไร
- ข้อ 4 จงบอกผลกระทบที่มนุษย์ได้รับจากภาวะสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติเดิม 4 ประการ
- ข้อ 5 จากกรณีตัวอย่างเรื่อง ป่าไม้มรดกเพื่อลูกหลาน สาธารณรัฐแวนดา มีวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนที่ทำเกษตร การขาดแคลนน้ำ และการเสื่อมสภาพของดินและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอย่างไร
- ข้อ 6 ในฐานะนักเรียนเป็นสมาชิกคณะหนึ่งที่อาศัยอยู่ในสังคม นักเรียนมีวิธีการที่จะอนุรักษ์ป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในท้องถิ่นของนักเรียน อย่างไร

เมื่อนักเรียนแต่ละทีมร่วมกันตอบคำถามทั้ง 6 ข้อแล้ว ให้นักเรียนสมาชิกของทีมออกมาอธิบายคำตอบหน้าชั้นและ 1 ข้อ

การประเมินผลการปฏิบัติงานภายในทีม

ทีมที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2533

บทบาทหน้าที่	พฤติกรรม	ผลการประเมิน				รวม
		0	1	2	3	
หัวหน้าทีม ชื่อ	1. ชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานให้สมาชิกเข้าใจ 2. ให้ความสำคัญแก่สมาชิกในทีม 3. สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทีม					
เลขานุการ ชื่อ	1. จัดบันทึกข้อสรุปอย่างถูกต้อง 2. ชี้แจงผลการสรุปคำตอบจากสมาชิกได้อย่างชัดเจน					
สมาชิกในทีม	1. สนใจร่วมกิจกรรม 2. ช่วยกันแสดงความคิดเห็น 3. ปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด 4. ตรงต่อเวลา 5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย					

ผู้ประเมิน

แผนการสอนที่ 4

วิธีสอนแบบการ เรียนรู้ เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการให้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ปัญหามลภาวะความคิดรวบยอด

สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้าปราศจากความรอบคอบระมัดระวัง ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ มีผลกระทบกระท่อน ต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มนุษย์จึงควรที่จะศึกษาแนวทางป้องกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายของมลภาวะ ได้
2. นักเรียนจำแนกประเภทของมลภาวะ ได้
3. นักเรียนอธิบายสภาพปัญหาของมลภาวะ ได้
4. นักเรียนบอกสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามลภาวะ ได้
5. นักเรียนเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะ ได้

เนื้อหา

1. ความหมายของมลภาวะ
2. ประเภทมลภาวะ
3. สาเหตุของการเกิดปัญหามลภาวะ
4. แนวทางป้องกันแก้ไขปัญหามลภาวะ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนแยกตัวอย่างสิ่งรอบตัวที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ แล้วอภิปรายร่วมกัน ถึงสาเหตุที่เกิดมลภาวะ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

2. แจ้างจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียน เรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอก ความหมาย ประเภท สภาพปัญหา แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะ ได้

3. จัดทีม

- ครูให้นักเรียนจับสลากสีแบ่งเป็น 6 ทีม
- แต่ละทีมเลือกหัวหน้าและเลขานุการทีม

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่างเรื่อง ครอบครัวของต้อย โดยใช้เอกสาร จบแล้วครู เสนอบทเรียนใหม่ เรื่องปัญหามลภาวะโดยใช้สไลด์ประกอบคำบรรยาย เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละทีมรับ บัตรกำหนดงาน

5. ปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนอ่านบัตรกำหนดงาน แล้วแต่ละทีมร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณี ตัวอย่างเรื่องครอบครัวของต้อย เสร็จแล้วส่งสมาชิกทุกคนในทีมออกมาเสนอคำตอบหน้าชั้นคนละ 1 ข้อ

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบแต่ละข้อ
- นักเรียนทุกคนสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละทีมเพื่อหาทีมที่ชนะเลิศ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. สไลด์ประกอบคำบรรยายเรื่องปัญหามลภาวะ
2. บัตรคำถามงาน
3. กรณียตัวอย่างเรื่อง ครอบครัวของน้อย
4. ฉลากสี

การวัดและประเมินผล

- คำตอบ

กรรมชั่วอย่าง

เรื่อง ครอบครัวของต้อย

ครอบครัวของต้อย ย้ายจากชนบทมาอยู่ในกรุงเทพฯ เพราะพ่อแม่ของต้อยบอกว่าจะได้เข้ามาหางานทำ อยู่ชนบทแห้งแล้ง ทำนาทำไร่ไม่ได้ผล พอเข้ามาอยู่พ่อกับแม่ก็รับจ้างเป็นคณงานก่อสร้าง บ้านต้อยเป็นบ้านหลังเล็กอยู่ในชุมชนแออัดคลองเตย บ้านทุกหลังติดกันไปหมดมีทางเดินเข้าบ้านเป็นสะพานเล็ก ๆ ให้ข้างล่างมีน้ำสกปรกขังอยู่เต็มไปหมด มีกลิ่นเหม็นแต่ทุกคนก็เคยชินกับสภาพที่เป็นอยู่ เนื่องจากมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ด้วยเป็นชนชั้นการขนส่ง การค้า มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากมาย พ่อกับแม่ของต้อยออกไปทำงานทุกวันกว่าจะกลับเข้าบ้านก็ค่ำ ต้อยมีหน้าที่หุงข้าวไว้ให้พ่อแม่ ต้อยรู้สึกว่ายามวันสุขภาพของพ่อกับแม่แยลง พ่อกับแม่ป่วยเป็นประจำ ต้อยบอกให้พ่อแม่หาหมอ พ่อก็บอกว่าไม่เป็นไรมากซื้อยามากินเองก็หายและพ่อต้องกินยาแก้ปวดอยู่เป็นประจำ ต้อยไม่ได้เรียนหนังสือ เหมือนกับพี่ชายที่อายุ 16 ปีแล้ว และยังไม่มีการทำงานยังคงอยู่ไปวัน ๆ คนเพื่อนในซอยเดียวกันหลายคนแต่ละคนไม่มีอาชีพอะไร ต้อยรู้สึกกลัวเพื่อน ๆ ของพี่ชายมากเพราะดูน่ากลัว เสียงดังโวยวาย ต้อยมักหลีกเลี่ยงที่จะพบพวกนี้

วันหนึ่งขณะที่ต้อยทำงานบ้านอยู่ มีตำรวจมาจับพี่ชายของต้อยและเพื่อน ๆ ต้อยรอจนพ่อแม่กลับมาแล้วไปสถานีตำรวจจึงทราบว่า ตำรวจจับพี่ชายของต้อยกับเพื่อน ในข้อหาลักทรัพย์และมีกัญชาไว้ในครอบครอง พ่อกับแม่ต้อยเสียใจมาก หลังจากนั้นไม่กี่วัน พ่อของต้อยก็ป่วยหนัก แม่ต้องทำงานหาเงินเพียงคนเดียว ต้อยอายุ 12 ปี สามารถช่วยทำงานบ้านได้และรับจ้างคนแถวบ้านไปซื้อของและทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น ต้อยรู้สึกว่า ชีวิตของครอบครัวตนเองในกรุงเทพฯ ไม่มีความสุขเหมือนอยู่ในชนบทเลย ต้อยต้องการกลับไปอยู่ชนบทมากกว่าซึ่งต้อยก็ได้แต่คิดเท่านั้น....

บัตรกำเตงงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณัตัวอย่างเรื่อง ครอบครัวของต้อย และบทเรียนใหม่เรื่อง ปัญหา
มลภาวะ จากสไลด์ประกอบคำบรรยายแล้ว ให้นักเรียนวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณี
ตัวอย่าง โดยใช้แนวความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการศึกษาบทเรียนใหม่มาเป็นแนวทางในการตอบ
คำถามดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ทำไมชุมชนแออัดจึงมีสภาพปัญหามลภาวะเป็นพิเศษ
- ข้อ 2 การทิ้งของต้อยต้องกินยาแก้ปวดเป็นประจำ จัดว่าเป็นมลพิษด้านใด
- ข้อ 3 นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุให้พี่ชายของต้อยติดยาเสพติด
- ข้อ 4 ในขั้นตอนสาทรกรรมก่อให้เกิดปัญหามลภาวะเป็นพิเศษอย่างไรบ้าง
- ข้อ 5 พี่ชายของต้อยถูกตำรวจจับข้อหาลักทรัพย์และมีกัญชาไว้ในครอบครอง ลักษณะ
เช่นนี้ จัดว่าเป็นมลภาวะเป็นพิเศษด้านใด
- ข้อ 6 ถ้านักเรียนเป็นพี่ชายของต้อย นักเรียนจะประณตติตัวอย่างไรจึงจะ ไม่ก่อให้เกิด
ปัญหาแก่ตนเองและครอบครัวตลอดจนสังคม

เมื่อแต่ละทีมร่วมมือกันตอบคำถามเรียนร้อยแล้ว ให้เตรียมส่งสมาชิกออกมามีบทบาท
ตอบหน้าชั้นคนละ 1 ข้อ

แผนการสอนที่ 5

วิธีการสอนแบบการเวียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ปัญหาประชากร

ความคาดหวัง

ความไม่สมดุลระหว่าง ภาวะประชากร ทวีติยาการและคุณภาพของประชากร เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาประชากรขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและลักษณะของประชากรที่มีคุณภาพได้
2. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุของปัญหาประชากรได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกับปริมาณของประชากรได้
4. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสาเหตุปัญหาประชากรที่เกิดขึ้นในปัจจุบันลงข้อได้
5. นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขป้องกันปัญหาประชากรเพื่อ

ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรได้

เนื้อหา

1. ความหมายของประชากร
2. ภาวะของประชากร
3. ปัญหาประชากร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพที่เกี่ยวกับ ชุมชนแออัด อาชญากรรม กลุ่มบุคคลที่กำลังเดินทาง ไปมา แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงสภาพที่พบเห็นต่าง ๆ

2. แจ้างจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียนเรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนจะสามารถอธิบาย ความหมาย ลักษณะประชากร สาเหตุปัญหาประชากร สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ประชากรได้

3. จัดทีม

- ครูให้นักเรียนจัดทีมด้วยวิธีจับฉลากสี
- แต่ละทีมเลือกหัวหน้าและเลขานุการทีมอย่างละ 1 คน

4. ส่งมอบบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรม สภาพของประชากร และเมืองไทยย่านชุมชน จนแล้วให้ครูส่งมอบบทเรียนใหม่ เรื่อง ภาวะประชากร โดยใช้รูปแบบประกอบ คำบรรยาย แล้วจึงแล้วครูให้แต่ละทีมรับผิดชอบกำหนดงานเพื่อปฏิบัติกิจกรรม

5. ปฏิบัติกิจกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างที่เป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ และบทเรียนใหม่ เรื่อง ภาวะประชากร แล้วอ่านบัตรกำหนดงาน ต่อจากนั้นให้สมาชิกแต่ละทีมร่วมมือกันตอบปัญหาตามที่ครู

กำหนด แล้วส่งสมาชิกทุกคนออกมาเสนอคำตอบคณะ 1 ข้อ

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนร่วมสรุปคำตอบแต่ละข้อ
- นักเรียนช่วยกันสรุปผลตัดสินขั้นต้นและแจ้งใบการปฏิบัติงานรวม

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. รูปภาพประกอบคำบรรยายเรื่อง ภาวะประชากร
2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอาชญากรรม สุภาพงประชากร และเบาะแสข่าวยานยนต์
3. คลิปสื่อ

การวัดและประเมินผล

- คำตอบ

กรณีตัวอย่าง ...

คนอีสานเครียดหนัก

● เฉพาะ 7 จว. ปีเดียวบ้ากว่า 8 หมื่น

จิตเวชขอนแก่น ฉลองครบรอบ 100 ปี สุขภาพจิตไทย เผยอีสานตอนบนมีคนเป็นโรคบ้าตลอดปี 80,000 กว่าคนแล้ว

นายแพทย์ธน ชาติ-
อนานนท์ ผู้อำนวยการ
โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
จ.ขอนแก่น ได้เปิดเผยว่า
โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
มีพื้นที่รับผิดชอบพื้นที่
ตอนบน 7 จังหวัด คือ

ขอนแก่น อุบลราชธานี มหา-
สารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด
เลย และหนองคาย จาก
สถิติผู้ป่วยที่เข้ารับรักษา
ในโรงพยาบาลในปีงบประมาณ
ที่ผ่านมาพบว่าผู้ป่วย
นอกและผู้ป่วยในรวม

ทั้งสิ้นกว่า 84,000 ราย
ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยโรค
จิตร้อยละ 20 นอกนั้น
เป็นโรคจิตเวชอื่น ๆ เช่น
โรคประสาท โรคสมอง
เสื่อมหรือปัญหาทางจิต
ในผู้สูงอายุ และโรคลม
ชัก เป็นต้น

นายแพทย์ธน ชาติ-
อนานนท์ กล่าวว่า สาเหตุส่วนใหญ่
ที่ทำให้ผู้ป่วยทางจิตเวช
จำนวนมาก เนื่องจากสภาพ

เศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน
โหดมากขึ้น มีการแข่งขัน
กันต่อมากขึ้น ทำให้ความ
ผูกพัน ความใกล้ชิดใน
ครอบครัวมีช่องว่างห่าง
กันออกไปเรื่อย ๆ นอก
จากนี้ ยังมีสาเหตุจากความ
เครียด ปัญหาของชีวิต
ประจำวันอื่น ๆ รวมทั้ง
การเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุ
ที่มีผลกระทบต่อถึงระบบ
สมองและประสาท เป็นต้น
ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
จิตเวชขอนแก่น กล่าว
แนะนำทางแก้ปัญหาโดย
ทั่วไปดีกว่า ปัญหาส่วน

ใหญ่ก็คือ เรื่องความเครียด
และการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมที่เกิดขึ้น ดังนั้น ต้อง
สังเกตความสัมพันธ์กับครอบครัว
ระหว่างสามี ภรรยา
และลูกให้ความรัก ความ
อบอุ่น ความเข้าใจต่อกัน
ซึ่งจะเป็นสายสัมพันธ์ที่
ถักทอใจช่วยเสริมภูมิตน
เมื่อเกิดความเครียดจาก
กดดันต่าง ๆ ให้ผ่อนคลาย
อย่างน้อยที่สุด ครอบครัว
ที่อบอุ่นก็เปรียบเสมือน
ที่หลบภัยจากความเครียด
ทั้งหลายได้

ครูประทีปวอนเมตตาจิตช่วยชาวสลัม

ครูประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ ผ่าวงเวียนมา
ว่า เมื่อวันจันทร์ที่ 6 มกราคม เวลาประมาณ 03.00 น.
ได้เกิดเพลิงไหม้ที่ชุมชนแออัดคลองเตย คือถ. 10,
11, 12 โดยไฟลุกไหม้อยู่หลายชั่วโมง ทำให้บ้าน
ของชาวบ้านในชุมชนไหม้จนหมดเกือบถึง 71 หลังคา
เรือน ราษฎร 100 ครอบครัวประมาณ 600 คน ไร้ที่
อยู่อาศัยทันที

"เวลานี้ความต้องการเร่งด่วนของชาวบ้านคืออยาก
ได้เงินสำหรับเป็นค่าสร้างบ้าน" ครูประทีปกล่าว และ
ว่า ค่าก่อสร้างบ้านนั้นคิดกันถึงละประมาณ 13,000 บาท
โดยผู้บริจาคอาจบริจาคเป็นทุนทรัพย์หรือวัสดุอุปกรณ์
ก่อสร้างก็ได้

ติดต่อได้ที่มูลนิธิดวงประทีป คลองเตยออก 6
ถนนพหลโยธิน กม. 10110 โทร. 249-4880 249-3553

๓ จับ 3 น.ส. ปล้นฆ่าหาเงิน

เมื่อเวลา 00.30 น. วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.
พุทธศ. ๒๕๓๕ ผกก.ปิตดาณีน นำกำลังจับกุมนาย
สุริยา เสถียรปฏิธมกร อายุ 16 ปี ได้ที่ อ.เมือง
ปิตดาณีน และจับกุมนายสุทธิ พุดศรี อายุ 16 ปี
นายสุวิวัฒน์ จันทร์วัฒนา อายุ 17 ปี ได้ที่ จ.ยะลา
ทั้งสามเป็นนักศึกษา ป.ว.ช. ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิค
แห่งหนึ่งในจังหวัดปิตดาณีน ดำเนินคดีข้อหาร่วมกัน
ปล้นทรัพย์บ้านเลขที่ 3/70 ถนนเจริญประดิษฐ์ ใกล้
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.เมืองปิตดาณีน แล้ว
พำนางมือของ ทงชา อายุ 28 ปี ภรรยาของนาย
อับดุลการี ทงชา เจ้าของบ้านที่ไปรณณียาโทรเลข
จ.ปิตดาณีน เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย และยังได้ใช้
อาวุธมีดฟันคนไร้ได้รับบาดเจ็บสาหัสอีกด้วยเหตุ
เกิดเมื่อวันที่ 20 ธันวาคมที่ผ่านมา

จากการสอบสวนผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่า
เหตุที่ริเป็นโจรเพราะอยากได้เงินไปเที่ยวเตร่จาก
ตอนเสร็จ ส่วนที่ฆ่าเจ้าของบ้านก็เพื่อปล้น เพราะ
บ้านอยู่ใกล้ถนนจะจำนำกันได้

2.

3.

บัตรกำหนดงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างที่เป็นข่าว เรื่อง คนอีสานเครียดหนัก, ครูประจำชั้นขอเมตตาจิตช่วยชาวสลิ้ม, จักรณศึกษาปล้นฆ่าทำเงิน และบทเรียนใหม่ เรื่อง ภาวะประชากรจากรูปภาพประกอบคำบรรยายแล้ว ให้นักเรียนแต่ละทีม ร่วมมือกันตอบคำถามแต่ละข้อตามที่กำหนดให้ ดังต่อไปนี้

- ข้อที่ 1 จากกรณีตัวอย่างที่ 3 การที่นักศึกษาปล้นฆ่าเพื่อจะนำเงินไปเที่ยว เป็นปัญหาประชากรในแง่สิ่งแวดล้อมด้านใด
- ข้อที่ 2 จากกรณีตัวอย่างที่ 1 แพทย์ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ประชากรป่วยทางจิตว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง
- ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวมีประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหาประชากรอย่างไร
- ข้อที่ 4 จากกรณีตัวอย่างที่ 2 ประชากรในชุมชนแออัด 100 ครอบครัวที่ถูกเพลิงไหม้ มีสภาพไร้อาศัยและอาจเกิดปัญหาตามมาอย่างไรบ้าง
- ข้อที่ 5 นักเรียนเห็นว่า ในชุมชนที่นัก เรียนอาศัยอยู่สิ่งใดบ้างที่มีลักษณะ เป็นปัญหาประชากร
- ข้อที่ 6 ถ้านักเรียนไม่มีเงินมากพอที่จะนำไปเที่ยวเตร่ได้ตามความต้องการ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรและมีเหตุผลอย่างไรที่มีเลือกปฏิบัติเช่นนั้น

เมื่อนักเรียนแต่ละทีมช่วยกันตอบคำถามครบทั้ง 6 ข้อแล้ว ให้เตรียมสมาชิกในทีมออกมาอธิบายคำตอบของทีมคนละ 1 ข้อ เท่านั้นเรียน

แผนการสอนที่ 6

วิธีสอนแบบการ เรียน เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการ ใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีความคิดรวบยอด

ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เป็นสิ่งที่เปี่ยมประโยชน์ต่อมนุษย์เพราะช่วยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ แต่ถ้ามนุษย์ไม่รู้จักใช้หรือใช้อย่างไม่เหมาะสมสมสอดคล้องและขาดการควบคุมที่ดีแล้วก็อาจเกิดปัญหาหรือเกิดโทษขึ้นได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้
2. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของนักเรียนได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
4. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้

5. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

เนื้อหา

1. ความหมายของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
2. ความหมายและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
3. ประโยชน์และโทษของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
4. แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่ามีประโยชน์และโทษอย่างไร

2. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าเมื่อนักเรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกความหมาย ลักษณะ ประโยชน์และโทษของความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ตลอดจนสภาพปัญหาและแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาคือความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

3. จัดทีม

ครูให้นักเรียนจัดทีม โดยให้แบ่งกลุ่มโดยวิธีจับฉลาก แล้วให้แต่ละทีมเลือกหัวหน้าและเลขานุการทีมอย่างละ 1 คน

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่างเรื่อง เล่าถึงอำเภอลานสั๊ก โดยใช้เอกสาร จบแล้วครูเสนอบทเรียนใหม่เรื่อง ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยใช้เอกสาร

ประกอบการเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนรับบัตรกำหนดงานเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่อไป

5. ปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนอ่านบัตรกำหนดงานแล้วอภิปรายร่วมกันในทีมเพื่อแสวงหาคำตอบแต่ละข้อที่ครูกำหนดให้ไว้ในบัตรกำหนดงาน แล้วส่งสมาชิกออกมาอภิปรายคำตอบแต่ละข้อคนละ 1 ข้อ

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบ
- นักเรียนช่วยกันอภิปรายตัดสินให้ทีมที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องครบถ้วน

และปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด ได้ตำแหน่งชนะเลิศการปฏิบัติกิจกรรม

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
2. กรรณิศจำลองเรื่อง เล่าถึงอำเภอลานสัก เสนอโดยใช้เอกสาร
3. บัตรกำหนดงาน

การวัดและประเมินผล

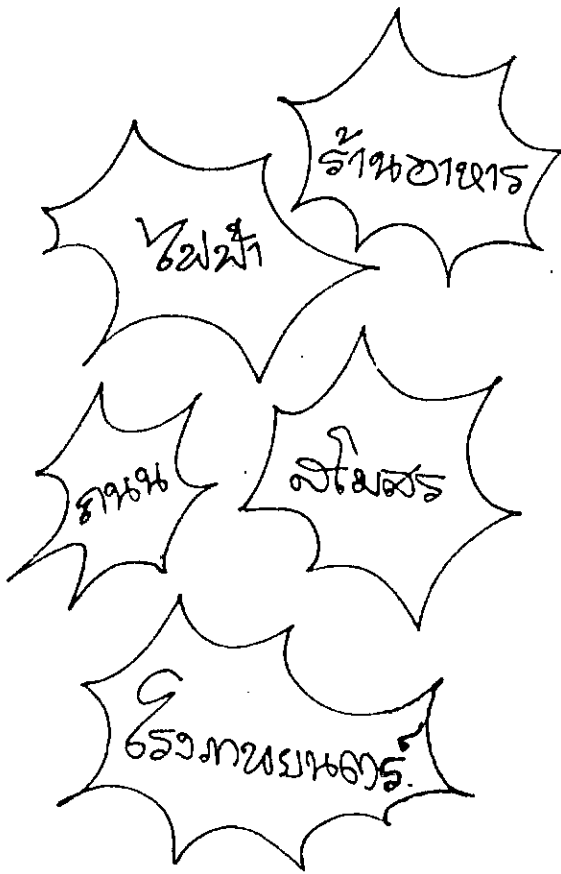
1. จากการอภิปรายสรุปคำตอบ
2. ตั้งเเกิดจากความร่วมมือทำงานของแต่ละทีม

เล้ารัก อำเภอฉะเชิงเทรา

อำเภอฉะเชิงเทรา เป็นอำเภอที่ได้รับการจัดตั้งให้ฐานะเป็นอำเภอเมื่อหลายปีก่อน และเนื่องจากสภาพพื้นที่ทั่วไปเต็มไปด้วยป่าเขา มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีผู้คนเล็งเล็งเข้ามายังท้องที่ทำการเกษตรมากขึ้น ตลาดของอำเภอแต่ก่อนมีร้านค้าอยู่เพียงไม่กี่ร้าน เมื่อกรมทางหลวงสร้างถนนลาดยางตั้งแต่เขตอำเภอฉะเชิงเทราจรดเขตอำเภอหนองฉาง ก็สามารถให้เส้นทางติดต่อกับเขตจังหวัดได้อย่างสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มีการขนส่งสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่าย ตลาดอำเภอฉะเชิงเทราก็ขยายตัวมากขึ้นมีร้านค้าเกิดใหม่อีกอย่างมาก มีการจัดตั้งไปรษณีย์ประชาชนได้รับความสะดวกทั่วบริเวณ ทำให้ตลาดฉะเชิงเทราค้าคึกคักขึ้นส่งสินค้าทั้งประเภทแสงตะเกียงวิทยุที่มีมาแต่ก่อน

เมื่อมีไฟฟ้า ก็ดูเหมือนเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมาให้สอดคล้องตามครัวเรือน เช่น วิทยุ เทป ทีวี วิทยุไอ ตู้เย็น พัดลม ฯลฯ บางครอบครัวก็หามาได้โดยไม่ยากลำบากมากนัก เพราะเศรษฐกิจดี แต่บางครอบครัวก็ต้องให้ความพยายามดิ้นรนเพื่อให้ได้เท่าเทียมกันเพื่อนบ้านจะด้วยการกู้เงินมาซื้อ หรือซื้อของผ่อนส่งที่มีราคาแพงมากกว่าปกติเท่าใดก็ชอบ และยังลืมนึกไปถึงตอนที่เจ้าหน้าที่ไปนำมากับเงินค่ากระแสไฟฟ้ารายเดือน เด็ก ๆ ชอบดูทีวีมากขึ้น เด็กวัยอนุบาลเข้าวิทยุไอเรื่องต่าง ๆ มาดูกันโดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ นอกเหนือไปจากความสนุกสนานเท่านั้น ในเรื่องธุรกิจการค้า มีพ่อค้ามาลงทุนทำธุรกิจมากขึ้น ตั้ง

แต่การสร้าง โรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร สโมสรที่
จัดให้ยอดเยี่ยมประเภทต่าง ๆ มาประลองความ
สามารถกัน ที่นิยมมากที่สุดเห็นจะเป็นสันทนาการ ผิด
กับแต่ก่อนที่ชาวบ้านจะหาความสำราญตามแหล่ง
แข่งกีฬาไทยได้ ก็ต่อเมื่อมีงานวัดประจำปี
วันธรรมดาต้องการจะดูภาพยนตร์ก็ต้องเดินทาง
ด้วยความยากลำบากจึงทำให้ความต้องการ
ที่จะแสวงหาความสุขทางใจหายไปในโดยสิ้นเชิง

จากการที่สังคมไทยมีความทันสมัยเพิ่มขึ้น
เหล่านี้เอง เริ่มตั้งแต่นักเรียนชอบเที่ยวเตร่ยาม
ค่ำคืน ไม่ทำการบ้านเพราะสนใจดูทีวี ชาวบ้านก็ถวิลหา
ทะเลและวิวาทันตามร้านอาหาร และสโมสร เป็นเหตุให้
เปลี่ยนแปลงที่ดูเหมือนว่าจะไม่ได้สร้างความสุขให้แก่ผู้

คนมากมายเท่าใดนัก เพราะเป็นเรื่องราวธรรมดาที่ผู้คนมักก็ย่อมเกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันและการขัดแย้ง
กัน นั่นเป็นผลมาจากความเจริญที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ชาวบ้าน
ยอมรับ และไม่ปฏิเสธความสุขสบายที่ได้รับนี้เลย เรากำลังมองว่าวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย
สุขสงบแบบชาวชนบทจะยังคงรักษาสภาพอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
ดังกล่าวอยู่ได้หรือไม่.

บัตรกำนดงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง เล่าถึงอำเภอลานสั๊ก และบทเรียนใหม่จากเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแล้ว ให้นักเรียนแต่ละทีม ร่วมมือกันวิเคราะห์สภาพปัญหา ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ตลอดจนแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น จากประเด็นคำถามต่อไปนี้

- ข้อ 1 จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง เล่าถึงอำเภอลานสั๊ก สิ่งสำคัญสิ่งใดบ้างที่สร้างความเจริญให้แก่อำเภอลานสั๊ก
- ข้อ 2 จงบอกประโยชน์และโทษของโรงงานขมดร์มาอย่างละ 3 ข้อ
- ข้อ 3 นักเรียนคิดว่า การกักขังเงินคนถิ่นมาซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเอง เช่น ซื้อทีวี วัสดุโอ ตูเย็น ฯลฯ เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ข้อ 4 สภาพปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่างเรื่อง เล่าถึงอำเภอลานสั๊ก มีสิ่งใดบ้าง
- ข้อ 5 จงบอกประโยชน์ของการมีไฟฟ้าใช้ตามความคิดเห็นของนักเรียน
- ข้อ 6 ถ้าเราไม่รู้จักการใช้ไฟฟ้าให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแล้ว จะเกิดผลเสียต่อใครบ้างและเกิดในลักษณะใด

เมื่อนักเรียนร่วมมือกันตอบคำถามทั้งหมดแล้ว ให้เตรียมสมาชิกของทีมออกไปอภิปราย

คำตอบแต่ละข้อหน้าชั้นเรียน

แผนการสอนที่ 7

วิธีสอนแบบการเวียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ความคิดรวบยอด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงต่อเนื่องกัน เมื่อเกิดปัญหาใดปัญหาหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมจึงต้องแก้ไขทั้งปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้
2. นักเรียนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้

เนื้อหา

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น รูปภาพเพลิงไหม้

2. แจ้งจุดประสงค์

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียน เรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกสภาพปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้

3. จัดทีม

- ครูจัดทีมด้วยการ ให้นักเรียนทุกคนจับฉลากสี
- แต่ละทีม เลือกหัวหน้าและเลขานุการทีมอย่างละ 1 คน

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่าง จากบทความเรื่องสิ่งแวดล้อม-การพัฒนา โดยใช้เอกสารจนแล้วครู เสนอบทเรียนใหม่ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้แผนภูมิประกอบคำบรรยาย เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละทีมรับบัตรกำหนดงาน

5. ปฏิบัติกิจกรรม

เมื่อนักเรียนรับบัตรกำหนดงานแล้วให้แต่ละทีมร่วมกันสรุปปัญหา สาเหตุและวิธีแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบตามที่กำหนดไว้ ในบัตรกำหนดงาน เสร็จแล้วสมาชิกทุกคนในทีมต้องออกมาเสนอคำตอบของทีมของตนสรุปไว้คนละ 1 ข้อ

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบแต่ละข้อ
- นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมหาทีมที่ชนะเลิศ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. รูปภาพเพลงใหม่ อาชญากร คนชอทาน โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยควันและน้ำเสีย
2. แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. กรณียตัวอย่างเรื่อง สิ่งแวดล้อม-การพัฒนา จากเอกสาร
4. จลาจล
5. บัตรกำหนดงาน

การวัดและประเมินผล

คำตอบ

สิ่งแวดล้อม - การพัฒนา

ความต้องการที่สวนทางกัน

นับวันปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมของโลกจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เป็นเงาตามตัวของการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะบรรดาที่กลางทุนส่วนใหญ่ก็จะมองข้ามไปในเรื่องนี้ โดยไม่ใส่ใจที่จะศึกษาผลกระทบของการลงทุน ที่จะมาทำลายสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติที่เป็นอยู่

ปัญหาของมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ทางเสียงหรือทัศนียภาพ กำลังทวีความสำคัญขึ้น จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรับสั่งขึ้น ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาที่ผ่านมาว่า ทุกคนควรจะตระหนักในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะคนเรามีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อม หากเสียไปก็จะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนเราด้วย

อย่างเช่น ในปัญหาเรื่องมลพิษทางอากาศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ กำลังสร้างความวิตกกังวลให้กับนักสิ่งแวดล้อมทั่วโลก เนื่องจากเจ้าก๊าซตัวนี้จะรวมตัวกันอยู่ในบรรยากาศพร้อมกับจะกลายเป็นกระจกกันการระบายความร้อนจากแสงอัตราไวโอเลตที่สองมายังพื้นโลก จนในที่สุดอุณหภูมิของโลกเราจึงค่อย ๆ ทวีความร้อนขึ้นมาเรื่อย ๆ จนมีการคาดการณ์กันว่า หากปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นไปเรื่อย ๆ อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น จะทำให้น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเกิดการละลายเป็นน้ำ อันจะส่งผลให้ปริมาณน้ำทะเลสูงขึ้น และจะท่วมเมืองต่าง ๆ ในที่สุด

นอกจากนี้ มลพิษของน้ำอันมีผลมาจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ปล่อยน้ำเสียออกมายังแม่น้ำสายสำคัญ ๆ หรือการใช้สารเคมีของเกษตรกรในยุคปัจจุบัน ก็มีส่วนทำให้เกิดภาวะน้ำเสียอย่างมาก เพราะน้ำเสียที่ไหลออกจากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลงจนสัตว์ต่าง ๆ ไม่สามารถอาศัยได้ ประกอบกับสารเคมีที่เกษตรกรใช้เอง ถูกชะล้างลงไปในน้ำ ไหลลงสู่แม่น้ำในที่สุด ทำให้สัตว์ที่อาศัยในน้ำตาย เมื่อคนจับเอามาบริโภค จึงก่อให้เกิดปัญหาของสารเคมีเป็นพิษต่อร่างกาย ซึ่งจากรายงานของกองชีวอนามัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่าปี 2529 มีอัตราการเจ็บป่วยจากสารเคมี 8.64 คน ต่อประชากร 100,000 คน แต่ต่อมา

ในปี 2530 และ 2531 อัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นถึง 100 % ในจำนวนนี้จะเสียชีวิตประมาณ 1 % และประมาณ 50 % ของผู้เจ็บป่วยนี้มาจากการปนเปื้อนอยู่ในอาหาร

สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เห็นว่า ประเทศไทยเราหรือประเทศอื่น ๆ ในโลก ล้วนแต่มีการพัฒนาประเทศ โดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม จากนั้นจึงต้องมานั่งเสียใจภายหลังกับการกระทำของตนเอง

บัตรกำหนดงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง สิ่งแวดล้อม-การพัฒนาและบทเรียนใหม่ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมจากแผนภูมิประกอบคำบรรยายแล้ว ให้นักเรียนแต่ละทีมร่วมมือกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จากข้อคำถาม ต่อไปนี้

ข้อที่ 1 การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ทุกคนตระหนักในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อม พระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างไร

ข้อที่ 2 สถานของชุมชนที่มีมลพิษทางอากาศมาก ๆ จะทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบอย่างไร

ข้อที่ 3 น้ำเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือเกิดจากการที่ประชาชนนำขยะมูลฝอยไปทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง จะทำให้เกิดผลกระทบกับใครและจะมีสภาพอย่างไรบ้าง

ข้อที่ 4 การที่มีปริมาณประชากรเพิ่มขึ้นมาก จะเกิดปัญหาใดตามมา

ข้อที่ 5 จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง สิ่งแวดล้อม-การพัฒนาที่กล่าวว่า "คนในประเทศจะต้องมานั่งเสียใจภายหลังกับการกระทำของตนเอง ถ้าพัฒนาประเทศโดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม" ทำไมผู้เขียนจึงกล่าวว่าคนในประเทศจะต้องมานั่งเสียใจ

ข้อที่ 6 นักเรียนคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศหรือมลพิษทางน้ำ ปัญหามลพิษ ปัญหาประชากรและปัญหาความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากการกระทำของใคร เพราะเหตุใด

เมื่อแต่ละทีมร่วมมือกันสรุปคำตอบทั้ง 6 ข้อแล้ว ให้เตรียมส่งสมาชิกในทีมออกมาเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียนคนละ 1 ข้อ

แผนการสอนที่ 8

วิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

วิชาสังคมศึกษา (ส 102)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

ความคิดรวบยอด

โบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นสมบัติของชาติ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมทั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมาเป็นเวลานาน จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องคอยดูแลรักษาทำนุบำรุงมรดกนี้ไว้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติได้
2. นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของโบราณสถาน โบราณวัตถุได้
3. นักเรียนสามารถระบุถึงแหล่งที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุได้
4. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะหรือการกระทำที่ทำให้โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติถูกทำลายลงได้
5. นักเรียนสามารถอภิปรายเสนอแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติได้

เนื้อหา

1. ความหมายและความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
2. แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
3. คุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
4. การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ แล้วให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุนั้น

2. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียน เรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกความสำคัญ จำแนกประเภท ลักษณะการทำลายและการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของชาติได้

3. จัดทีม

- ครูจัดทีม โดยให้นักเรียนจับจากหมายเลขประจำตัว
- แต่ละทีมเลือกหัวหน้าและเลขานุการทีม

4. เสนอบทเรียนใหม่

ครูเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง พลเมืองดีกับวัตถุโบราณ ต่อจากนั้น ครูเสนอบทเรียนใหม่เรื่องโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ โดยใช้สไลด์ประกอบการบรรยาย เสร็จแล้วให้นักเรียนทุกทีมรับบัตรกำหนดงาน

5. ปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนอ่านบัตรกำหนดงานแล้วอภิปรายร่วมกันเพื่อแสวงหาคำตอบจากที่กำหนด ต่อจากนี้ส่งสมาชิกทุกคนในทีมออกมาอภิปรายคำตอบของทีมหน้าชั้นคนละ 1 ข้อ

6. สรุปและประเมินผล

- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคำตอบ
- นักเรียนทุกคนช่วยกันอภิปรายตัดสินใจร่วมกันว่าจะเลิก

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. รูปภาพเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ
2. สไลด์ประกอบคำบรรยายเรื่องโบราณสถาน โบราณวัตถุของชาติ
3. กรณียตัวอย่างเรื่อง พลเมืองดีกับวัตถุโบราณ
4. บัตรกำหนดงาน

การวัดและประเมินผล

คำตอบ

ภรรยาคู่รัก

๒๕๖

ผลเมืองดี กับ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ห่างไกลความเจริญ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ วัฒนธรรมของหมู่บ้าน
นายสี เข้าป่าเพื่อเก็บกิ่งไม้แห้ง ไปทำแกงเผ็ด ทั้งสองคนไปพบซากโบราณสถานเก่าแก่มีสภาพชำรุด
ทรุดโทรมมาก ทั้งสองจึงใช้มีดฟันกิ่งไม้รื้อที่ปกคลุมอยู่พอเป็นทางเข้า ไปสำรวจใกล้ ๆ

นายสม : ฉันว่านี่คงจะต้องเป็นวัดโบราณ หรือไม่กี่วังของเจ้านายเก่าแน่
ดูใหญ่โต มีลวดลายปูนปั้นประดับที่ฝาผนังด้วย

นายสี : เอ็งสิ แล้วในนี้ต้องมีสมบัติฝังอยู่แน่เลย เราลองขุดลงไป
ที่นี้ข้างล่างดีกว่าจะได้รวยสักที

นายสม : ทำได้อย่างไร น่ากลัว เขาว่ากันว่าของโบราณเป็นทรัพย์สินของ
แผ่นดิน ถ้าใครเอาไปจะมีอันเป็นไป บางคนบ้านไฟไหม้
บางคนถึงกับเสียชีวิตเสียวนะ

นายสี : เอ๊ย ! เชื่อบุราณงมงาย ก็เราเป็นคนพบ มันก็ต้องเป็นของเรา
อย่างนี้สวรรค์เป็นใจอยู่แล้ว

นายสม : ฉันเชื่อโบราณมากกว่า และฉันก็เชื่อด้วยว่าของพวกนี้ถ้าทาง
การเขารู้เข้าว่าเรานำไปขาย ถูกตำรวจจับแถมโดน ตีตัก
ลูกเมียจะลำบากขนาดไหนคิดดูเอาเองก็แล้วกัน

นายสี เริ่มมีสีหน้าไม่แจ่มใสเหมือนตอนแรก เพราะนายสมพูดเรื่องคุกตาราง ซึ่งนายสี
เห็นด้วย เพราะตนเองต้องเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว

นายสี : แล้วเราจะทำอย่างไรล่ะ

นายสม : เราก็ไปบอกกำนันให้แจ้งทางการ เขาจะได้มาสำรวจขุดค้น

นายสมและนายสีจึงกลับมาบอกกำนัน ต่อมา ทางอำเภอได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ของ กรมศิลปากรทราบ จึงมีการสำรวจพบว่า โบราณสถานที่นายสมกับนายสีพบนั้นเป็นวัดเก่าแก่ อายุ กว่า 1,000 ปี ภายในชุดพบโบราณวัตถุมากมาย เช่น พระพุทธรูป เครื่องใช้ต่าง ๆ วัตถุโบราณ ทั้งหมดถูกนำไปเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เปิดให้คนเข้าชม ส่วนโบราณสถานได้จัดซ่อมแซม โดยรักษาสภาพเดิมไว้ มีคนมาเที่ยวชมมากขึ้นทุกวัน มีการสร้างถนนให้เดินทางเข้ามาได้สะดวก มีคนรู้จักชื่อเสียงของหมู่บ้าน ชาวบ้านมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต

ส่วนนายสีและนายสม ได้รับการยกย่องให้เป็นพลเมืองดี ตลอดจนได้เป็นเจ้าหน้าที่ ดูแลโบราณสถานแห่งนี้ ซึ่งทั้งสองคนพอใจและภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม.

บัตรกำหนดงาน

เมื่อนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง พลเมืองดีกับวัดกุโบราณ และบทเรียนใหม่จาก สไลด์ประกอบคำบรรยายเรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุ วิธีการอนุรักษ์ บัณฑิตการทําลายโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ ดังนี้

- ข้อ 1 จงบอกแหล่งโบราณสถานที่สำคัญของชาติมา 5 แห่ง
 - ข้อ 2 จากกรณีตัวอย่างเรื่อง พลเมืองดีกับวัดกุโบราณ ในตอนแรก นายสี คิดที่จะ ทําลายโบราณสถาน โบราณวัตถุที่พบอย่างไร
 - ข้อ 3 การที่นายสม กับนายสี ตัดสินใจไปบอกกับผู้ใหญ่บ้านเรื่องพบโบราณสถาน เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ข้อ 4 ถ้านักเรียนพบเห็นคนที่ไม่ทําลายโบราณสถานนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
 - ข้อ 5 ในฐานะที่นักเรียนเป็นสมาชิกในสังคม ถ้าท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่มีโบราณสถาน ที่สำคัญ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ารักษาหรืออนุรักษ์โบราณสถานนั้น
 - ข้อ 6 นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ควรที่บุคคลใดจะนำเก็บไว้ครอบครอง อธิบายเหตุผลประกอบ
- เมื่อนักเรียนร่วมมือกันสรุปคำตอบทั้ง 6 ข้อแล้ว ให้สมาชิกแต่ละคนเตรียมออกมาอธิบายคำตอบของทั้งคนละ 1 ข้อ ที่บ้านเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ . นางจรรววรรณ ทือสกุล เนียมสุข

เกิดวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 172 ถนนมิตรรัตน์ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง
จังหวัดอุทัยธานี 61000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดอุทัยธานี โรงเรียนอุทัยวิทยาคม
อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอุทัยวิทยาคม

พ.ศ. 2522 ปวช. (ศิลปหัตถกรรม) จากวิทยาลัยเทคโนโลยีชลบุรี

พ.ศ. 2524 ปวส. (จิตรกรรมไทย) จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
(วิทยาเขตเพาะช่าง)

พ.ศ. 2528 กศ.บ. (ศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พ.ศ. 2533 กศ.ม. (การมัธยมศึกษา วิชาสอนสังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาลักษณะสมรรถนะทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ ของนักวิชาเอกมัธยมศึกษาปีที่ 1

ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี ด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วย

วิธีการใช้กรณีตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ

ของ

จากรุวรรณ เพ็ญสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ทางหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กรกฎาคม 2533

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้ เป็นทีมที่จัดกิจกรรม ด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาซาลวิทยา อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 72 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 36 คน และกลุ่มควบคุม 36 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรม ด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู ใช้เวลาทดลอง กลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาทีเท่ากัน ในเนื้อหาเรื่องประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา สังคมศึกษาและแบบทดสอบวัดมนุษยสัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่น .91 และ .87 ตามลำดับ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT HUMAN RELATIONSHIP OF MATHAYOM SUKSA I
STUDENT IN LEARNING SOCIAL STUDIES THROUGH TEAM LEARNING WITH
CASE STUDY TECHNIQUES AND THROUGH THE METHOD
IN THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

BY

JARUVAN PENSUK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

July 1990

The purpose of this study was the learning achievement and human relationship of Mathayom Suksa I student in learning social studies through team learning with case study techniques and through the method in the teacher's manual.

The subjects were 72 Mathayom Suksa I student of Lansakvitaya School, Amphoe Lansak at Uthaitanee Province, during the second semester of the 1989 academic year. This sample was simple randomized in to the experimental group with taught through team learning with case study techniques method and the control group taught through the method in the teacher's manual. The people and conservation of national resources and conservation of acient remains, antiques and national treasures were thaugh in both groups for 16 periods, which lasted 50 minutes each. The randomized control group pretest-posttest design was used in the experiment.

The instruments for data collection were the achievement and the humen relationship tests with the reliability of .91 and .87. The t-test was statistically used to analyse the data.

The finding revealed that the learning achievement between the experimental and control group was significantly different at the .01 level. The human relationship between the experimental and control group was significantly different at .01 level.